Darbuotis

1938
3. Nr.

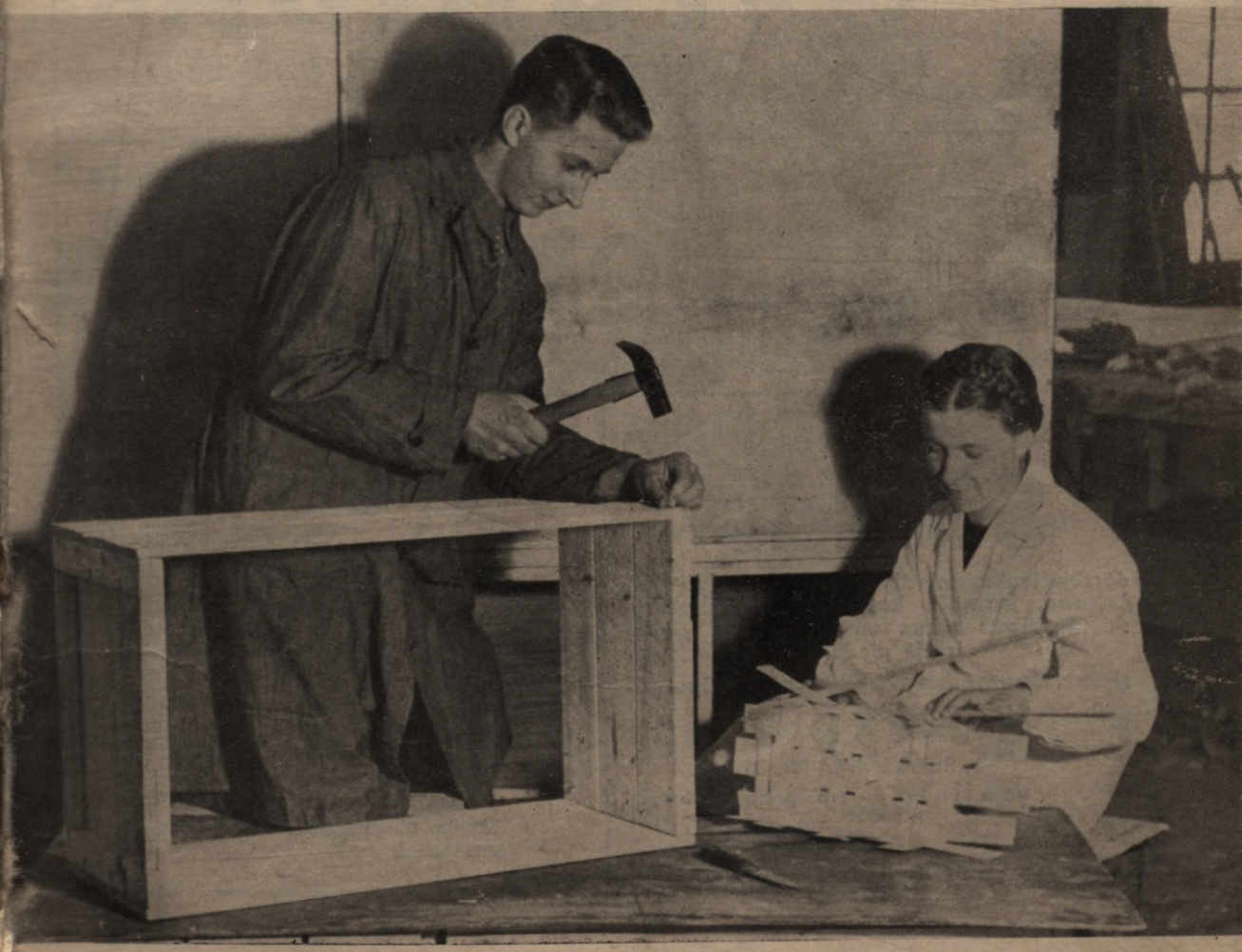

Dzelzi,
Dzelzs izstrādājumus,
Skārdu,
Amatnieku darba rīkus,
Būvapkalumus A/s »Vairogs« fabrikā izgatavotus

Piedāvā vairumā

C/s »TURĪBA«

Rīgā, Dzirnavu ielā 79, 81/85

Krāsojiet tikai ar vislabākām drēbju krāsām

„OZOLZĪLE"

paciņās un tabletēs, kuŗas nebrūk un nebālē
Fabrika Rīgā, Dzirnavu ielā Nr. 115, tālrunis 26973

Sēklas

dārzāju, lauksaimniecības, koku un puķu, **dāliju saknes, kamolu begonijas, gladiolas, dārzkopības rīkus** un piederumus, plašā izvēlē piedāvā

Heinr. Gegingera sēklu tirgotava, īpašn.

P. M. Jurkovskis,

RĪGĀ, Raiņa bulvārī Nr. 31.

Cenu rāditāju sūtu uz pieprasījuma par brīvu

J. Kauliņa

Bērnu apģērbu un galantērijas preču tirgotava

Rīgā, Marijas ielā 9. Tālrunis 20437
Pasta tekošs rēķins 11217

Piedāva lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus. Jaunos vidusskolu, tautas tērpus un dažādu veļu, sīkas preces u. c.

Laipna apkalpošana. Glīts darbs

Skolām un palīdzības sabiedrībām viszemākās cenas

Mazpulks

Latvijas Lauksaimniecības kameras mēnešraksts jaunatnei un mazpulku dalībniekiem
Iznāk katra mēneša 15. dienā.
Redakcija un ekspedīcija: Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, Tālr.: redakc. 1000 — 14, eksped. 1000 — 47
Abonēšanas maksa: Gadā Ls 2,—. Atsevišķs numurs 20 sant. Tekošs rēķins pastā 4564
Sludinājumu maksa: 1/1 lapas puse — Ls 100,—, 1/2 lap. p. — Ls 50,—, 1/4 lap. p. — Ls 25,—

3. (86.) Nr. 1938. g. 15. martā VIII g. gāj.

Varoņa personība

J. STUDENTS

Domājot par darbiem, kam paliekoša un neaizmirstama nozīme pasaules vēsturē, jānonāk pie šo darbu veicējiem — varoņiem. Ir tiesa, ka daudz ievērojamu darbu veikts bez spilgtākas varonības, tā sakot — ar vidusmēra piespiešanos, centību un apdāvinātību, — bet tāpat jāatzīst, ka vēl vairāk to darbu ar mūžības vērtību, ko veikuši varoņi. Varoņu darbi tik spilgti un viņu dzīve tik zīmīga, ka tur iedziļinoties, gūstam nevien daudz jaunu atziņu, bet arī sirds sāk straujāk pukstēt, un rodas sajūsma, kas rosina censties kļūt varonim līdzīgam. Varonis kā paraugs saviem sekotājiem apgaismo prātu un iesilda sirdi.

Iedziļinoties varoņa raksturā, var teikt arī viņa personībā, atklājas tādas īpatnības un savdabības, kas varoni lielā mērā šķir no parastā — caurmēra — cilvēka. Šī doma jāsaprot tādējādi, ka varonī parasti ir visas tās pašas psichofiziskās parādības, kas vidusmēra cilvēkos, bet tikai krietnuma ziņā daudz vairāk attīstītas un izveidotas. Arī varonis nav bez vienas vai otras vājības dīgļiem, tikai viņā ir spēks šos dīgļus jau sākumā pārvarēt, ko parastais cilvēks nespēj. Varonī labie spēki ir kāpinātā stāvoklī, jo tam tie ir spraigi un darbīgi, kamdēļ varonis var veikt uzdevumus ar mūžības vērtību.

Mēģināsim skatīt šās varoņa personības īpatnības, paturēdami vērā, ka varonība var izpausties tiklab kaŗa kā miera apstākļos ikkatrā godīgā darbībā, pie kam varoņi var būt nevien vīrieši, bet arī sievietes, tiklab jauni kā veci, mazi un lieli, tai pašā laikā neaizmirstot, ka sevišķi mūsu, latviešu, tauta ļoti bagāta ar varoņiem un varoņdarbiem.

Sāksim ar bezbailību. Varonis ir bezbailīgs. Viņš nepazīst bailes no nāves. Kamēr parastais cilvēks dažkārt dreb pat tur, kur dzīvībai pavisam vēl briesmas nedraud, tikmēr varonīgais savas bailes, ja tās rodas, pārvar pat ļoti draudošos apstākļos. Ko nozīmē bezbailība, to zina ikviens, tiklīdz padomā, cik ļoti mums katram gribas dzīvot. Arī varonim gribas dzīvot, tāpat kā citiem; arī viņam ir dzīves prieks un ilgas pēc jaukiem brīžiem, bet tai pašā laikā viņam ir iekšējs spēks, kur uzdevums to prasa, likt ķīlā savu dzīvību, likt svaru kausos savas jaukās ilgas, lai nodotos sāva augstā uzdevuma veikšanai. Varoni neatbaida ne nāve, ne ciešanas, jo viņa uzdevumu un mērķu apziņa stāv augstāk par dzīvību. Dzīvība ir gan dārga manta, jo bez dzīvības nebūtu dzīves, tomēr tā nav visdārgākā manta, tamdēļ ka visdārgāko, piem., savas tautas brīvību, godu, taisnību, patiesību u. c. vērtības

Karogu augstāk par visu

pērkam ar dzīvību. Tā iznāk, ka arī pašu dzīvību un dzīvi gūstam, upurējot dzīvību. Arī dzīvību var pirkt tikai ar dzīvību, saprotot to kā gatavību nest upuri augstāku uzdevumu labā. Šis spēks piemīt varonim. Varoņa bezbailība ir viņa drošsirdība.

Bezbailība dara iespējamu atteikšanos. Vārdā atteikšanās saprotam uzmanības un intereses novēršanu no visa laicīgā, jutekliskā, acumirklīgi vai ilgstoši patīkamā tai brīdī, kad jākoncentrē visi spēki augstāka uzdevuma veikšanai. Varonis spēj atteikties. Par atteikšanos spilgtu iespaidu var gūt, ja padomā, cik bieži vien vilinošu mirkļu un izredžu dzīve sola, un kā tai pašā reizē taču nekādi nav iespējams šos mirkļus ar augstāka uzdevuma veikšanu savienot. Ir jāizšķiras — vai nu par jutekliski patīkamajiem mirkļiem — vai arī par pienākumu pildīt augstāko uzdevumu. Varoņa spēja atteikties no laicīgi un jutekliski vilinošā tiešām apbrīnojama. Ir gadījumi, kur augstākais uzdevums, ko pildīt cilvēks sūtīts, prasa atteikties pat no mīļa un tuva cilvēka, nerunājot jau nemaz par materiālu mantu un dažādām ērtībām. Bez šaubām, tepat pieskaitāma arī gatavība atteikties no savas dzīvības liela mērķa sasniegšanas nolūkos, par ko jau iepriekš runājām.

Pētījot dziļāk, kādēļ varonis spējīgs atteikties, jānāk pie pārliecības, ka viņā ir līdzsvars starp dvēseles pamatfunkcijām — prātu, jūtām un gribu. Tā atkal ir visai zīmīga parādība. Cilvēks, kam šī līdzsvara nav, varoņdarbus nav spējīgs veikt. Prāta skaidrība nepieciešama garīgai tālredzībai; jūtu un prātu dziļumos — ierosinājumam un pārdzīvojumam, griba — izpildīšanai. Jūtas ierosina un saviļņo, prāts vada un griba izpilda. Tā tad ikvienai no šām dvēseles funkcijām sava īpata nozīme, bet visas tās nepieciešamas uzdevumu veikšanai. Varonī visas šīs funkcijas saskaņotas. Lielus darbus nevar veikt bez prāta skaidrības, ko jau savā laikā uzsvēra grieķu gudrie — Sōkrats, Platōns, Aristotels; tāpat lieliem darbiem nepieciešami ierosinājumi, dziļi pārdzīvojumi, bet par visām lietām griba, tās izturība un neatlaidība. Bez prāta skaidrības iespējama vienīgi akla rīcība; bez dziļiem pārdzīvojumiem trūkst pamudinājumu, un bez cietas gribas nav iespējama cīņa ar šķēršļiem. It sevišķi, ņemot jūtas un afektus, viegli pārliecināties, ka tos nepieciešams apvaldīt, jo, piem., ļaujot vaļu neaprobežotiem priekiem, bailēm, bēdām, bet jo īpaši dusmām, nav vairs iespējama nosvērta rīcība. Varonis šos afektus iegrožo un akli nepaļaujas jūtām, kamdēļ arī vienmēr paliek garīgā līdzsvarā.

Blakām līdzsvaram varoņa dvēseles dzīvē vērojama varoņa spēja ar savu garu vadīt un noteikt savu ķermeni. Ķermenim ir vesela virkne dažādu, dabīgu vajadzību un prasību,

kas stāv sakarā ar dzīvības uzturēšanu, bet iespējams arī, ka ķermenī dažkārt rodas iekāres, kas nav nepieciešamas. Ir gadījumi, kur iekāres, piem., alkohola lietošana, izlaidība dzimumdzīvē u. t. j. pr. kļūst tik stipras, ka cilvēks nav spējīgs tām pretoties un grimst arvien vairāk, kā mēdz teikt, kaislību verdzībā. Tādos apstākļos cilvēks vairs nav spējīgs veikt varoņdarbus. Lieli un svarīgi uzdevumi prasa iekšēju brīvību, bet brīvība nav nekas cits, kā neatkarība no savām jutekliskajām iekārēm. Varonī šāda iekšēja brīvība ir. Varonis vada un valda savu ķermeni. Šai ziņā viņš pilnīgs gļēvuļa pretstats. Kamēr gļēvulis visnotaļ atrodas iekāru un ķermeņa instinktu varā, tikmēr varonis no šā jūga savu garu atbrīvojis un visus spēkus var koncentrēt lielo uzdevumu veikšanai. Miesa pati par sevi nav ļaunums, bet var nest un sagādāt ļaunumu, ja gars to neuzvar. Savu iekāru pārvarēšana ir uzvaras gūšana sevī un pār sevi, kas ikvienam varonim pēc ilgākām vai īsākām cīņām izdodas. Tā iznāk, ka varonība izpaužas vispirms sava ķermeņa uzvarēšanā, un tikai pēc tam sākas cīņa ar citiem pretiniekiem.

Vērojot varoņa domāšanu, izšķiršanos un rīcību, jāatzīstas, ka tā ir ātra un noteikta. Varonim pilnīgi sveša tūļāšanās un nenoteiktība, ko mūsu tautas Vadonis ļoti zīmīgi raksturo vārdos „vilcināšanās slogs" (sk. viņa sabiedrisku rakstu 1. sēj. 374. lapp.). Savā domāšanā un rīcībā varonis izmanto katru acumirkli, lai sasniegtu mūžīgo. Tas nenozīmē, ka varonim lietas apstākļu apsvēršana nebūtu vajadzīga. Viņš apsver un pat visai uzmanīgi apsver, bet vai nu tas notiek jau pirms nopietnā brīža iestāšanās, ko viņš jau zināmā mērā paredz, vai arī kur lietas apstākļi negaida, — domā, lemj un dara ātri. Neko nenokavēt, bet visu darīt laikā, — tāda ir varoņa prasība. Ja ātri rīkojoties kādreiz iespējama arī pārsteigšanās, tad tomēr šādā gadījumā ļaunums nekad nav tik liels, kā ilgi domājot, svārstoties un vilcinoties.

Varoņa noteiktībai domāšanā, lēmumos un darbībā savukārt ciešs sakars ar viņa paļāvību uz saviem spēkiem, ticību sev un savam aicinājumam, savai sūtībai. Varonīgais cilvēks mazāk gaida palīdzību no otra, bet vairāk paļaujas pats uz sevi. Viņš gan nenoraida otra palīdzīgu soli, kur tas sperts un prot to augstsirdīgi novērtēt, bet tomēr nekad savu rīcību nedibina uz iespējamās palīdzības no cita puses. Jo kā gan var dibināt svarīga uzdevuma veikšanu uz citu palīdzības? Vai šī palīdzība vienmēr droša? Vai tai brīdī, kur gaidām palīdzību no otra, viņam pašam tā nav nepieciešama? . . . Turklāt — ja savu uzdevumu esam veikuši ar otra palīdzību, tas pilnīgi vairs nav mūsu darbs, — un tā tad nav varoņdarbs. Ir tiesa, ka grūta pārbaudījuma brīžos dažkārt ir baigi palikt vienam, bet ko darīt, ja nav citas — labākas— izejas. Vai atteikties no spraustā mērķa? — Mūsu atbrīvošanas cīņu dienās— it īpaši karā pret Bermontu — mēs arī varējām daudz vairāk izmantot citu palīdzību, un kur vienam otram radās šaubas par uzvaru, mūsu toreizējie (un reizē arī tagadējie) valsts un armijas vadītāji atzina par vislabāko paļauties pašiem uz sevi un cīnīties saviem spēkiem. Šis ieskats izrādījās vienīgi pareizais, jo citu palīdzība nereti pārāk dārgi maksā. Par to nav jābaidās, ka cīnītājs par taisnu lietu dažreiz paliek viens. Arī Ibsens savā lugā „Tautas naidnieks" (Dr. Stokmans) izsakās, ka visstiprākais cilvēks ir tas, kas spēj būt viens. Patiešām ir brīži dzīvē, kur visi, baidīdamies par sevi, atkrīt no taisnās lietas, izņemot vienu, kas paliek un stāv par taisnību, patiesību, un šis viens nav nekas cits kā varonis.

Paļaušanās uz saviem spēkiem varoņa dzīvē izskaidrojama ar viņa skaidru sirdsapziņu un klausīšanu pienākumam. Varonis ir sirdsapziņas un pienākuma cilvēks. Taisni spēja pildīt pienākumu prasa dzelzs gribu un pašaizliedzību. Maz ir gadījumu, kur pienākumu pildīt viegli. Jau Kants izsakās, ka pienākums nemaz nebūtu pienākums, ja tā pildīšana būtu viegla. Klausot sirdsapziņai un pildot pienāku-

mu, jāpārvar dažādas iekāres un iegribas, jātiek galā ar visādiem kārdinājumiem, kas darītāju vilina nost no pienākuma, vārdu sakot, jāpārvar pašam sevi. Dažreiz pienākuma pildīšana prasa atkāpties pat no mīlestības pret savu tuvinieku, savu bērnu, kā tas ļoti zīmīgi rādīts E. Zeibota dzejolī „Pienākums". Saprotams, ka sirdsapziņas balss šai gadījumā izšķirēja. Nav lāga saprotams, kamdēļ daži sirdsapziņas un pienākuma nozīmi apšauba, apgalvodami, ka sirdsapziņa ne vienmēr spējot pateikt, kas jādara, kas ne. Par sirdsapziņas nozīmi mūsu tikumiskajā darbībā gan nav jāšaubās, jo nav drošāka fakta cilvēka tikumiskajā apziņā kā sirdsapziņa un pienākums, ko var uzlūkot kā sirdsapziņas izpausmes formu. Sirdsapziņa gan ne ikreiz spēj pateikt, kas pareizi, kas nē, jo šis uzdevums piekrīt prātam, bet kas l a b s, kas ne, to ikviena normālā cilvēka sirdsapziņa zina vienmēr. Klausot sirdsapziņai, rodas iekšējs miers un stiprums, rīkojoties pret to — nemiers un vājums. Lūk, kamdēļ sirdsapziņas tiesa vienmēr ir taisna, kaut arī barga tiesa; sabiedrības tiesa turpretim var gan būt nežēlīga, bet arī netaisna, kas cīnītāju par taisnu lietu nespēj salauzt. Nav reti gadījumi, kur varoni sabiedrība nežēlīgi tiesā, bet tomēr agri vai vēlu viņš uzvar, jo viņa krūtīs mīt un runā sirdsbalss, kas vienmēr spriež taisnu tiesu.

Klausīdams sirdsbalsij, varonis reizē klausa arī D i e v a m, jo, kā to atzīst, piem., Kants, sirdsapziņā Dievs runā uz cilvēku. To teikdami, vēlamies apgalvot, ka v a r o n i s i r r e l i ģ i o z s c i l v ē k s. Taisni reliģiozajā apziņā varonis, ja tā varētu teikt, savas laicīgās gaitas saista ar mūžību. Cieša un stipra patiesība, ko dzīve un pasaule noteic, pārzina un vada Dievs, varonim savos grūtajos uzdevumos dod spēku iet smagu ciešanu un ērkšķu ceļu, jo varonis tic, ka viņa gaitas redz un zina Dievs, kas ja ne šai, tad viņā saulē taisnajam cīnītājam dos pēdējo un augstāko gandarījumu. Tamdēļ Sōkrats, ko Atēnu tiesa notiesā uz nāvi, jo bija mācījis viena Dieva esamību, tiesnešiem atbild, ka to zina vienīgi Dievs, kas rīkojas pareizi — Sōkrats vai tiesneši. Stipra reliģioza pārliecība arī Džordāno Brūno, Vanīni, Husam u. c. deva spēku palikt pie savas taisnas pārliecības, kaut arī vajadzēja kāpt uz moku sārta. Ievērojami karavadoņi, piem. Gustavs Ādolfs, Fridrichs Lielais u. c. pirms došanās kaujās likuši saviem karaspulkiem noturēt dievkalpojumus. Tas pats zināms par latvju strēlniekiem un mūsu karavīriem Latvijas atbrīvošanas cīņu dienās. Dievatzīšana varoni stiprina. Iedams smagas un grūtas cīņas ceļu, varonis, kur viņam liekas, ka šis ceļš, varbūt, būs pēdējais, nodod sevi Dieva ziņā. Tā tomēr nav pasīva paļaušanās uz Dievu, bet aktīva darbošanās, apzinoties un izjūtot bijību, cieņu un pazemību pret Dievu. Bezdievis varonis nevar būt. Varonis ir Dieva atzinējs un cīnītājs par augstākajām vērtībām, kam mūžīga un dievišķa nozīme.

Apzinādamies savu uzdevumu un sūtību, un pašaizliedzīgi darbodamies šā uzdevuma un sūtības virzienā, varonis laicīgajā dzīvē bieži vien nesaņem to atzinību un gandarījumu, kas viņam patiesībā pienāktos. Tamdēļ nav brīnums, ka varoņa dzīve dažkārt i r t r a ģ i s k a. Varonis, kas uz saviem pleciem iznes cīņu smagumus un nereti iet priekšlaicīgi bojā, pats laicīgā nozīmē nedabū izmantot savu krietno panākumu augļus. Tāpat nav reti arī gadījumi, kur varonis, pēc lielu panākumu gūšanas, kaut gan paliek dzīvs, tomēr zināmu laiku ir sabiedrības aizmirsts, jo viņš, veicis savu uzdevumu, atkāpjas un norobežojas klusībā. Tikai vēlāk, kad varonis, varbūt, jau miris, sabiedrība itkā attopas un ceļ godā viņa nopelnus. Jāsaka tomēr, ka varoņa gara spēku nevājina tas, vai un cik citi ļaudis viņu ievēro vai neievēro. V a r o ņ a s p ē k s m ī t v i ņ a a p z i ņ ā p a r s a v a u z d e v u m a p i l d ī š a n u. Augstākais gandarījums varonim ir pienākuma veikšana un savas misijas vai sūtības piepildīšana. Saprotams, ka ciešanas un sāpes varonis uzlūko kā p ā r b a u d ī j u m u, kas viņu vēl vairāk stiprina.

Sākumā teicām, ka varonis var būt

Izaudzināt krietnu cilvēku ir arī varoņdarbs . . ,

tiklab vīrietis kā sieviete, un varoņdarbi var parādīties gan miera, gan kaŗa laikā. It sevišķi jāpasvītro sievietes mātes varonība. Tā pašaizliedzība, kādā māte gādā un rūpējas par savu bērnu, vairāk kā apbrīnojama. Bez tam izaudzināt cilvēku par krietnu nav mazāk atzīstams varoņdarbs. Ir arī gadījumi, kur sieviete stājas blakām vīrietim kaŗalaukā, lai ar viņu plecu pie pleca cīnītos pret ienaidnieku. Mums, latviešiem, ir pat vairākas sievietes, kas par varonību kaujas laukā izpelnījušās Lāčplēša kaŗa ordeni. Un ja sieviete dažkārt necīnās ar ieroci rokā, viņa ir vīrieša-cīnītāja uzmudinātāja un viņam spēku devēja, tā ka var teikt, ka sieviete ierosina un vīrietis izpilda.

Viss teiktais par varoņa personību attiecas arī uz varonību darbā. Varonība var izpausties katrā godīgā darbā, tā ka visumā pamats runāt par darba varoņiem. Darba varonība ir īpaši latvju tautas neatņemama īpašība. Mums ir daudz tautas dziesmu, kur apdziedāts un slavināts, piem., arājs, kam, dzenot tīrumā vagu, no rokām birst sudrabs un zelts. Te atzīta smagā, bet reizē arī svētīgā darba nozīme, kas mūs aizrauj un saviļņo līdz sirds dziļumiem.

Skats varoņa personībā ļauj teikt, ka varonis ir tāds bezbailīgs un pašaizliedzīgs cilvēks, kas, klausīdams savai sirdsbalsij droši iedams pretim savam dzīves mērķim, veic darbus ar mūžības vērtību, pie kam šo darbu svētība parādās vispirms varoņa tautā un pēc tam arī visā cilvēcē.

Varoņa darbu svētība un vērtība tik liela, ka to vārdos nekad nav iespējams pietiekoši augstu novērtēt. Varoņdarbi paši runā. Varoņi ir patiesie vēstures veidotāji. Varoņi nes un veido pasaules vēsturi. Tautu cīņās par savu patstāvību un brīvību varoņi iegūst spilgtu nācionālu nokrāsu, tā kā var runāt par nācionālajiem varoņiem. To ar pilnu tiesību varam teikt par mūsu, latvju, tautas dižiem dēliem. Mūsu tautas dzīve ir viena liela varoņgaita. Vienīgi varoņgars ir palīdzējis latvju tautai izturēt un nonākt tagadējā stāvoklī. Tamdēļ ikkatra latvieša, bet jo sevišķi mūsu jaunatnes, svēts pienākums ir varoņgaru saprast un sevi varoņgarā stiprināt. Ne mirkli nedrīkst krist vienaldzībā un miegainā pašpieticībā. Varoņgars arvien jāuztur dzīvs un spraigs. Tad Latvija dzīvos mūžīgi.

Stipriniet godprātību, taisnīgumu, pienākuma apziņu pret uzdevumu, saviem biedriem, vienību un biedrību. Še ir dīglis šīm skaistām īpašībām, zīmējoties arī uz lielāko vienību — tautu un valsti. *Dr. K. Ulmanis.*

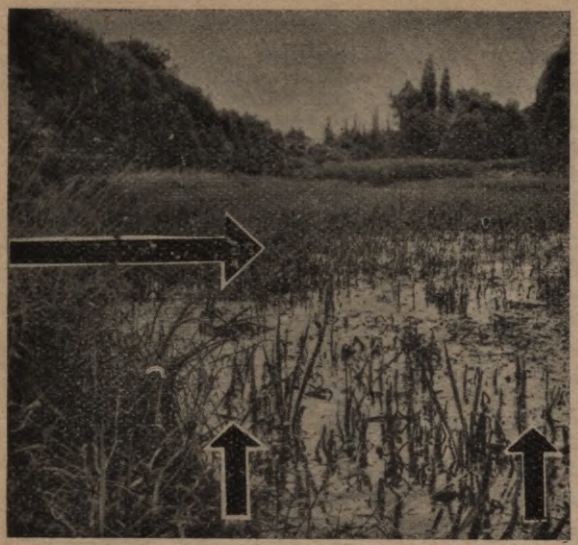

Mūsu kopīgā manta

A. LŪKS

Ūdeņiem pamazām aizaugot, rodas purvs

PURVI.

„Un kas tur? — „Tur nekā nav, tur — purvs." Ikdienas gaitās mēs purvu tā vērtējam — „nekas". Tas nenozīmīgs klajums, sūneklis ar vārguļu kociņiem un sīkiem krūmiem. Pat latvju dainās maz labu vārdu atrod par purvu, nožēlo purva bērza likteni. Kad lasām, ka purvu Latvijā vairāk kā 600 tūkstoši hektāru, bet kopā ar pārpurvotām vietām ap 1 miljonu ha, tad ir žēl šīs 10—15% dīkā stāvošās zemes platības.

Dabā katrai lietai ir sava nozīme, vērtība un jēga. Mēs domājam tikai par sevi, savu laiku, bet daba domā par nākotni — vēlākām paaudzēm. No šī viedokļa skatoties, daudzas lietas redzam citā gaismā.

Daba var būt izšķērdīga, kad tā rada. Izšķērdība mums šķiet brīžiem gaismas plūdi vasarā, tas milzu spēks, ar kādu vietā vai nevietā pavasarī augšup dzenas neskaitāmie asni, tie bezgalīgi daudzie pumpuri, kas raisās ziedu laikā, tie kukaiņu mākoņi, kas izlido siltajas dienās, tie sēklu miljoni, ko izbārsta vējš. Radot daba ir izšķērdīga.

Bet skopa ir daba, kad tā krāj vērtības. Viņas taupība tad nepārspējama. Savā krājkasē tā tad met katru lapiņu, skujas adatiņu, minerālu graudiņu, ūdens pilīti. Rūpīgi tā nogulda kritušu koku, vītušu zālīti. Bezgala taupīga ir daba, kad tā uzkrāj vērtību fondus nākotnei.

Viens no tādiem fondiem, tāda liela dabas krājkase ir purvs. Ar tukšu pelēkumu, ar salnainu dvašu, ar rāvainu drēgnumu, ar skarbu roku daba atvaira mūs no mūsu zemes desmitās tiesas, lai tur saglabātu vietu, uzkrātu mantu nākošām paaudzēm, tiem laikiem, kad cilvēku būs vēl vairāk, zemes vēl mazāk. Ir labi, ka valsts purvus ir atstājusi sev. Ja tā nav ne tava, ne mana manta, tad vieglāki to būs dot tiem, kuŗiem to vajadzēs.

Jau septiņi tūkstoši gadu priekš Kr. sākuši veidoties mūsu purvi. Kur kādā ieplakā sakrājās ūdens, tur katru gadu daba to pavairoja, pie tam tā, lai šo kapitālu mūsu senči izlietot nevarētu. Šis kapitāls bija lemts nākošām paaudzēm tālā nākotnē. Kā mazus procentus ikgadus senči saņēma dažus zivju lomus.

Nelielajās ūdens krātuvēs daba kaisīja augu sēklas. Tie vasaru auga, rudenī krita, atstājot aizmetņus nākamai vasarai. Augu atliekas un minerālvielu saskalas veidoja krastos bagātīgu pamatu vēl kuplākam zaļumam. Arvien vairāk un vairāk augu stiepās no dibena pret līmeni. Citi, ar saknēm krastā iekšrušies, plētās pa līmeņa virsu. Vēl citi iztika bez kādas saistības ar zemi un

auga brīvi peldošās salās. Arvien plašāka kļuva augu zaļā cilts mūsu senezeros. Stiebri, lapas, zāles, sūnas auga cita pie citas. Ik rudeņus dibenā nogrima mirušās daļas, ik pavasari raisījās jauni dzinumi. Tā gads gadā. Ar laiku ezers aizauga, pārauga. Ūdens masa samazinājās, augu un nogulumu masa pavairojās. Laikam vēl tālāk ejot, ezera vietā radās purvs. Ūdeņiem aizaugot, bija radies purvs.

Daba ir lielisks saimnieks, tā izlieto vienam mērķim dažādus līdzekļus. Bija vietas, kur zemes virsmai tuvi bija ūdeni cauri nelaidoši slāņi. Aizturētais ūdens kavēja attīstīties parastiem augiem. Sūnām tas nebija šķērslis, tās drīzi ieņēma tukšo vietu. Sūnas saistīja un uzglabāja drēgnumu, sūnām pietika ar nabadzīgu barību. Balstoties uz drēgno masīvu, sūnekļa mala pamazām virzījās tālāk un tālāk. Sūnu uzturamais drēgnums iznīcināja citus augus un tā purvs aizņēma arvien lielāku platību. Tā bija pārpurvošanās — otrs purvu rašanās ceļš.

Pārpurvošanās notiek daudzos veidos. Tā noris pārāk slapjā pļavā, kur trūdošās saknes, kritušie zāļu stiebri rada valgu pūstošu slāni, kurā nevar attīstīties zāļājs, bet labi aug sūnas. Tāpat pārpurvojas avotainas vietas. Miklumam netrūkstot, pārpurvojas izdegumi, izcirtumi un citas vietas, kurās ir tik maz barības vielu, ka, izņemot sūnas, citi augi neieviešas.

Tā, sauszemei pārpurvojoties un ūdeņiem aizaugot, radās purvi. Tie turpina augt arī mūsu dienās, katru dienu, katru gadu.

Ik vasaras aug sūnām jauni dzinumi, aug jauni grīšļu, zāļu pušķi, jaunu niedru meži. Rudenī, ziemā šis zaļums sakrīt, pazūd ūdenī, lai dotu vietu jauniem augumiem nākošā vasarā. Augu paliekas, ūdens ieslēgtas, lēni trūd. Nākošo gadu slāņi tās spiež zemāk un zemāk. Jo tālāk no gaisa, jo mazāk skābekļa, jo mazāk sīkbūtņu, jo lēnāks top pārveidošanās process. Pamazām tas pavisam apstājas, un mazpārveidotās augu paliekas guļ gadu tūkstošus nemainoties. Jo tālāk iet laiks, jo lielāka masa guļ pār pirmo gadu slāņiem un saspiež tos pavisam plānus. Ja sūnu gada augums bija divi un pus centimetra, tad ar laiku tas tika saspiests līdz vienam milimetram. Skaidrs, ka tad vajadzēja gadu tūkstošus, lai izveidotos mūsu caurmērā pieci - astoņi metri dziļie purvi.

Kādi tad īsti ir mūsu purvi? Lai tos izpētītu, izmantotu, purvi vispirms jāatbrīvo no liekiem ūdeņiem. Kad izpētīti bija augstumi, līmeņi, sākās grāvju un kanālu rakšana. Tagad jau izrakts ap pustūkstots kilometru upju un vairāk kā desmit tūkstoši kilometru grāvju. Tas nozīmē, ka vairāk vai mazāk nosusinātas ceturtdaļ miljona hektāru platības.

Nosusinātajā purvā cilvēks var sākt rīkoties. Kad noņem virsējo augu kārtu un rok dziļumā, tad redz biezāku vai plānāku kūdras slāni, caurmērā tas ir 5—8 m, bet dažreiz pat līdz divpadsmit metru biezs. Vērojot mazpārveidotās augu paliekas, dabas pētnieks noteic purvu vecumu, tēlo laiku gaitu cauri gadu tūkstošiem. Saimniekam kūdra ir

Sūneklis pamazām plēšas plašumā . . .

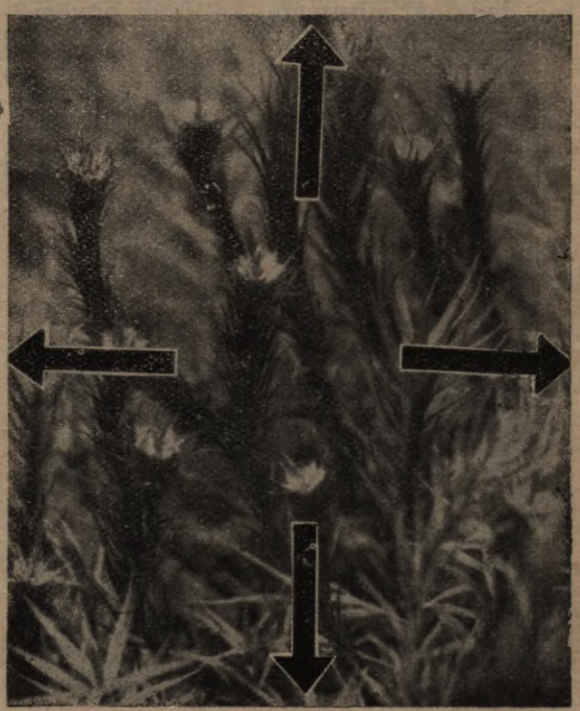

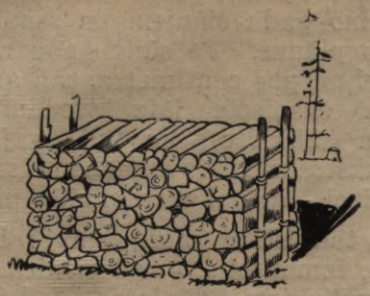

Taupiet kokus — necērtiet tos malkā!

manta. Visupirms tā ir trūdvielu bagātība, kuŗa uzlabo liesos laukus. Ja to izlieto pakaišiem, tad labums divkāršs. Tikai kūdra dod iespēju samērā ātri pārvērst druvās smilšu klajumus. Cilvēku skaits ir vairojies, katrs no tiem grib labāki ēst kā agrāk, uz katru no tiem pavisam maz iznāktu medījumu, no kuŗa dzīvoja mūsu senči. Druvas ir jāpaplašina, druvas ir jāuzlabo, jāatjauno — daudz ir vajadzīgs maizes. Ne tikai maizes. Katrs cilvēks grib dzīvot kārtīgā istabā, bet tai vajaga koku, katrs grib, lai istaba būtu silta, — atkal jālieto mežs. Tā pamazām sadiluši ir meži, atskan brīdinājumi taupīt kokus. Bet ko tad dedzināt siltumam, ko lietot būvēm? Te nu der purvos uzkrātā kūdra.

Ķieģeļos sagriezta, izžāvēta tā ir labs kurināmais, plāksnēs sapresēta tā ir labs būvmateriāls, kuŗš labi glabā dārgo siltumu.

Skats Jaunpils purvā, kur Kaulaiņu saimniecība sagatavo kūdru pakaišiem

Tagad kūdru gatavo fabrikās

Vēl nesen kūdru lietoja tikai tie, kuŗiem tā bija pie rokas, tagad to sāk lietot arvien plašāk un plašāk, arī pilsētās un no purviem tālos apvidos. Tad, zināms, nepietiek ar viena otra saimnieka, ar vienas otras biedrības darbu. Kūdras ražošanu savās rokās ņēma valsts. Tagad mums jau ir vairākas kūdras fabrikas, kuŗas gadā ražo ap 50 tūkstošu tonnu kūdras. Ik naktis ripo uz Rīgu, uz mežiem nabagiem apvidiem sarkani vagoni ar kūdras kŗavu. Tur ir saiņi ar sausu smalkāku un rupjāku pakaišu kūdru, tur ir melnie kurināšanas ķieģeļi, tur ir blīvi saspiestās plātnes būvēm. Tas viss aiztaupa naudu par oglēm, mēsliem, būvmateriāliem, aiztaupa kokus mežā. Un tas nav maz, par oglēm uz ārzemēm jāmaksā ap 8 miljoni latu gadā.

Jaunatne cer un tic. Cerēsim, ka kūdra varēs palīdzēt mums vēl vairāk. Mūsu dzīvē tagad ir un nākotnē būs vēl lielāka loma motoriem. To dzīšanai vajadzīga šķidra degviela. Mūsu zemē nav naftas avotu, visas šķidrās degvielas mums jāpērk par ārzemju valutu. Tas maksā daudz, ļoti daudz, bet sliktākais ir tas, ka kaŗa gadījumos mūsu motoriem jāstāv dīkā, un taisni tad viņu darbs būs visvairāk vajadzīgs. Zinātnieki citās zemēs, kur arī trūkst degvielu, pēc lieliem meklējumiem, lielām pūlēm ir atraduši iespējas šķidrā degvielā pārvērst melno un brūno ogli. Kūdra ir oglei radniecīga. Liekas, vajadzētu būt iespējai gūt šķidru degvielu arī no mūsu kūdras. Ja tas izdotos, tad mēs būtu pārliecināti, ka

esam vēl vienā ziņā patstāvīgi, mums atkristu lielās rūpes un izdevumi, motori atvieglotu mūsu dzīvi vēl vairāk. Pa-

Par oglēm uz ārzemēm katru gadu samaksājam 8 miljoni latu

gaidām tas gan vēl nav iespējams. Bet cik nesen vēl daudzas lietas likās pilnīgi neiespējamas un tomēr tika panāk-

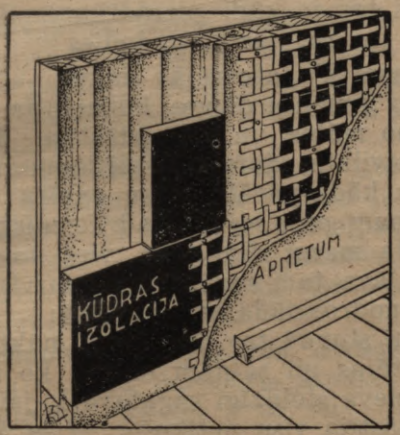

tas. Katrai paaudzei dzīve stāda grūtus uzdevumus, kuŗi tai ir jāveic. Ja mūsu laiks liek atrast degvielu, tad tā ir jāat-

Ar kūdru piekrauts redeļu zārds

rod un varbūt mūsu jaunie zinātnieki to arī atradīs purvā. Varbūt ne tikai degvielu, varbūt vēl vienu otru vielu, kuŗa tagad jāieved, par kuŗu tagad jāizdod valuta. Varbūt, drīz, drīz jaunais zinātnieks sauks brīdinājuma saucienu: nededziniet, nekaisiet kūdru, mēs viņu izlietosim vēl lietderīgāki, vēl svētīgāki!

Pelēki vienmuļais purvs ar akačiem, ar salnu dvašu, rāvainu drēgnumu ir atvairījis agrākās paaudzes, lai uzkrātu mantu, vērtības mūsu un nākamām paaudzēm. Purvi ir mūsu kopīgā manta, tā dos mums iespēju paplašināt un uzlabot druvas, glabāt mežus, gūt jaunas vērtības.

Purvs — ir kaut kas.

Pie pieminekļa

VILIS KVĀLIS

Sargi, Dievs, tu varoņus,
Kuŗi krita te.
Viņu miesas kapos dus —
Dziļi pazemē.

Katru gadu sestais marts
Aust pār laukiem palss.
Runā seno cīņu starts —
Kaŗotāju balss:
— Nākam, nākam visi mēs,
Ienaidnieku dzīt
Prom no mūsu dzimtenes,
Kad aust miglains rīts . . .

Vads aiz vada cieši stāj,
Lodes sīc un san.
Kaŗavīri nenostāj —
Nenostāja gan — — —

Bet te svina uguns skrej —
Pulkvedis krīt mums.
Kaŗotāja dvēselei
Pāri nāve gums. . . .

Skrundas ciems pie Ventas snauž —
Vēro tālumus;
Viņi pavasari jauž,
Cīņu gājumus.
Miglu rīts pār pļavām nes.
Nemirdz cīņu starts.
Sēros mūžam Airītes —
Ko reiz ņēma marts.

Sargi, Dievs, tu varoņus,
Kuŗi krita te.
Viņu miesas kapos dus —
Dziļi pazemē — — —

Jaunais Fu (Turpinājums)

ELIZABETE FOREMAN-LEVIS

Jaunais Fu vēroja nemierīgo ceļotāju straumi, kas plūda uz upes pusi, lai tur laivās pārceltos uz Hunkingu. Tie bija dažādi ļaudis, kas kaut kādu iemeslu dēļ dzīvoja citur un nu tagad jaungadu svinēt kopā ar visu ģimeni devās uz savu dzimto pilsētu. Neviens cilvēks visā Ķīnā šinī vakarā negribēja nokļūt citur kā vien mājās, neraugoties uz to, kāds bija laiks, kādi šķēršļi ceļā gadījās. Vajadzīga bija tikai nauda un godīgs vārds. Bet tas bija taisni tas, kā viņam trūka — Fu sarūgtināts domāja. Citādi arī viņš tagad būtu pie savas mātes.

Fu labi zināja, cik nabadzīgi izskatījās viņu istabiņā, bet ilgas un krietnais attālums no mājām lika sajust šīs mājas vērtību lielu un neatsveramu. Jā, patlaban tur krāsnī kvēloja ogles, pie kurām varēja sasildīt vēsās kājas un rokas. Un ja arī Fu Be Be visu gadu dzīvoja ļoti taupīgi, tak, jaunu gadu sagaidot, viņa zināja, ka dievu upuram nedrīkst skopoties. Kad dievi pēc viņas vēlēšanās bija pacienāti, atlikušais piederēja pašiem. Fu, dzerdams savu tējas glāzi, kāri ievilka malku siltā dzēriena, tā pasteigdamies norīt siekalas, kas saskrēja mutē, domājot par garšīgajiem ēdieniem, ko māte šim vakaram bija sagatavojusi.

Pagājušās nedēļās māte sev un arī viņam bija uzšuvusi jaunus tērpus, melnas atlasa rīta kurpes, tūkstošiem krāsainiem dūrieniem izšūtas. Zoles šīm kurpēm bija salīmētas no papīra un papes gabaliņiem, ko māte uz ielas bija salasījusi un beidzot pārvilkusi ar stingru drānu. Pēc tam virsas bija ar skaistiem izšuvumiem greznotas.

Bet domas par zaudēto prieku un jauno apģērbu nevarēja noderēt tagadējiem apstākļiem. To Fu saprata it labi. Skumju nomākts, viņš samaksāja par tēju un, apjautājās, uz kuru pusi viņam būtu jāiet, lai nokļūtu sava radinieka mājās. Še pazina tādu vīru un parādīja pareizo ceļu. Jo augstāk zēns gāja pa taciņu starp terasveidīgi piegulošiem laukiem, jo vēsāks kļuva. Beidzot viņš varēja atkal nokāpt ielejā, kurā arī atradās meklētās mājas.

Dziļā nakts mierā ietīta gulēja tumšā ēka. Fu stingri pieklauvēja. Kautkur atskanēja kāda balss:

„Kas tur ir?"

„Es esmu Fu, tava tēva jaunākās māsas dēls, un nāku no Hunkingas."

„Vai tev ir kādi pierādījumi, ka tu tiešām tas esi, par ko uzdodies?"

Jaunais Fu atcerējās dažus notikumus no ģimenes dzīves, kurus bija dzirdējis no mātes, un tos atstāstīja. Bulta tapa atvilkta, durvis čīkstēdamas atvērās, un kāds pacēla mazu papīra lukturi viņam pret seju. Kad zemnieks ieraudzīja mazo, sīko zēnu, viņš nomierinājās, ļāva tam ienākt un, durvis no jauna nodrošinādams, jautāja: „Kas gan šinī stundā tev lika šurpu nākt?"

Pie tējas un saldām olām, ko radinieka sieva steidzīgi sagatavoja, jaunais Fu izstāstīja visu notikušo. Visa ģimene neatlaidīgi uzplijās, kamēr beidzot zēns atzinās, ka viņam ir parādi un ka tādēļ viņš šurp atbēdzis. Daudzkārt tika nogrozītas galvas un pats saimnieks likās ļoti sadusmots par tādu rīcību — pirkt lietas, kuras nevar samaksāt. Kādā istabas kaktā sēdēja vecmāmiņa, cieši ietinusies savā mīkstajā segā un izteica līdzjūtību mātei, kurai viņš tādu kaunu sagādājis. Ar katru vārdu zēns jutās nelaimīgāks un, šādus pārmetumus dzirdēdams, būtu gandrīz vai mainījies ar kalna dzēlīgajiem vējiem. Taču beidzot šie pārmetumi apklusa. Zēnam sagatavoja ērtu guļas vietu, un drīz vien atkal visa māja bija tumša un klusa.

Nākošā rītā jau ar gaismiņu visi bija kājās. Tikai viesis vēl pusmiegā izstaipīja savus locekļus, kad pēkšņi viņu arī pilnīgi atmodināja kāds troksnis pie durvīm.

„Nāc drīz!" sauca zemnieks.

Jaunais Fu izvēlās no segas un sekoja

pārējiem. Ārā viss gaiss bija dīvaini balts un mazas, vieglas un baltas pūciņas krita uz galvām un nolaidās uz apģērba.

„Spalvu pūkas!" ierunājās Fu.

„Nē, sniegs!" atbildēja saimnieks.

Jaunais Fu un pārējie bērni apmulsuši un pārsteigti raudzījās visapkārt. „Tā tad tas tiešām ir sniegs?" zēns vēl reizi gribēja pārliecināties. „Es to redzu pirmo reizi!"

„Es pats arī to esmu tikai divas reizes redzējis. Pirmo reizi vēl bērns būdams un tagad — otru reizi. Tas ir ļoti dīvaini."

Visi atgriezās istabā. Jaunais Fu paņēma pilnu sauju sniega un ienesa to līdzi, lai parādītu saimniecei un vecmāmiņai. Vecmāmiņa tikai ar vienu pirkstu pieskārās sniegam.

„Manā jaunībā," viņa teica, „to uzskatīja par labu zīmi un svētību jaunajam gadam. Tā ir pūķa vēsā elpa."

„Ai — va!" iesaucās jaunais Fu, „prom jau ir!" un apmulsis noraudzījās savā mitrajā rokā.

Vecmāmiņa iesmējās īsus, saraustītus smieklus: „Kad pavasaris atnāk, tad ziema mirst. Tā tas ir arī še. Tava roka ir silta."

Fu no jauna izgāja ārā un noraudzījās apkārtnes ainavā, kuru vakar bija aizsegusi migla un krēsla. Pakalni, lauki, koki, jā, pat izbrauktais ceļš, viss, viss nu šķita kā apburts. Viss tik tīrs un balts. Balts kā zīda pavedieni kūniņā. „Pūķa elpa!" Ar neredzētu interesi viņš raudzījās visapkārt. „Pūķa elpa," viņš atkārtoja.

Pēkšņi zēns atgriezās istabā un jautāja saimniekam:

„Vai jūs nevarat man aizlienēt divus lielus grozus ar stingru vāku?"

„Var gan," bija atbilde, „bet kam tie vajadzīgi?"

„Es gribētu tos pielikt ar sniegu un paņemt līdzi uz Hunkingu.

„Kam tādas pūles?"

„Vecmāmiņa sniegu sauc par pūķa dvašu un saka, ka tas nesot laimi. Es pilsētā to pārdošu, lai varētu samaksāt savu parādu."

Vecmāmiņa, to dzirdēdama, izņēma

Jaunais Fu veda sniega kurvjus

pīpi no mutes. „Tas nebūtu gudri. Varbūt, ka tas pūķi sadusmo un tad" — viņa aprāva vārdus. Viņa tikko bija gribējusi pieminēt nelaimi, bet neviens nezināja to labāk, cik bīstami bija jaunajā gadā piesaukt tādas lietas kā nabadzību, slimības un rūpes. Šī piesaukšana bija likteņa izaicināšana. Lai tas muļķa zēns dara, ko viņš grib. Viņa tur negribēja iemaisīties. Un tā viņa atkal ielika mutē savu slaido jūras putu pīpi.

Pēc bagātīgas maltītes tika atnesti kurvji. Jaunais Fu sirsnīgi pateicās, novēlēja visiem laimīgu nākošo gadu un taisījās ceļā.

Diena īsti nebija sākusies, bet sniegs vēl arvien pasauli ieslēdza savā baltajā rotā. Vēl reizi zēns pagriezās atpakaļ un skaļi izteica savus jaunā gada vēlējumus, tā kā tie kalnos vairākkārt atbalsojās.

Fu steidzās tālāk, līdz beidzot apstājās, jo vēroja, ka sniega sega vairāk uz pilsētas pusi kļūst arvien plānāka. Še viņš piepildīja savus kurvjus, cieši tanīs saspiezdams auksto, balto masu. Tad viņš bez apstāšanās steidzās uz upi. Viss bija tā, kā viņš to cerēja. Še lejā nebija ne druskas sniega, un pilsētā taču nevarēja citādi būt. Viņš krastā meklēja kādu laiviņu, baidīdamies, ka ilgi būtu jāgaida uz pārcelšanu, jo šodien taču bija svētdiena un neviens bez nepieciešamas vajadzības negribēja strādāt, arī laivinieki nē. Bet tad — simts soļus pa kreisi viņš ieraudzīja kādu laivu, kas patlaban rīkojās nobraukšanai. Jaunais Fu, saukdams pagaidīt, steidzās uz turieni.

Braucējs, redzēdams zēna lielos kurvjus, atsauca:

Tā ir pūķa vēsā elpa...

„Šodien pārbraukšana maksā 10 feniņus."

„Man ir kaut kas labāks par feniņiem," paskaidroja zēns un ielēca laivā.

Pēc dažām minūtēm viņš jau atkal mierīgi elpoja, tad atvēra savu kurvi un izņēma no tā pilnu sauju sniega un saspieda to pikā. Šo piku viņš pacēla un rādīja izbrīnā pārsteigtajam vīram.

„Kas tas ir?"

„Pūķa elpa no kalniem, tā nes laimi jaunajā gadā!"

„Tā!" noteica laivinieks ļoti iespaidīgi un nolika sniega piku laivā uz gridas.

Drīz vien viņi bija upes otrā krastā. Jaunais Fu uzlika plecos nesamo stangu un ar abiem smagajiem kurvjiem devās uz pilsētas vārtiem. Nokļuvis pilsētā, viņš steidzās uz vairāk apdzīvotām ielām. Kādā mūŗa ielokā atrada piemērotu vietu, kur varēja iesākt savu veikalu. Sirds atviegloti uzelpoja. Mazākais nu bija atkal atpakaļ savā pilsētā, un ja viss labi izdosies, viņš drīz būs mājās. Zēns sāka aicināt klāt pircējus savai dīvainajai precei.

Pa to laiku pulkstenis rādīja deviņi, un visa pilsēta, par godu jaunajam gadam, jau bija kājās. Ik vienā mājā bija nosvinēta virtuves dieva atgriešanās, un pēc labas maltītes cilvēki, svētku drānās tērpušies, izgāja ielā, lai saņemtu dienu. Visapkārt bija manāms jautrs, priecīgs noskaņojums. Ielas greznoja lampioni, raibas papīra laternas. Jā, bija jauns gads, un visa Ķīna gatavojās, lai to godam nosvinētu.

„Kas tas ir? Kam tas pieder?" jautāja ļaudis.

„Tā ir pūķa elpa, tur no kalniem. Paņemiet to tikai nedaudz rokā, un laime paliks pie jums visu gadu. Piecus feniņus — un jūs varat to ņemt. Tikai piecus feniņus, un jums uzsmaidīs laime!"

Rokas pastiepās zēnam pretī. „Dod šim mazajam! Nu, tu mazais tīģeru dīdītājs, ņem to savās rokās! Kas? Tev deg? Bet tikai vienu acumirkli ilgi. Tā taču ir pūķa elpa."

„Mazā māsiņa, nebaidies. Tas tev nāks tikai par labu un sargās tevi no visa ļauna."

Veikals plauka, bet jaunajam Fu rokas sāpēja no aukstuma. Mazie naudas gabali ritēt ritēja zēna kabatā. Un kad smaidošais pūlis sāka izklīst, atpūtas acumirklis nāca ļoti gaidīts. Zēns sabāza rokas piedurknēs, lai kaut drusku sasildītos, līdz viņam pienāca kāda cita ļaužu grupa. Vienu stundu viņš tā bija stāvējis, līdz beidzot viss sniegs bija izpārdots un kurvjos palikusi vairs tikai ūdens peļķe.

Jaunais Fu uzlika plecos tukšos kurvjus un devās uz mājas pusi. Netālu no Hsui veikala zēns iegāja kādos vārtos un tur saskaitīja nopelnīto naudu. Bija trīs dolāri un četrdesmit feniņi. Atlicis maciņā visu naudu, viņš steidzīgiem soļiem devās uz veikalu.

Svētku dienā veikals bija gan ar dēļiem noslēgts, bet uz zēna klauvējienu durvis atvēra pats īpašnieks. Rokā viņš turēja iedegtu lukturi. Atvilcis bulti pilnīgi sāņus, viņš izbrīnā noraudzījās zēnā:

„Ko tu gribi un kur tu biji paslēpies?"

(Turpinājums sekos.)

Atgriešanās (Turpinājums)

J. RUDZITIS

„Es zināju, ka tu par to domā. Un arī man tas bija jādomā. Es to redzēju jau pavasarī, kad tu rādīji savu ģimnazijas apliecību. Bet padomā, dēls, kā mēs to spēsim?. . .“

„Es jau neko daudz no mājām neprasīšu. Es ceru, ka atradīšu darbu un nopelnīšu tik daudz, lai varētu dzīvot“.

„Varbūt, ka tas tev izdotos. Bet — ko tad tu studēsi?“

„Vēsturi. . .“

„Labi, dēls! Bet vai tu redzi, cik es esmu jau vecs? Kad es ieguvu šo zemes stūrīti, tad domāju, ka savu dēlu reiz tomēr atradīšu. Un šo zemi es pirku ar savām asinīm. Vēl tagad man roka stīva no Bermonta lodes. Un ja nu tu, dēls, aizej, kas kops manu dārgo pirkumu? Es ilgi vairs nespēšu. Bet vai tu tad gribēsi pārtraukt uzsākto ceļu un nākt atpakaļ? Un ja nu tu negribēsi, vai tiešām lai atkal šo zemi paņem kāds, kas viņu, varbūt, nav tā pelnījis? Kā tu domā, dēls?. . .“

Kārlis klusēja.

„Padomā vēl. Es zinu, ka šodien tev grūti izšķirties. Parunāsimies citu dienu.“

Pagāja vairākas dienas. Kārlis baidījās vēlreiz uzsākt to pašu sarunu. Viņš cerēja, ka gan jau viss kautkā pats no sevis nokārtosies, un viņa nodomi piepildīsies.

14. augustā pēc vakariņām tēvs pats iesāka runāt.

„Kārli, rītdien ir piecpadsmitais. Ko tu esi izdomājis?“

Cik savādi, bet tikai tagad pirmo reizi Kārlis iedomājās, ka viņa tēvs ir novecojies. Gadu skaits gan vēl nebija tik liels, bet kara gadi un grūtais darbs jaunsaimniecības celmos bija viņu sabeidzis. Kārlis atcerējās, ka arvien, kad lietus lija, tēvs žēlojās, ka stipri sāp karā ievainotā roka.

„Es strādāšu tepat. . .,, raugoties tēva salīkušajā augumā un rūpju pilnajā sejā, šie vārdi radās paši no sevis. Un kad Kārlis tos bija pateicis, likās, ka kāds smagums būtu novēlies no sirds. Viņš redzēja, ka tēvam norit asara pār grumbaino vaigu, gluži tāpat kā toreiz, kad viņš apkampa Kārli pēc atgriešanās no Krievijas.

„Paldies, dēls!“ vairāk tēvs neko nevarēja pateikt.

„Tagad nu labi izgulies“, mīļā balsī runāja māte. „Tu zini, rīt būs jāsāk rudzi pļaut“.

Palicis viens, Kārlis pa vecam paradumam iededzināja lampiņu un paņēma latiņu gramatiku. . . Vienīgais apmierinājums bija ticēt kādam neiespējamam brīnumam, kam vajadzēja notikt šai naktī. Bet brīnums nenotika. . .

Tuvojās jau pusnakts, kad viņš izdzēsa uguni. Miegs tomēr nenāca. Nekad, nekad — tās bija vienīgās domas, kas nelika mieru cauru nakti. Kārlis gandrīz nožēloja, ka viņš tēvam solījies palikt mājās. Nekad, nekad. . . Nekad viņš vairs nevirās skolas durvis, nekad nenēsās studenta cepurīti. . . Viss, ko viņš mācījies ģimnazijā, ar laiku izgaisīs no atmiņas. Nabaga Kārlis. . . Nekad, nekad. . .

Pret sienu atspīdēja saules lēkta blāzma. Tēvs jau bija piecēlies un ārā asināja izkaptis rudzu pļaujai. Ne mirkli neaizmidzis, Kārlis atstāja gultu.

Tuvojās pusdienas laiks. Tēvs nolika izkapti pie nopļautās kopiņas un aizgāja uz mājām. Kārlis pabeidza iesākto baru. Vēl vajadzēja nopļautās kopiņas sasiet un salikt statos. Pēc tam arī viņš ies uz mājām. Pie debesīm nebija neviena mākonīša. Karstajā saulē rudzu stiebri bija sakaltuši un skanēja kā tērauda stīgas. Ja papūta lielāka vēsmiņa un saviļņoja rudzu lauku, tad piebriedušie graudi kā mazi zelta pilieniņi krita laukā no vārpām. Vajadzēja uzmanīgi strādāt, lai visa raža neizbirtu tīrumā. Kārlis piegāja pie rudzu stata un apsēdās. Pagājušās nakts bezmiegs un karstā saule bija

viņu nogurdinājusi. Nemanot uznāca snaudiens...

Cieta roka aizskāra Kārļa plecu.

„Dievs palīdz!"

„Paldies!"

„Tu, laikam, manis vairs nepazīsti?"

Tur stāvēja savāds vīrs. Viņa seja bija saulē nodegusi rudzu graudu dzelteni brūnā krāsā. Bet acis un mute šķelmīgi smaidīja. Tā smaida Kārļa tēvs, kad viņš kulšanas talkā sēd kopā ar saviem kaimiņiem un dzer alu. Drēbēs, matos un bārzdā svešajam vīram ieķērušās rudzu rogas un arī pie kājām vilkās gaŗi salmi. Kā redzēts, kā nē...

„Nevaru labi atcerēties..."

„To jau es domāju! Ha, ha," smējās svešais. „Nu, ir jau ar laiciņš, kamēr tu par mani neesi domājis. Bet es reti kad rādos tiem, kas par mani nedomā."

„Vai tiešām es būtu aizmirsis?"

„Vai tu neatceries, ka priekš piecpadsmit gadiem mēs gandrīz sanīdāmies?"

„Priekš piecpadsmit gadiem?..."

„Arī to tu neatceries! Ha, ha, ha! Tu biji mazs knauķītis. Tava māte nolika tevi rudzu lauka malā un piekodināja, lai esi mierīgs, citādi kāds vēl iznākšot no rudzu lauka un tevi nozagšot."

„Vai tas nebija Kurzemē, kad mani vecāki vēl kalpoja pie cita saimnieka?"

„Nu redzi, ka var atcerēties. Es toreiz pabāzu savu galvu no rudzu stata un raudzījos, kā tu no salmiem cel māju. Bet tu mani pamanīji un sāki kliegt, ka kāds laupītājs nākot klāt. Tad nāca tava māte, un man atkal bija jāpazūd."

„Tiešām! Nu es atceros gluži labi. Toreiz māte mani sarāja, jo saimnieks bija dusmīgs, ka bērns kavējot viņas darbu. Bet — kā tad tu šeit gadījies?"

„Tu nu gan esi vēl tāds pats muļķis kā toreiz. Es taču esmu katrā tīrumā, kur strādā godīgas rokas."

„Kā tas iespējams — katrā tīrumā?"

„Ak, nu neesi tik ziņkārīgs! Ha, ha, ha! Bet nu es esmu atkal tevi atradis. Tu zini, es jau toreiz iemīļoju un visus šos gadus domāju par tevi. Kad tu biji svešās zemēs, es ik vakaru ap saules rietu māju tev ar roku, un tad tu gāji pie mātes un runāji par atgriešanos uz dzimteni. Un kad tu, pārnācis dzimtenē, dziedāji krievu dziesmas un domāji par Krievijas stepēm, tad es biju dusmīgs un teicu tev, ka tā nav labi. Atceries?"

„Jā. Bet es tam neticēju."

„Vai tagad tu tici?"

„Ticu!"

„Ha, ha, ha! Nu redzi, ka man taisnība. Un tu vēl gribi nezin' kur projām skriet! Kaunies ar! Bet paklausies, ko tagad teikšu: Man šķiet, jauno māju tev vajadzētu celt, lūk, tur uz tā pauguriņa. Vai nē?"

„Tiešām! Tā ir skaista vieta."

„Un tur tanī purviņā būtu laba pļava, bet jāizrok tikai lielāks grāvis."

„Protams! Tagad tur aug tikai dzelzene. To neēd ne zirgi, ne govis."

Kārlis sāka uzmanīgāk klausīties dīvainajā padomdevējā. Kā gan viņš visu tik labi zināja!

„Un cik ilgi tu domā šos celmus vēl tīrumā atstāt? Man staigājot pie viņiem aizmetas kājas. Ja tie vēl ilgi stāvēs, es aiziešu prom no šiem tīrumiem. Tu taču esi jauns un spēcīgs. Tas jādara tev. Tēvs vairs nespēj".

„Bet, lūk, tur pie mājas tu ierīkosi skaistu ābeļu dārzu. Un tālāk, tur būs..."

„Saki taču, kas tu esi, kā tu visu saproti?" izbrīnā Kārlis pārtrauca runātāju.

„Ak, tu gribi gan zināt? Ha, ha, ha — ha, ha, ha!" svešais smējās kā negudrs un ar kautko kutināja Kārļa deguna galu. Tās bija divas kopā saaugušas rudzu vārpas. „Nu, mini nu, kas es esmu! Ha, ha, ha!"

Smiekli skanēja pa visu tīrumu un skaļi atbalsojās pret birzi. Dīvaini lēkādams, tā kā drēbēs ieķērušās rudzu rogas kaisījās uz visām pusēm, viņš ieskrēja rudzu laukā, un Kārlis redzēja, ka druva pašķīrās, dodama svešajam ceļu. Bet viņš arvien vēl smējās, un likās, ka smiekli skan tepat pie Kārļa ausīm...

No spēcīga pērkona rūciena Kārlis pamodās. Īsā laikā debesis bija samākušās. Tuvojās lietus. Kārlis steidzās sa-

kopt pļāvumu. Gaišs zibens pāršķēla mākoņus, un lielas, retas piles sāka krist viena pēc otras. Tās tīrīja pietvīkušo gaisu. Un Kārlis juta, ka viņa dvēsele kļūst arvien gaišāka un gaišāka. Gribējās strādāt tā, lai gada laikā vis še pārvērstos. Kas gan nesa šo gaismu un darba prieku? Vai tas bija zibens, vai dīvainais sapnis?... Varbūt, tas nemaz nebija sapnis, bet liela īstenība, kas viņu nevils nekad!

Ik pa pieciem gadiem, nākošā svētdienā pēc Jāņu dienas — tā bija nolēmuši sapulcēties ģimnazijas abitūrienti.

Bija brīnišķīga vasaras svētdienas pēcpusdiena, kad Kārlis tuvojās ģimnazijas namam. Pa ezera krastu jau pulciņiem staigāja vecie skolas biedri un, ieraudzījuši Kārli, steidzās ar viņu apsveicināties. Priecīga atkalredzēšanās sajūta bija pārņēmusi visus. Kā agrāk skolas laikā, viņi sagāja abitūrientu klasē. Katram vajadzēja stāstīt, ko viņš šo laiku darījis, ko piedzīvojis. Liela daļa studēja. Juris Pētersons nākošā gadā gatavojās pabeigt mēchanikas studijas. Aleksis Kārkliņš jau bija beidzis lauksaimniecības fakultāti. Trīs bija apprecējušies. Viens no tiem ar Annu Saulīti. Katram bija, ko uzjautrināt savus biedrus ar jautriem piedzīvojumu stāstiem.

Bet tagad kārta Kārlim Avotiņam. Jā — „Silenieku Jānis" stāstīs par saviem dumbrājiem, tā daži zobojās. Kārlis piecēlās.

„Draugi! Jūs mani saucāt par „Silenieku Jāni", par ko Poruks saka, ka tas bridīšot Silenieku dumbrājus un aizmirsīšot, ka kādreiz viņš bijis „atjaunotās Romas" Cēzars. Es arī pats par sevi kādreiz tā domāju. Tas bija tad, kad dzīve man neļāva turpināt izglītību universitātē. Bet tagad savas domas esmu mainījis. Jūs, kas studējat, gribat savu laimi sasniegt. Es to esmu jau sasniedzis. Divdesmit kilometrus no šejienes ir zemes stūrītis, ko mans tēvs pirka ar savām asinīm. Tur es ceļu savu jauno Romu. Agrāk es domāju, ka tikai svešās zemēs ir skaista daba. Man šķita, ka visa pasaules gudrība un mākslas burvība ir pilsētā. Nu es zinu, ka tā nav. Kad es rītos pieceļos, lai ietu uz pļavu, tad rasas pilienos, kas mirdz rīta saulē, es kā ar mikroskopu skatu to skaistumu, kas ir dabā — Latvijas dabā! Mani meži ir pilni putnu dziesmām, ko nevar pārspēt neviens pilsētas koris. Tagad es zinu, ka esmu latvietis. To es sajutu nupat vēl Jāņu naktī, kad manās mājās ienāca līgotāji. Es esmu atgriezies, pilnīgi atgriezies. Kad priekš pieciem gadiem mēs šķīrāmies, es vēl domāju par to dzīvi, ko dzīvoju Krievijā. Es gribēju studēt, jo domāju, ka ir tikai grāmatu gudrība. Nu es zinu, ka ir arī cita gudrība, ko neraksta grāmatās, bet ko stāsta pati daba un darbs. Es teicu: darbs! Jā, visus šos piecus gadus esmu strādājis dienu dienā. Es redzu jau darba augļus. Bet tie vēl nav visi. Un tādēļ man jāstrādā tālāk. Tagad, draugi, piedodiet, ka tūliņ no jums šķiros. Šodien ir svētdiena. Bet rītdien man jāceļas jau ar sauli, lai visu veiktu, kas padomā. Tādēļ jātiek laikus mājās. Bet ziniet: nākošā sanāksmē es jūs visus uzaicinu pie sevis — savā „jaunajā Romā". Tad jūs paši redzēsit, ko esmu padarījis. Uz redzēšanos, draugi!"

Brīdis klusuma. Tad sirsnīgi aplausi pavadīja Kārli, kas vēra durvis aiziešanai. Kad viņš bija jau izgājis no ģimnazijas, to panāca Aleksis Kārkliņš.

„Kārli... Man žēl, ka esmu tev pāri darījis. Un vēl vairāk žēl, ka tas nav labojams. Piedod, lai es varētu piedalīties nākošajā sanāksmē pie tevis!"

„Ak, ko nu... Tas jau nebija nekas ļauns. Žēl, ka tā gadījās. Bet — — par to, taču, Aleksi, mēs nekad vairs nerunāsim. Jā?"

Viņš sirsnīgi spieda roku Aleksim Kārkliņam.

Pa ģimnazijas logiem vecie skolas biedri noskatījās, kā aiziet Kārlis Avotiņš. Rīta pusē pār silu cēlās mākoņi. Milzīga vaļavīksna izplēta savu loku no dienvidiem uz ziemeļiem. Likās, ka tā būtu grandioza triumfa arka, kas gaidīja mājās atgriežamies uzvarētāju. Tur jau viņš gāja. Tas bija lielākais varonis, kas uzvarēja pats savus bijušos sapņus un to vietā ieguvis citus, vēl skaistākus, vēl lielākus.

Tālos ciemos

ARVIDS TREICIS

Šveicei piešķirts bagātīgs ārējais skaistums. Te mūžam saulē vizošas kalnu galotnes, vēju un sniegputeņu aizturētājas klinšu sienas, valdonīgi milzeņu masīvi, te glečeru lēni slīdošās, varenās sniega straumes, lavīnu dārdi, kalnu strautu un upju trauksme, aizu dziļums un kalnu ezeru miers. Te sniegu mūža stingums, kailo klinšu skarbums, granīta smagums, te formu un līniju vieglums, skaņu dzidrums, kalnu pļavu, ieleju, dārzu, druvu, mežu spirgtais zaļums un ziedu bagātība no agra pavasara līdz vēlam rudenim. Te bagātas lielpilsētas, mirdzoši kūrorti, pasaules politikas un notikumu centri, te idilliskas provinces pilsētiņas, tautas dzīves atspoguļotāji ciemi, vientuļas ganu nometnes. Te tikai vējiem un mākoņiem pieejamas smailes, šķautnes un nokares, te dziļumos, augstumos, noslēpumos un tālumos traucēji virves un zobratu vilcieni, lifti, lidmašīnas, kalnā kāpēju kapļi, tuneļi, viadukti, tilti, šosejas, taki.

Žilbina un vilina šī skaistuma pārpilnības varenais spēks, nāk skatītāji un apbrīnotāji no tuvuma un tāluma, vasarā un ziemā, steidzoties un kavējoties. Dažs labs meklē un atrod, cits, nabags atnācis — nabags aiziet, bet vieni kā otri, daudzos un dažādos ceļus staigājot, rada še daudz trokšņa, saceļ putekļus, notrauc ziedus, posta skaistumu. Tāpēc visvairāk apmeklētāju apgrūtinātais un apdraudētais skaistums še cenšas vairīties un slēpties. Dienām un nedēļām ilgi dažam labam jāgaida, līdz Jungfraus nomet miglas plīvurus un atmirdz savā skaistumā. Tikpat ātri, cik slēpotāju uzplūdi sākušies, tie dažreiz beidzas, kad naktī uzburto sniega daiļumu strautos pārvērš silta vēja dvesma. Daudz spēj liekt un lauzt brāzmainās lavīnes straume, bet vēl vairāk nepārtrauktie nācēju un gājēju pulki. Tāpēc jāvairās, jāslēpjas. Tā tas ar šejienes kalniem un stādiem, bet tā tas

Tautas tērpos

arī ar šejienes cilvēkiem. Cauri laipniem vārdiem, vēlīgiem smaidiem un žestiem redzi un dzirdi parasto atgādinājumu — ņem sev novēlēto, dod man piederošo un ievēro, ka viegli ir staigājami ērti ceļi uz Šveici, bet vēl vieglāk no tās aiziet, jo tad tie iet lejup. Visvairāk apmeklētā zeme un tauta liekas noslēpumaina un nepazīta. Esmu saticis un centies pazīt viesu apkalpotājus, ierēdņus, garīgās dzīves veidotājus un vadītājus, atsevišķas ģimenes un personas dažādos atgadījumos un notikumos, bet šaubos, vai mans raksturojums atbildīs īstenībai.

Liekas, šejienieši ir praktiski ļaudis, kuriem pārsvarā materiālās intereses. Atradīsim še ievērojamas mācības iestādes, tikai viņas ieteicams meklēt tiem, kam interesē technika, tirdzniecība, politika. Redzam glītus dievnamus, katrā pilsētā ir mākslas vai vēsturiskais mūzejs, lielākās no tām rotājas ar teātri un operu skatuvēm, koncertu zālēm, ir ievērojamu vīru un notikumu pieminekļi, bet to visu apēno varenо banku, milzīgo staciju, grezno hoteļu, ērto ceļu, biroju un veikalu celtnes. Ceļot un vienmēr kautko jaunu redzēt aicina ērtie ceļi, dažādie satiksmes līdzekļi, apkārtnes

jaukumā noraudzīties vilina dārzu terases, hoteļu verandas, skatu torņi, dažādas izpriecas piedāvā sarīkojumi un izrādes, tikai viens jāpatur vērā — daudz naudas vajaga. Raksturīgas ir šejienes pārveidoto dievnamu celtnes, kādas Cīrichē atradīsim vairākas. Preču noliktavā pārvērstais dievnams sevišķi vakaros uz sevi vērš uzmanību. Spoži apgaismotās telpas iekšpusē sēd, staigā, meklē, kravājas mēteļos un cepurēs tērpti vīri. Aiz sienas, izaugušo koku slēpts, atrodas Cvingli varonīgais tēls ar bībeli vienā, zobenu otrā rokā. Archīva vajadzībām pārvērstā dievnama vienā daļā notiek vēl dievkalpojumi. Tiem, kam še gadījies būt darbdienas vakaru dievkalpojumu laikā, dota iespēja skatīt neparastu ainu. Neparastam dievkalpojumam jau ilgi pirms sākuma še sapulcējies daudz ļaužu.

Ne visai iepriecinoša ir atbilde uz jautājumu — kā dēmokratiskās valsts pilsoņi izlieto savas tiesības un pilda pienākumus? Vairāki sabiedriskās dzīves pārstāvji ne labprāt gribēja uz šo jautājumu atbildēt. No dažādiem pārskatiem redzams, ka projekti un vēlēšanās ir viens, panākumi un ieguvumi ir cits. Kādā sešpadsmit tūkstošu locekļu lielā draudzē mācītāja vēlēšanās piedalījušies nepilni divi simti, kautgan ir tiesības vēlēt visiem 21 gadu veciem vīriešiem. Kad kādai vadošai garīga amata personai stāstu par baznīcas kaŗiem Vācijā, tad saņemu norādījumu — baznīcai šveicē draud nevis pretestība, bet vienaldzība. Kāds mācītājs šejieniešu vienaldzībai par pamatu uzskata pārspīlēto dēmokratismu. Par daudz lietu esot jāizlemj balsojot, tāpēc tā kļūstot vienaldzīga. Pārspīlēta brīvība esot nebrīvība. Tomēr brīvība nemaz neizliekas šeit tik neierobežota. Vīriešiem ir balsošanas tiesības, sievietēm to nav. Tā tas ne tikai valsts, bet arī baznīcas dzīvē, kautgan še sieviete parāda vislielāko atsaucību un interesi. Pozitīvi neizteiktā brīvība izteicas negatīvi, ne reti vien radot sarežģījumus ar tiesībām un tikumu, sabiedriskās dzīves kārtību un pienākumiem.

Še nejūt tik stipru tautas vienību kā citur. Un tas viegli saprotams, jo še milzīgi liels ārzemnieku skaits, ārzemju iespaids. Katrā valsts novadā runā savu valodu, ziemeļos vācu, rietumos franču un dienvidos itaļu. Četri miljoni lielā tauta ir sadalījusies divdesmit divās patstāvīgās pārvaldes vienībās — kantonos, kur pat vienai konfesijai piederīgiem ir katram sava iekārta un dzīves veids. Te savs iespaids arī politiskām partijām un sabiedriskiem novirzieniem.

Ar atzinību šveicieši jāpiemin kā dzīvnieku draugi. Vai katram otram ceļa gājējam redzi pavadītāju suni līdzi. Cīriches ezerā ir milzīgi daudz dažādu putnu, par kuŗiem ar lielu rūpību gādā vietējie iedzīvotāji — barojot un sālā patvērumu gādājot. Veikalos atrodams neparasts produkts — dzīvnieku barība, kuŗa lielos apmēros tiek patērēta, kautgan cenu ziņā tā līdzinās citiem pārtikas līdzekļiem. Parkos un apstādījumos atrodas putnu barības nojumes, kokos, krūmos un pie logiem viņu mājiņas. Apkārtnes mežos gādāts par piemērotu barību ikvienam šejienes iemītniekam. Parkos un apstādījumos skulptūru veidojumos parasti redzami dzīvnieku attēli. Slimo dzīvnieku kopšanai katrā pilsētas nodalījumā atrodas atbilstoša dziedniecības iestāde. Šo draudzību un gādību dzīvnieki vērtē ar lielu pieķer-

Savā mājā

Jaunais dievnams

šanos un uzticību. Kādu dienu pa pazīstamo gravas ceļu kāpjam tuvējā kalnā. Ir iestājies janvāŗa sals. Uz plānas sniega kārtiņas klāta ceļa piepeži ieraugām melno strazdu. Tas izplētis spārnus, pieplacis zemei un nemaz nemēģina vairīties, kad mans ceļa biedrs sniedzas to satvert. Jau nākošā acumirklī ar salā pamirušo putnu dodamies tuvējā mājā. Nekavējoties vecāka sieviete aizsteidzas pēc putnu mājiņas, jaunākā pēc barības, un drīz vien nelaimīgais sala gūsteknis jau atrodas siltumā un labā gādībā.

Pašlepnie šveicieši ļoti mīl savu skaisto zemi un ir cieši saauguši ar to. Svētdienās un svētku dienās pilsētu ielas līdzinās izkaltušu upju gultnēm, jo ļaužu straumes izlijušas kalnos un lejās. Varenuma un spraiguma pilnā apkārtne savos bērnos modina cīņas garu un nocietina tos.

Viena no vistīkamākām sacīkstēm šejienes jaunatnei ir šaušana. Šaušanas vingrinājumiem Vilhelma Tella pēcnācēji nododas ar aizrautību, un nocietināšanos uzskata par katra svarīgu uzdevumu. Ja dažu labu studentu aukstākā laikā redzi mētelī vai ar cepuri, mazie pirmskolēni savus ceļus veic kailām galvām, īsām biksītēm. Kāds profesors reiz atstāstīja zīmīgu piedzīvojumu ar kādu pilsētas dāmu. Tas esot noticis lietainā rudens dienā. Viņš parasti ejot svārkos, bez mēteļa un nīstot lietus sargu, labāk peldot, nekā pielietojot šo ērmīgo apkaunotāju rīku. Viņš vairākkārt esot lūdzis savu ceļa biedreni nepūlēties ar lietus sargu. Kad tas tomēr nelīdzējis, profesors beidzot neizturējis, paņēmis viņas izpletni, sakļāvis un teicis: „Redzu — labi būs, ja mēs abi krietni izpeldēsimies," un mierīgi turpinājis ceļu pieaugošā lietū. Pēc laika profesors atkal saticis savu ceļa biedreni, kuŗa tam pateikusies par īstu palīdzību īstā laikā. Un skaļas sarīkoja ovācijas aizkustinātie studenti savam profesoram.

Šādu pateicības un atzinības jūtu uzliesmojumu tīri negaidot piedzīvoju kādā plašā šejienes draudzes sanāksmē, kur pēc parādītās uzmanības jutos aicināts klātesošos uzrunāt kā citas zemes un tautas viesis. Skaistai zemei un viņas enerģiskai tautai veltītie atzinības vārdi, draudzīgas noskaņas brīdī, radīja skaļu atsaucību, jo Šveices dabas skaistuma un tautas centības atzīšana ir svešniekam vārti uz šejieniešu sirdīm.

Šveices jaunatnes audzināšanu un vadīšanu še galvenā kārtā veic reformētā valsts baznīca. Še audzināšanas galvenie mērķi — ticība, tēvija, brīvība. Visa jaunatne, sākot no pirmskolniekiem līdz iesvētītiem un sabiedrībai nodotiem pilsoņiem, ir stingri organizēta un noteiktiem uzdevumiem saistīta. Jaunatnes tiešiem vadītājiem pievienojas ģimenes ločekļi, draudzes garīgie kopēji un skolotāji. Noteiktā laikā darbdienās un svētdienās ikvienam reģistrētam un audzināšanas gaitās pārbaudāmam jaunietim ir jāierodas uz mācību stundām, dievkalpojumiem un mēģinājumiem. Še darbojas jaunatnes rokdarbu, arodu, mūzikas, literārie, sporta un citi pulciņi. Ne reti rīko ceļojumus, apskates, viesošanās. Draudzes dažādos sarīkojumos parastie priekšnesumu izpildītāji ir viņas

jaunieši. Arī iesvētītiem, salaulātiem, veciem un slimiem ir noteiktas sanāksmes, tā kā baznīca un draudze še ir centrs un mīļa mājvieta visiem sabiedrības locekļiem. Viņa še ir sabiedriskās un valsts dzīves pamatšūniņa.

Šveicieši nemīl un nelieto daudz alkohola, un viņu sātībai šinī ziņā nav jāpielieto sevišķas pūles. Jautrībā, laimes vēlējumos, svētku mielastos šejienieši jūtas labi bez sīvā pakalpojumiem. Apsēsties idilliskā tautas restorāna terasē Cīriches kalna saulgozī, „pamatīgākas stiprināšanās" nolūkā iegriezies labi apmeklētā ēdienu namā, un tev jāpiedzīvo pārsteigums — velti prasot pēc nodomātā malka. To pašu nevar teikt par smēķēšanu un treknas barības lietošanu, kam šejienieši ļoti atsaucīgi.

Pazīstamā audzinātāja Pestalocci zemē atrodam priekšzīmīgas mācības iestādes, kuŗas labi apmeklētas, jo tieksme pēc izglītības še liela. Tas pats sakāms par veselības kopšanu un tautas labklājības sekmēšanu.

Šveices lielākā un turīgākā pilsēta ir Cīriche, kuŗai ir bagātas bankas, plaši veikali, koptas ielas, ievērojamas mācības iestādes. Cīriches kalna pakājē atrodas impozantā ūniversitātes celtne un profesoru, studentu, grāmatnieku kvartāls. Še arī visvairāk atrodam turīgo pilsoņu glītās mājas. Iekšpilsētā šauras ielas, sīkas un tumšas mājas. Tuvu viena otrai atrodas veco dievnamu celtnes un ne mazums ir pēc modernās celtniecības principiem veidotu svētnīcu, starp kuŗām jāpiemin Pāvila un Vollishofenas baznīcas, ar reformātoru tēliem un vareniem zvanu torņiem. Zvani un pulksteņi ir šejienes dievnamu rota. Sestdienas vakaros apstājoties uz Minsteras tilta, mācies piedzīvot un atzīt, cik valdonīga var būt zvanu valoda. Beidzot liekas, ka zvaniem līdzi dzied vakara blāzmā dzirkstošā ezera dzelme, no viņa izrietošās upes straume, kalni un lejas. Līdzīgus piedzīvojumus atminos vienīgi no priekšrevolūcijas laikiem Maskavas kremļa apkārtnē. Šīs pilsētas krāšņums ir 45 kilometrus gaŗais, šaurais Cīriches ezers, kuŗa krastos jaukas promenādes un vienā galā idilliskās saliņas. Visvairāk saista 874 metrus augstais Itlibergs, uz kuŗa galotni ved ērts ceļš. Sevišķi tam, kuŗš uzkāpis kalna skatu tornī, redzamas jaukas ainavas uz visām pusēm. Tur lejup krītošā koku lapotne, zaļas pļavas, meži, tur mūžīgos sniegos vizošās Alpu milzeņu galotnes un ūdeņi, tur tuvā ezera vizmainā dzelme un buŗas, pilsētas namu mudžeklis, pāri Cīriches kalna koku vainagi. Pa kalna grēdas virsotni uz visām pusēm ved ērti ceļi, kur auto satiksme aizliegta un netraucēts vari nodoties baudāmā skaistuma noskaņām. Še noeji desmit, divdesmit kilometru kājām nemanot, jo tik daudz krāsu, formu, telpas skaistuma. Cīriches kalnā vairāk valda noslēgtība un noslēpumainība, tur vienmēr var atrast kautko jaunu, gūt pilnīgu savrupību. Cīrichei jaukumu piešķiŗ apkārtējie meži, ezeri, kalni.

Cīriches kalnā

Ceļš no šejienes līdz Bernei ved pa ziemeļu Šveices līdzenumu, kur redzami rūpīgi kopti lauki, dārzi, rūpniecības pilsētiņas. Divpadsmitā gadu simtenī dibinātā Berne — Šveices galvas pilsēta, atrodas kalnu tuvumā 545 metru augstumā. No viņas dārzu un parku terasēm, tiltiem, torņiem un laukumiem atveŗas varens skats uz apkārtni. Sevišķi valdzina Berne gaišās pavasaŗa un rudens dienās ar krāsu pārpilnību, aizraujošiem skatiem tuvumā un tālumā.

(Turpinājums sekos.)

Vēl pieci ēdieni sacensībām

I. ZAULA

Iepriekšējā „Mazpulka" numurā bija aizrādīts, kā mazpulku dalībniecēm jāvingrinās ēdienu gatavošanas sacensībām. Vēl reizi gribas atgādināt, ka praktiskā darbā jācenšas ievērot vislielāko tīrību un kārtību. Lai darbs labāk sokas lēnāk (ātrums radīsies ilgākā darbā pats no sevis), bet lai tas būtu labi padarīts. Bez tam iepriekšējā „Mazpulkā" bija aprakstīti 2 ēdienu gatavošanas gaita. Šinī rakstā pamācīšu vēl piecus ēdienus pagatavot. Vasarā ēdienu gatavošanas sacensībās būs jāpagatavo viens no minētiem septiņiem ēdieniem. Kāds tas atsevišķās sacensībās būs, to tagad vēl nevar zināt. Tādēļ meitenēm jāiemācās pagatavot visi septiņi ēdieni vienādi labi.

Rupjmaizes maisījums.

Daudz reižu pavards mājās ir tik mazs, ka pusdienu galveno ēdienu gatavojot, tas ir pilnīgi aizņemts, un saldā ēdiena gatavošanai nav vairs telpu. Tādā gadījumā ieteicams paredzēt tādu saldo ēdienu, ko var pagatavot bez karsēšanas. Viens no tādiem ir rupjmaizes maisījums.

Pagatavošanai vajadzīgie darba rīki: dziļāka bļoda, rīvīte, divi šķīvji, krūzīte, putu karote, ēdamkarote, tējkarote, nazis, pergamenta papīrs vai īpaša garnējumā caurule, kāds galdā pasniedzams trauks (lēzenais vai dziļais šķīvis, vai cits kāds dziļāks trauks).

Produktu samēri 3 personām.

Nobriedusi rupjmaize — 150 g.
Ābolu masa — 150 g.
Putu krējums — ¾ glāzes.
Cukurs, kanēlis — pēc garšas.

1. att. Glīti sakārtots rupjmaizes maisījums

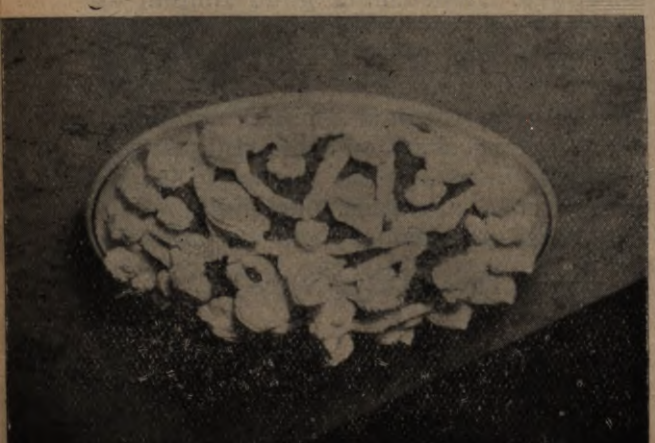

Paskaidrojums par samēriem. Nobriedušu rupjmaizi var izlietot dažādos saldēdienos, piem., rupjmaizes ābolu sacepumam, rūgušpiena zupai ar maizi. Tādiem ēdieniem aprēķina maizi 50 g vienai personai. Tāpat aprēķina augļu masu 50 g vienai personai (piem. brokastu maizei vai masai ar saldu pienu u. tml.). Ja putu krējumu pasniedz saputotu, kā piedevu saldiem ēdieniem, tad to aprēķina ¼ glāzes vienai personai.

Produktu sagatavošana. Rupju maizi sagriež tādos gabalos, ka var ērti rokā noturēt. Cietās garozas nogriež, atstājot tikai gabala vienā galā, kuru tur rokā, lai var stingrāki saturēt. Maizi rīvē dziļākā traukā. Rīvīti atbalsta pret trauka dibenu un vienu malu un ar roku stingri pietur. Ar labo roku rīvē maizi (sk. 2. attēlu). Sadrupināto maizi sajauc ar cukuru un smalko kanēli pēc garšas.

Ābolu masu maisījumam var izlietot tādu, kāda tā rudenī iekonservēta. (Ja tā konservēta bez cukura, tad jāpieliek cukurs pēc garšas.) Ja mājās masas nav, tad to var pagatavot šādi: ābolus nomazgā, izgriež bojātās daļas un kātiņus. Nemizotus ābolus sagriež 6—8 daļās, saberž katliņā un uzlej mazliet ūdeni (tikai tik daudz, lai sasilstot nepieceptu), savāra mīkstus. Pēc tam ābolu masu izspiež caur sietu, tā atdalot sēklas un mizas. Iegūto masu liek atpakaļ katliņā, piebērž cukuru pēc garšas un ievāra biezāku.

Putu krējumu pirms lietošanas uzglabā vēsā vietā. Putošanai krējumu ielej kādā dziļākā traukā un ar putu karoti sakuļ stīvu. Jāuzmanās, lai krējumu nepārkultu. Pārkuļot tas kļūst putraimains, tā sakot, „saiet ziedos".

Rupjmaizes maisījuma pagatavošana. Sagatavotos produktus kārto kādā šķīvī, glītā stikla traukā vai tml. šādā kārtībā: viena kārta rupjmaizes, nākošā kārtā ābolu masa, trešā

2. att. Nobriedušās maizes sarīvēšana

kārtā putu krējums un atkal atkārtojums. Pēdējā kārtā jābūt rupjmaizei. Virsmu izgrezno ar putu krējumu.

Kārtojot ir visgrūtāki uzlikt ābolu masu uz maizes, jo nolīdzinot maize veļas līdzi. Lai to novērstu, jārīkojas tā: ar karoti uzliek masu maizes kārtiņai ļoti daudzās mazās kaudzītēs, tad ar nazi nolīdzina (skat. 3. attēlu). Virsmu greznojot, var lietot pergamenta papīru vai speciālo garnējamo cauruli. Pirmā gadījumā no papīra izgatavo mazu tūtīti, piespraužot ārējo papīra malu pie tūtītes ar tīru adatiņu vai piešujot ar diegu. Tūtītē iepilda putu krējumu, tad drusku nogriež tūtītes smailo galu, lai radītu mazu caurumiņu. Tūtīti paņem kreisā rokā, ar labo aizspiež plato galu. Tūtītes smailo galu noliek stateniski (stāvus) pret greznojamo virsmu un ar labo roku spiež pamazām krējumu laukā, veidojot baltas līnijas. Ieteicams rakstu izdomāt jau pirms veidošanas un galvenās līnijas ar nazi iezīmēt — iespiest garnējamā virsmā. Speciālos rīkus lieto tāpat kā tūtīti.

Piezīme: Ābolu masas vietā var lietot arī citus skābākus ievārījumus (brūkleņu, dzērveņu).

Rūgušpiena zupa ar maizi.

Rūgušpiena zupa ir ļoti garšīgs ēdiens, kas atspirdzina vasaras tveicē. Tas ir viegli pagatavojams, jo nav jāstāv pie karstā virtuves pavarda.

Pagatavošanai vajadzīgie darba rīki: bļoda, rīvīte, koka karote, ēdamkarote, nazis, divi šķīvji, putu karote, litra mērs, zupas trauks vai cita galdā pasniedzama bļoda, smeļamais kauss.

3. att. Augļu masas uzlikšana sarīvētai rupjmaizei

Produktu samēri 3 personām.
Rūgušpiens — 1½ ltr.
Nobriedusi rupjmaize — 150 g.
Cukurs un kanēlis — pēc garšas.

Paskaidrojums par samēriem. Zupām, kā jau tas pie piena zupas bija paskaidrots, aprēķina šķidrumu ½ l vienai personai. Nobriedušo rupjmaizi aprēķina 50 g vienai personai.

Produktu sagatavošana: Rūgušpienu (labu, svaigu, nepārrūgušu) ar visu krējumu salej kādā dziļākā traukā un ar putu karoti kuļ, kamēr rūgušpiens top vienveidīgs un blāvi spīdīgs. Rupjmaizi sarīvē dziļākā traukā tāpat kā rupjmaizes maisījumam. Sarīvēto maizi sajauc ar cukuru un kanēli pēc garšas.

Rūgušpiena zupas pagatavošana. Sakultam rūgušpienam pieber sagatavoto rupjmaizi, visu labi izjauc. Zupu ielej traukā un pasniedz galdā, klāt pieliekot smeļamo kausu.

4. att. Rūgušpiena zupai sagatavota rupjmaize

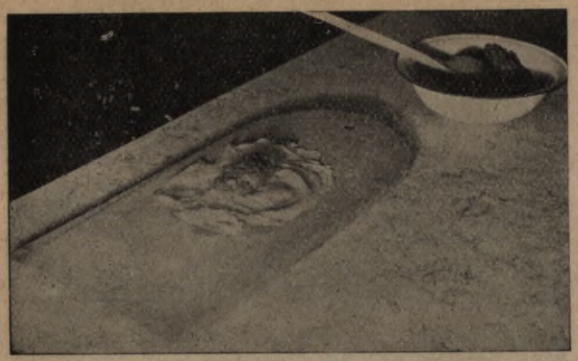

5. att. Uz kāpostu lapas uzliek gaļas pildījumu

6. att. . . . tad uzliec lapas vienu malu

Dzērveņu uzpūtenis.

Atkarībā no pamata produktiem, ir divas uzpūteņu grupas. Pirmās grupas pamatā ir kāda augļu vai ogu masa (vārīta vai nevārīta), vai arī kāds ievārījums un olu baltumi. Olu baltumi, masu putojot, padara to čauganu. Otras grupas pamatā ir kāda augļu sula un mannā. Šai grupai olu baltumi nav vajadzīgi.

Pagatavošanai vajadzīgie darba rīki: katliņš, putu kaļote, krūzīte, litra mērs, koka kaļote, ēdamkaļote, galdā pasniedzama bļoda.

Produktu samēri 3 personām.
Dzērveņu sula — ½ glāzes.
Ūdens — 1 glāze.
Cukurs — 150 g.
Manna — 45 g.

Paskaidrojums par samēriem. Uzpūteņiem lieto ½ glāzes šķidruma vienai personai. Tā kā ogu sulas ir stipras, tad tās jāatšķaida ar ūdeni. Bet ogu sulu stiprums ir dažāds, tādēļ ūdeni pielej katru reizi pēc garšas. Dzērveņu sulas atšķaidīšanai samēros minētās sulas-ūdens attiecības ir apmēram pareizas, bet pēc dalībnieces garšas tās var drusku arī mainīt. Bet ir jāatceras, ka ūdens un sula kopā ir jāaprēķina ½ glāzes vienai personai. Cukuru pievieno pēc garšas apmēram 40—50 g vienai personai.

Dzērveņu uzpūteņa pagatavošana. Katliņā ielej ūdeni un uzvāra. Kad tas lēni vārās, tad sijājot ieber mannu, ar kaļoti putriņu visu laiku maisot. Mannu drusku uzbriedina, tad pielej sulu, pieliek cukuru pēc garšas un visu uzkarsē. Mannu nedrīkst par daudz savārīt, jo tad tā vairs nav tik irdena. Uzkarsēto masu ar putu kaļoti sakuļ stingrās putās. Gatavo uzpūteni ieliek kādā stikla vai citā dziļākā traukā, pieliekot klāt ēdamkaļoti.

Kāpostu vīstokļi.

Kāpostu vīstokļus gatavo, ievīstot apvārītās kāpostu lapās maltas gaļas mīklu-pildījumu. Pildījumu var gatavot no svaigas maltas gaļas vien, vai arī daļu atvietojot ar samaltu zupas gaļu, cepešu atliekām vai tml.

Pagatavošanai vajadzīgie darba rīki: katliņš, gaļas mašīna, sakņu dēlītis, divi šķīvji, bļoda, krūzīte, ēdamkaļote, dakšiņa, nazis, koka kaļote, galdā pasniedzamā bļoda.

Produktu samēri 3 personām.
Kāpostu lapas — 6 gab.
Cūkas gaļa — 225 g.
Baltmaize — 30 g.
Piens — pēc vajadzības.
Sīpoli — 1 gab.
Sviests — 30 g.
Ūdens — pēc vajadzības.
Tomātu biezenis — ½ glāze.
Kviešu milti — 1 tējkaļote.
Skābs krējums — 1 tējkaļote.
Sāls — pēc garšas.

Paskaidrojums par samēriem. Vīstokļus gatavo ar tādu aprēķinu, lai vienai personai iznāktu 2 gabali. Katram gabalam izlieto vienu kāpostu lapu. Cūkas gaļu aprēķina 70 līdz 80 g vienai personai, bet ja daļu atvieto ar liesāku gaļu (zupas gaļu), tad vienai personai paredz 100 g.

Produktu sagatavošana. Kāpostu lapas uzmanīgi, nesaplēšot atdala pa vienai no kāpostu galviņas. Tad lapām izgriež cietās pamata dzīslas. Pēc tam lapas ieliek vārošā sāls ūdenī

7. att. . . . uzloka lapas sānu malas

un lēni apvāra pusmīkstas, izņem no ūdens un saliek kādā traukā. Ūdeni uzglabā vēlākām vajadzībām.

Pildījumu sagatavo šādi: gaļu samaļ vienu reizi. Malto gaļu ieliek bļodiņā. Katliņā ieliek sviestu un smalki sagrieztus sīpolus. Tos apcepj viegli caurspīdīgus. Baltmaizi izmērcē pienā, tad izņem laukā un ar karoti sašķaida. (Piens baltmaizei uzlejams tik daudz, lai tā būtu pilnīgi apņemta. Kad izmirkušo baltmaizi izņem laukā, atlikušo pienu uzglabā vēlākām vajadzībām.) Sašķaidīto baltmaizi reizē ar apceptiem sīpoliem un sāli pieliek maltajai gaļai. Ar koka karoti masu vienmērīgi izjauc. Ja tā ir sausa, pielej no baltmaizes mērcēšanas atlikušo pienu.

Piezīme: Sīpolus sasmalcina šādi: ar nazi noplēš mizas, uzliek uz fajansa dēlīša (ja tāda nav, tad var tā vietā lietot lēzeno šķīvi), ar nazi no lakstu gala uz pamatni iegriež daudzas strēmeles, vispirms vienā virzienā un tad šķērsām. Rodas mazi kvadrātiņi, tad, turot sīpolu ar vienu malu pret dēlīša, to sagriež ripās — ripas protams sairst mazos kubiņos, kas saberami katliņā.

Kāpostu vīstokļu pagatavošana. Lapu noklāj uz sakņu dēlīša. Lapas vienā galā uzliek gaļu (skat. 5. attēlu). Tad lapas vienu galu pārklāj gaļai pāri, (sk. 6. attēlu) sānu malas uzloka virsū un visu lapu satin (sk. 7. un 8. attēlu). Satītais vīstoklis, liekot apcepties, jāliek ar lapas brīvo malu uz leju. Salocītos vīstokļus ieliek katliņā, kurā iepriekš sakarsēts sviests. Vīstok.us apcep no abām pusēm brūnus. Tad tiem uzlej kāpostu lapu novārījumu — lai vīstokļi būtu apņemti, pieliek tomātu biezeni, sāli un sautē aizvākotā katliņā uz lēnas uguns, kamēr gaļa ir gatava (pazīme — iedurot ar dakšiņu un piespiežot, neiztek vairs sārta, bet gan brūna sula). Tad vīstokļus sakārto kādā dziļākā, galdā pasniedzamā traukā. Katliņā palikušai mērcei pielej no maizes mērcēšanas atlikušo pienu un putriņā izjauktus miltus (miltus pievieno kā jēra gaļas sautējumam). Visu sakarsē, pieliek skābu krējumu un pārlej sakārtotiem vīstokļiem. (Vīstokļi pa mērces gatavošanas laiku jātur siltā vietā.) Traukam klāt liek dakšiņu un ēdamkaroti.

Burkānu sautējums.

Burkānu sautējumu kā patstāvīgu ēdienu pasniedz pa lielākai daļai tikai slimniekiem un maziem bērniem. Bet veseliem cilvēkiem to dod kā piedevu viegliem gaļas ēdieniem.

Vajadzīgie darba rīki: sakņu dēlītis, mazais sakņu nazītis, bļoda, divi šķīvji, krūzīte, ēdamkarote, tējkarote, koka karote.

Produktu samēri 3 personām.

Burkāni — 600 g.
Ūdens — pēc vajadzības.
Sviests — 1 tējkarote.
Kviešu milti — 1 tējkarote.
Skābs krējums — 1 tējkarote.
Sāls, cukurs — pēc garšas.

Paskaidrojums par samēriem. Ja burkānu sautējums ir kā piedeva citam ēdienam, tad saknes aprēķina 200 g vienai personai.

Produktu sagatavošana. Burkānus notīra, noskalo un sagriež mazos gabaliņos tāpat kā piena zupai (skat. „Mazpulka" 2. num.).

Burkānu sautējuma pagatavošana. Sagatavotos burkānus saber katliņā, pārlej ar aukstu ūdeni tā,

8. att. Satītais kāpostu vīstoklis

ka burkāni apņemti. Saknes sautē aizvākotā katliņā, kamēr tās mīkstas. Tad piebeŗ sāli un cukuru pēc garšas, pielej putriņā izjauktus miltus un uzbriedina tos. Beidzot pievieno gabaliņu sviesta un skābu krējumu, visu izjauc ar koka kaŗoti, un sautējums ir gatavs. Sautējumu saliek dziļākā traukā, klāt liekot ēdamkaŗoti.

Vingrinoties sacensībām, ievērosim:

1) Pirms ēdienu gatavošanas pārdomāsim darbu gaitu, lai varētu laiku pareizi izmantot.

2) Strādāsim lēni, bet tīri un kārtīgi.

3) Saliksim vienmēr visus darba rīkus parocīgi — ērti.

4) Ēdienus garžojot, neliksim maisāmo kaŗoti pie mutes, bet gan ar to ieliksim ēdienu tējkaŗotē vai citā kaŗotē un ar to ēdienu nogaržosim.

Ārstniecības augu un garžaugu iepirkšana

Tautas labklājības ministrijas aptiekas ārstniecības augu uzņēmums iepērk tieši no ražotājiem un arī caur pieņemšanas vietām ārstniecības augus un garžaugus, kuŗus noliktavā Rīgā pārdevēji var piegādāt, nododot tos tieši noliktavā vai piesūtot pa dzelzceļu, pastu un citā veidā, adresējot Tautas labklājības ministrijas aptiekas ārstniecības augu uzņēmumam. Uz preču zīmēm un citiem pavadrakstiem jāatzīmē skaidri un salasāmi preču nosūtītāja vārds, uzvārds un pilna adrese.

Ārstniecības augu uzņēmums uzpērk tikai labvērtīgus ārstniecības augus un garžaugus.

Ārstniecības augiem un garžaugiem jābūt:

Pumpuŗiem (Gemmae) — labi izžāvētiem, vajadzīgā gaŗuma (priežu pumpuri līdz 2 cm), bez skuju un zaŗu palieku, sūnu vai citiem piemaisījumiem. No lapu kokiem ievācami neizplaukuši lapu pumpuri (ziedu pumpuri nav ievācami).

Ziediem (Flores) — pilnīgi uzziedējušiem, bet ne pārziedējušiem; ziedu galviņām kātiņš ne gaŗāks par 1 cm, ziedu lapiņas bez kauslapām, vīkāliem un kātiem. Ziediem jābūt sausiem, bet ne pārkaltētiem. Žāvētiem ziediem jābūt ar viņiem raksturīgu aromatu un krāsu, kas atbilst to dabīgai krāsai; tie nedrīkst būt tumši vai izbalējuši. Iepirkšanas produkts — visa ziedu galviņa vai tikai ziedu lapiņas.

Lapām (Folia) — bez lapu kātiņiem, nebojātām, sausām, tīrām no smiltīm, nodzeltējušām lapām un citiem piemaisījumiem, ar augiem īpatnēju krāsu un aromatu.

Lakstiem (Herba) — bez resnajiem pamata stublājiem (atsevišķos gadījumos lieto visu augu ar saknēm), ievāktiem atkarībā no ārstniecības augu prasībām augu ziedēšanas laikā vai pirms ziedēšanas. Lakstiem jābūt sausiem (liecot lūzt), nebojātiem, tīriem no piemaisījumiem, ar īpatnēju aromatu un krāsu.

Majorana lakstiem (Herba Majoranae) — bez resnajiem pamata stublājiem, nesagrieztiem, sausiem, nebojātiem, majoranam īpatnējā zaļā krāsā, bez piemaisījumiem. Smilšu piemaisījums nedrīkst pārsniegt 3%. Majorana laksti jāievāc ziedēšanas sākumā.

Saknēm un zemes stumbriem (Radix et Rhizoma) — nebojātiem, sausiem, lūztošiem, ar lūzumā saknei īpatnēju šķiedrojumu un krāsu. Saknes un zemes stumbri jāievāc vēlā rudenī vai agrā pavasarī. Tie šķirojami: mazgātos, nemazgātos, mizotos un nemizotos.

Mizām (Cortex)— ievāktām gremzdu laikā pirms ziedēšanas no jauniem kokiem un zariem, bez koksnes un korķa kārtas daļām, nebojātām un sausi izžāvētām, apmēram līdz 30 cm gaŗu cauruļu veidā.

Augļiem un sēklām (Fructus et Semen) — sausiem, nebojātiem un bez piemaisījumiem. Ievācami pēc īpatnējām prasībām nogatavojušies augļi vai to daļas.

Ķimeņu sēklām (Fructus Carvi) — nebojātām, veselām, tīrām no piemaisījumiem, bez ziedu sastata paliekām un

nepilnīgi attīstītām sīkām sēkliņām, ar īpatnēju aromatu un pelēki brūnā krāsā.

Minimalā tīrība 97%,
Maks. nezāļu daudzums . . . 2%,
„ mitrums . . . . . 10%.

Koriandra sēklām (Fructus Coriandri) — nebojātām, tīrām no piemaisījumiem, veselām (pusītes ne vairāk par 5%), ar brūngani dzeltenu nokrāsu.

Minimalā tīrība 97%,
Maks. nezāļu daudzums . . . 2%,
„ mitrums . . . . . 10%.

Balto sinepju sēklām (Semen Sinapis alb.) — nebojātām, bez melno sinepju, zvēru, pērkoņu sēklu un citiem piemaisījumiem, dzeltenā krāsā.

Minimalā tīrība 95%,
Maks. nezāļu daudzums . . . 2%,
„ mitrums . . . . . 8%.

Melno Sareptas sinepju sēklām (Semen Sinapis junceae) — nebojātām, bez zvēru, pērkoņu, balto sinepju sēklu un citiem piemaisījumiem, tumši sarkanbrūnā krāsā.

Minimalā tīrība 95%,
Maks. nezāļu daudzums . . . 2%,
„ mitrums . . . . . 8%.

Melno sinepju sēklām (Semen Sinapis nigr.) — nebojātām, bez zvēru, pērkoņu, balto un melno Sareptas sinepju sēklu un citiem piemaisījumiem, tumši brūnā, gandrīz melnā krāsā.

Minimalā tīrība 95%,
Maks. nezāļu daudzums . . . 2%,
„ mitrums . . . . . 8%.

Magoņu sēklām (Semen Papaveris) —nebojātām, atkarībā no šķirnes vienādā krāsā, bez nepilnīgi attīstīto sēklu un citiem piemaisījumiem.

Minimalā tīrība 95%,
Maks. nezāļu daudzums . . . 2%,
„ mitrums . . . . . 8%.

Ārstniecības augu un garžaugu iesaiņojumam jābūt tīram un piemērotam katram ārstniecības augam un garžaugam. Ziedi un lapas jāpārsūta koka vai papes kastēs; mizas un citi izturīgāki ārstniecības augi un garžaugi jāiesaiņo tīros maisos. Pēc iesaiņošanas maisi kārtīgi jāaizšuj, koka kastes jāaiznaglo, bet biezā papīrī iesaiņotie ārstniecības augi un garžaugi jāpārsien ar stipru auklu. Iesaiņošanai nedrīkst izlietot: avīžu un citu apdrukātu papīru, vecas lupatas, netīrus maisus un kastes.

Ārstniecības augi un garžaugi jāuzglabā tiem piemērotās telpās.

Ārstniecības augu uzņēmumam noliktavā, Rīgā, piegādātos ārstniecības augus un garžaugus pieņem noliktavas darbinieki, sastāda par to aprēķinu un apliecina to ar saviem parakstiem. Šai aprēķinā jāuzrāda pārdevēja vārds, uzvārds, pilna adrese, piegādāto preču nosaukums, iesaiņojuma veids, svars (bruto, neto), cena par 1 kilogr. un kopsumma. Ārstniecības augi un garžaugi izvērtējami atkarībā no to labvērtības valdības noteikto cenu robežās, pie kam maksimalās cenas maksājamas, ja ārstniecības augi un garžaugi pilnīgi atbilst 3. p. minētām prasībām. Ārstniecības augu uzņēmuma izvērtējums ir galīgs.

Nepieņemtos nederīgos ārstniecības augus un garžaugus pārdevējs var saņemt atpakaļ 2 nedēļu laikā no attiecīga paziņojuma nosūtīšanas dienas, atlīdzinot ārstniecības augu uzņēmumam izdevumus, kādi tam cēlušies ar šo ārstniecības augu un garžaugu saņemšanu un atpakaļ nosūtīšanu. Ja līdz noteiktam terminam pārdevējs nepieņemtos ārstniecības augus vai garžaugus no noliktavas nav izņēmis, Tautas labklājības ministrijas aptiekas ārstniecības augu uzņēmums tos var iznīcināt bez atlīdzības pārdevējam un bez viņa piekrišanas.

Ārstniecības augu un garžaugu piegādāšanas izdevumus līdz ārstniecības augu uzņēmuma noliktavai Rīgā maksā pārdevējs. Iesaiņojumu, kā: kastes, maisus u. c. ārstniecības augu uzņēmums uz pārdevēja pieprasījumu nosūta viņam atpakaļ uz viņa rēķinu.

Naudu par pārdotiem ārstniecības augiem un garžaugiem uz uzņēmuma aprēķina pamata izmaksā pārdevējam ārstniecības augu uzņēmuma kasē vai piesūta viņam pa pastu pēc uzdotās adreses. Naudas nosūtīšanas izdevumus maksā naudas saņēmējs.

Mazpulku dalībnieku agrā pavasaŗa darbi

Agr. K. ĶIRSIS

Pēdējā sniegā pārved koku karoga mastam

Dienas kļūst garākas, saule kāpj augstāk debess lokā, un drīz vien cīrulis sveicinās rīta agrumā katru zemes kopēju un it sevišķi tos, kas „ar sauli laukā iet", kam saule sirdī mājo — visus mūsu zemes mazpulku dalībniekus.

Pavasaŗa tuvošanās lai rada rosību visos mazpulku dalībniekos un spraigumu visos darbos. Beidzamās ziemas sanāksmēs un vakarēšanās ieteicams vingrināties tautisko rotaļu un deju izpildījumā, lai mazpulku jaunatnei nekad vasaras nometnēs netrūktu savu deju un rotaļu.

Mazpulku dalībniekiem ir jābūt tiem, kas pirmkārt savos sarīkojumos un vēlāk visā sabiedrībā atdzīvina mūsu tautas dejas un rotaļas, atmetot amerikāniskos un nēģeriskos „šīberus". Ir jau paraugi, ka labam pasākumam, ko iesākuši mazpulki, rodas necerēti liels pulks sekotāju, piem., valsts karogu izlikšana lauku sētās, ko mazpulki iesāka 1932. g., vēlāk kļuva par visas sabiedrības goda lietu. Arī tautas dejām un rotaļām ir jāsāk savs uzvaras gājiens mazpulku jaunatnes rindās. Karogu mastu ierīkošanai katrā lauku sētā šinī gadā jāpiegriež sevišķa vērība un visiem jācenšas, lai mūsu valsts 20. gada svētkos, š. g. 18. novembrī katrā mazpulka dalībnieka sētā plīvotu valsts karogs mastā, pāri kokiem, pāri ēkām. Katram mazpulka dalībniekam jau pavasarī jāapgādā piemērots masta koks, kas vasarā jāapstrādā un jānokrāso, lai rudenī to paceltu par daiļu rotu visai apkārtnei.

Šovasar nevienam mazpulka dalībniekam nedrīkstētu trūkt mājas ceļa galā glīta ceļa rādītāja ar zaļo mazpulku četrlapi (skat. „Mazpulka" 1936. g. 2. Nr.), lai katrs varētu zināt, kur dzīvo jaunā laika censonis. Arī par to jau pavasarī jādomā.

Savam lauciņam jāpagatavo glīti stūŗu mietiņi, lai tūlīt pavasarī, darbus uzsākot, lauciņu varētu atzīmēt dabā. Stūŗu mietiņi jāgatavo visi vienādā garumā, vislabāk četrkantaini noēvēlēti un nokrāsoti: apakšējais gals — zaļā, augšējais gals — baltā krāsā. Arī lauciņa uzraksta dēlītis ar mazpulka numuru, nosaukumu, vārdu un uzvārdu jāizgatavo jau laikus.

Vecākiem dalībniekiem šogad jārūpējas par košuma dārziņa ierīkošanu savās mājās, tāpēc, kur sniegs nav liels, vai arī jau nokusis, jāsteidzas uzņemt košuma dārziņa un visu saimniecības ēku atrašanās plānu, iesūtot to sava novada mazpulku inspektoram, kas to nodos dārzkopības speciālistiem noteikta košumdārza plāna izgatavošanai, vai arī, ja būs nepieciešams, izbrauks uz vietas.

Vecākie dalībnieki košuma dārziņa ierīkošanu vai kādas labierīcības ierīkošanu saimniecībās var uzņemt vasaras sacensības darbu programmā, ko tad rudenī ražojumu apskatē novērtēs, izstādot grāmatvedību par darba izpildīšanu un izmaksu.

Izvēloties dārzu vai lauku kultūru, jāievēro, ka katram mazpulka dalībniekam jāaudzē vislabāk viena, bet ne vairāk kā divas kultūras savā sacensības lauciņā. Par katru kultūru jāizdara pilnīgi atsevišķas atzīmes „Mazpulka

dalībnieka laukkopības un dārzkopības grāmatvedībā".

Viena mazpulka dalībnieka grāmatvedībā var rakstīt tikai par vienu kultūru. Sacensības lauciņš nekad nedrīkst būt mazāks par 100 m², (izņemot mazpulka mazajos un pilsētu mazpulka dalībniekus). Ar audzējamo sacensības kultūru visiem dalībniekiem jāiepazīstas visos sīkumos: ar zemes sagatavošanu, mēslošanu, dēstīšanu vai sēšanu, apkopšanu, novākšanu, ražas uzglabāšanu, izlietošanu u. t. t. un pēc grāmatvedības jāpārliecinās par kultūras ienesību, ražošanas pašizmaksu un t. t.

Mazpulku dalībniekiem pie kultūru izvēles jāievēro, ka katram lauksaimniekam un dārzkopim jāprot pašam izaudzēt pietiekošā vairumā cilvēku uzturam lietojamie sakņaugi un dārzāji un rudenī, pielietojot dažādus pārstrādāšanas paņēmienus un uzglabāšanas veidus, jāprot tie saglabāt visa gada patēriņam. Apvidos, kur to vēl neprastu un nedarītu, mazpulkiem jārāda priekšzīme. Tāpat mazpulkiem jāpiegriež vērība to kultūru propagandai, kuŗu paplašināšana nepieciešama vai nu vietējo saimniecisko apstākļu dēļ vai arī valsts interesēs. Novados, kur nesen ierīkotas spirta kopdedzinātavas, dalībniekiem ieteicams audzēt stērķeļu bagātas kartupeļu šķirnes, jo tās izdevīgāki izvērtēt.

Vispār mazpulku dalībniekiem jāmācās izaudzēt visas tās parastās kultūras, bez kuŗām nevar iztikt neviena mūsu lauku saimniecība.

Ārpus sacensības lauciņa (100 m²) var audzēt arī blakus kultūras pēc katra dalībnieka vēlēšanās un patikas. Par blakus kultūrām grāmatvedība nav obligātoriska.

Mazpulkos, kur rudenī nodomāts sarīkot dārzāju pārstrādāšanas kursus un kur darbojas mājsaimniecības sekcijas, katrā ziņā ja ne visiem, tad vismaz dažiem dalībniekiem kā blakus kultūras jāaudzē konservēšanai nepieciešamie augi: dārza zirņi, pupiņas, puķu kāposti, tomāti, sakņu selerijas, mazie pērļu sīpoliņi, rabarberi, špināti, skābenes u. c.

Kultūras izvēloties, jāpiegriež vērība arī tam, lai katrs mazpulka dalībnieks par savu (vismaz vienu) audzējamo kultūru, vai nu tā būtu sacensības vai blakus kultūra, iegūtu arī kādus ienākumus, ko tas var izdot savām vajadzībām: „Mazpulka" abonēšanai, grāmatvedībai, nozīmes iegādei u. t. t., gan arī turpmākiem darba pasākumiem mazpulkā. Pagājušā gada piedzīvojumi rāda, ka mazpulka dalībnieki ir pārdevuši un ienākumus guvuši par daudz un dažādām kultūrām: gurķiem, tomātiem, mārrutkiem u. c. dārzājiem (galvenām kārtām tikai pilsētu tuvumā). par cigoriņiem (iepriekš pieteicot LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai un pārdodot armijai par valdības noteiktām cenām), par kartupeļiem (agrīnās šķirnes pārdodot tuvumā esošo pilsētu tirgos; vēlīnās iepriekš pieteicot un pārdodot spirta dedzinātavām), cukurbietēm (noslēdzot audzēšanas līgumus), pupām, zirņiem, kaņepēm, magonēm, sinepēm, turku pupiņām, liniem, pļavu auzenes sēklām, dažādām labībām, ārstniecības augiem (kumelīšu ziediem, piparmētru lapām, ķimenēm, koriandru, maijpukītēm, majorānu), kā arī par dažādām dārzāju sēklām, ābeļu mežeņiem, ogulāju un rožu stādiem.

Šogad tirgus visiem lauksaimniecības ražojumiem būs izdevīgs. Valdība ir nokārtojusi vietējos tirgus apstākļus pilnīgi droši un visiem lauksaimniecības produktiem pavērts arī eksports uz ārzemēm. Katrs mazpulka dalībnieks, kas audzēs parastos lauksaimniecības ražojumus tirgum, tos arī varēs pārdot par pieņemamu cenu. Saules puķes, magones, sinepes, koriandrus un citus garšas un ārstniecības augus šogad var audzēt tik daudz, cik pieteikts LLK Mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļai.

Pilsētu mazpulkos kultūru jautājums jāpieskaņo katra mazpulka īpatnējiem tirgus apstākļiem, mazpulka lauciņu zemes sastāvam un īpašībām, kā arī attālumam no dalībnieku dzīves vietām un pašu dalībnieku patiku uz vienu vai otru augu.

Tas vēl jāzina par piecciņām

H. KALMIŅŠ

Rīgas-Cēsu novada mazpulku pārstāvji pēc standartiesaiņojumu gatavošanas kursiem dodas mājup

Visiem jau zināms, ka nākamās augļu ražas laikā — šī gada rudenī — tirgū vest nešķirotus augļus vairs nevarēs. Tas jāievēro visiem augļkopjiem, bet arī mazpulku dalībniekiem, jo 1938. g. piecciņās dārzkopības darbs būs augļu vai ogu šķirošana. Tālab pamēģināsim jau tagad vingrināties augļu šķirošanas paņēmienos, kas nemaz tik neizprotami nav, kā sākumā šķiet.

Katrā sētā, kur ir augļu dārzs, kaut kur pagrabā būs vēl vectēva vai mātes ziņā „noslēpušies" daži ziemas šķirņu āboli — pēdējie pagājušā gada ražas liecinieki. Pirms kožam šinīs ilgi glabātos augļos, pamēģināsim noteikt, kādas šķiras augļus mēs patērējam. Nu tikai būtu jāzina šķirošanas noteikumi. Zemkopības ministrija īpašā instrukcijā (priekšrakstā) noteikusi, ka ābolus pēc kvalitātes (labuma, īpašībām) iedala 4 šķirās:

Atlasītie jeb I A šķira,
Pirmā jeb A šķira,
Otrā jeb B šķira un
Saimniecības jeb C šķira.

Tas būtu pirmais atzinums, kas jāiegaumē.

Visu šķirņu āboli pēc lieluma nav vienādi, p. piem. sīpoliņam ir samērā sīki augļi. Antonovkas jau prāvāki, turpretim Aportam jau ir ļoti lieli augļi. Lai šķirošanu padarītu vienkāršāku, tad, kā tas lasāms noteikumos, visas ābolu šķirnes pēc augļu lieluma iedalītas 3 kopās: a) šķirnes ar sīkiem augļiem, b) šķirnes ar lieliem augļiem un c) šķirnes ar vidēja lieluma augļiem. Sīko augļu šķirņu kopai pieder 5 šķirnes: Vidzemes Borsdorfietis (Sīpoliņš), Karaļa īskātis, Koksa oranžā renete, Lietuvas pepiņš un Muciņa. Lielo augļu šķirņu kopā ieskaitītas 3 šķirnes: Bismarks, Aports un Tītovka. Vidēji lielo augļu kopā visas pārējās šķirnes. Tāds iedalījums vienkāršs un pārskatāms. Šis ir otrs atzinums, kas jāievēro, lai zinātu, kādā šķirņu kopā iedalīta tā šķirne, kuras augļus vēlamies šķirot. Piemēram: Sīpoliņu atrodam pirmajā — tā tad tai šķirņu kopā, kuŗai sīki augļi, turpretim Antonovku neatrodam ne pirmā, ne otrā kopā, tāpēc tā ieskaitāma trešajā kopā pie pārējām, vārdā neminētām šķirnēm, kam vidēji lieli augļi. Ja nu mēs zinām, kuŗā kopā šķirošanai izvēlēto augļu šķirne iedalāma, varam sākt šķirošanas darbu, ievērojot 6 īpašības, ko varam saskatīt katrā auglī: lielumu, gatavību, formu, krāsu, bojājumus un aprūsinājumu. Lielākā dažādība īpašībās pie šķirojuma būs lielumā un pieļaujamā bojājumu un aprūsinājuma daudzumā.

Nešķiroti āboļi, šķirne Muciņa

Lielums. Katrai no trim ābolu šķirņu kopām atsevišķās šķirās (IA, A, B un C šķirā) noteikts mazākais lielums augļu šķērsgriezumā (caurmērā, ne gareniskā griezumā).

Mazākais šķērsgriezuma izmērs mm:

	IA šķira	A šķira	B šķira	C šķira
a) šķirnēm ar sīkiem augļiem	55	50	45	45
b) šķirnēm ar lieliem augļiem	70	65	60	60
c) šķirnēm ar vidēja lieluma augļiem	60	55	50	50

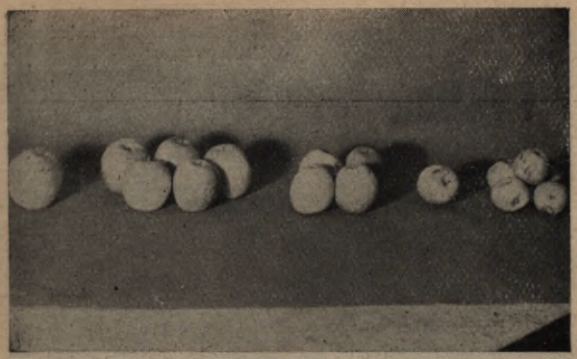

Tie paši augļi izšķiroti pēc lieluma. No kreisās: Atsevišķais auglis virs 60 mm šķērsgriezuma un otrā kopā 5 augļi virs 55 mm šķērsgriezumā pēc lieluma iederas I A šķirā; trešā kopā 4 augļi virs 50 mm šķērsgr. pēc lieluma iederas A šķirā; ceturtā kopā viens auglis virs 45 mm šķērsgr. pēc lieluma iederas B un C šķirā, bet nedaudz kropļoto un ar progresējošu bojājumu; piektā kopā 5 augļi šķērsgr. zem 45 mm un no šķirojuma izslēdzami. Pa labi: No 16 augļiem šķirojumā ietilpināmi tikai 10

Ieskatoties tabulā, redzam, ka A šķirā ir augļi, kas, salīdzinot ar I A šķiru, par 5 mm mazāki, bet B šķiras šķērsgriezums par 5 mm mazāks kā A šķirā. B un C šķira augļu lieluma ziņā vienādas (mazākais šķērsgriezums pa atsevišķām augļu kopām 45, 60 un 50 mm). Ar to ir pateikts, ka: a) tām šķirnēm, kam sīki augļi, mazāko augļu lielums, ko var tirgū sūtīt, ir 45 mm šķērsgriezumā;

b) lielo augļu šķirnēm mazākie augļi ir 60 mm šķērsgriezumā un

c) šķirnes ar vidēja lieluma augļiem mazāko tirgū sūtāmo augļu šķērsgriezums ir 50 mm. Visi mazie augļi atrodas ārpus šķirojuma (uzrādītām 4 šķirām), un tie jāpārstrādā ievārījumos, sulās vai arī mazvērtīgākie jāizbaro lopiem.

Parasti augļi būs arī lielāki, kā šķirojumā uzrādīts — virs 55, 70 vai 60 mm šķērsgriezumā. Lai labāko, vērtīgāko augļu šķirās (I A un A šķirā) lieluma ziņā panāktu vienādību, instrukcijā noteiktas pielaižamās svārstības augļu lielumā atsevišķā iesaiņojumā (kastē). IA šķiras svārstība uz augšu ir 5 mm, tā tad augļu lielums pēc šķirņu kopām te šāds: a) sīko augļu šķirņu kopai 55—60 mm, lielo augļu — 70—75 mm un vidējo augļu kopai 60—65 mm šķērsgriezumā. Ja arī tad vēl visus augļus pēc lieluma te nevarētu ievietot, piem., sīpoliņi šķērsgriezumā lielāki par 60 mm, tad izveidojas īpaša, atsevišķā iesaiņojumā (kastē) ievietojamo augļu kopa 60—65 mm šķērsgriezumā, kuŗas šķirojums pēc lie-

Slimi un kropli augļi no šķirojuma izslēdzami

Pa kreisi — ābols gareniskā griezumā, pa labi — šķērsgriezumā

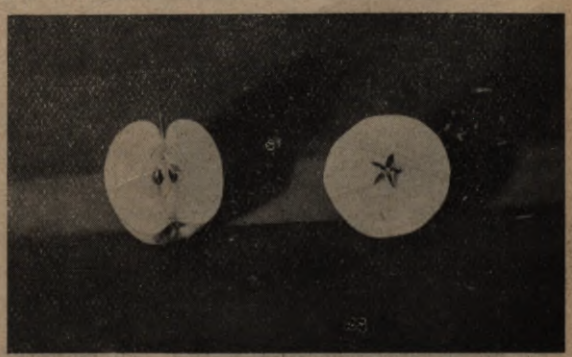

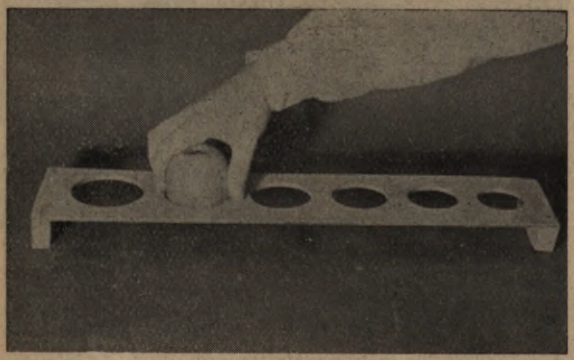

Ābola lielumu šķērsgriezumā pārbauda šķirošanas dēlītī

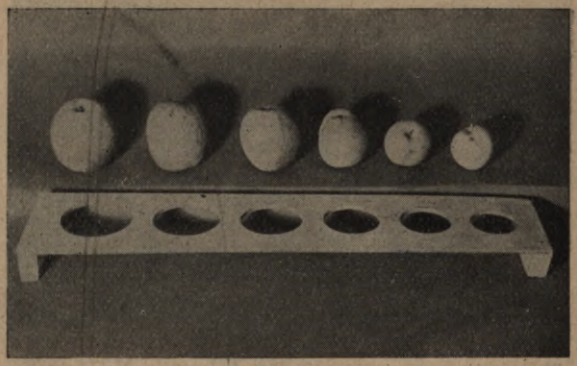

Acumēra vingrināšanai noliek šķirošanas lielumiem atbilstošus ābolus

luma tomēr atbilst atlasīto augļu jeb IA šķirai (augļi nav mazāki par 55 mm).

Tāpat, lai pirmai vai A šķirai atsevišķā iesaiņojumā augļu lieluma ziņā būtu vienādība, svārstība noteikta 6 mm. Pa šķirņu lieluma grupām šķērsgriezuma izmēri tad ir: 50—56 sīko augļu kopai, 65—71 lielo augļu kopai un 55—61 vidēji lielo augļu kopai.

Otrai (vai B) un saimniecības (vai C) šķirai svārstību robeža nav noteikta un te var būt arī lielāki augļi; arī tādi, kas pēc lieluma būtu ievietojami A vai pat I A šķirā, bet kas citu īpašību dēļ A vai I A šķirā nav ieskaitāmi. Tālab pakavēsimies vēl pie citu augļu īpašību aplūkošanas, kas, kā jau minēts, augļu šķirošanā jāievēro.

Augļa lieluma (šķērsgriezuma lielāko izmēru) var noteikt, ābolus mērījot šķirošanas dēlītī vai arī pēc pirkstu mērījuma. Augļu šķirošanas dēlīti pagatavo 10 × 50 cm lielā līmēta finiera gabalā, izgriežot vai izzāģējot 6 caurumus, no kuriem lielākais 70 mm caurmērā, bet katrs nākošais par 5 mm mazāks, un pēdējais caurums 45 mm caurmērā.

Augļa lielumu var pārbaudīt arī ar pirkstu mērojumu. Piem., ābolu 70 mm šķērsgriezumā aptver ar kreisās rokas īksti un vidējo pirkstu. Ja izmērs vēl nesedzas, tad starpā šķērsām vēl noliek labās rokas īksti vai, ja vēl par maz, tad divus pirkstus vai arī vairāk pēc vajadzības. Vai arī 45 mm šķērsgriezuma augli var aptvert ar kreisās rokas īksti un mazo pirkstiņu. Katram šis izmērs būs savādāks. Tā ar rokas pirkstiem aptverot citu izmēru augļus, jāpiemēro visi seši šķirošanas lielumi, tad šķirošanas dēlis vairs nav vajadzīgs. Ievingrinājies šķirotājs augļu lielumu ļoti labi noteic pēc acumēra.

Gatavība. Āboliem jābūt noņem-

Pirkstu mērojums lielo,

vidēji lielo un

šanas vai lietošanas gatavībā, kas nodrošina transportu un pilnīgu nogatavošanos. Tas nozīmē, ka augļi jānovāc ar tādu aprēķinu, lai tie, tirgū nonākuši, nebūtu pārgatavojušies vai arī par zaļiem (vasaras šķirnes). Tad vēl jāievēro, ka gatavības pakāpei atsevišķā iesaiņojumā jābūt vienmērīgai — nedrīkst kopā saiņot vienā kastē pārgatavojušos un zaļus ar tādiem augļiem, kas lietošanas gatavībā. Šis noteikums attiecas uz visu 4 šķiru augļiem.

F o r m a. Tā ir augļa veids, kam jābūt šķirnei tipiskam. Tā tad kropli augļi jāatlasa un jāpārstrādā. Tas attiecas uz visu šķiru augļiem.

K r ā s a. Ābolu krāsai atsevišķā iesaiņojumā jābūt vienmērīgai. Tas attiecas uz visu 4 šķiru augļiem, bet atlasītu augļu (I A šķirai) krāsai jābūt šķirai raksturīgai, piem., Lietuvas pepiņam raksturīga krāsa ir „sārts vaigs", bet saules maz apspīdētās vietās tie ir zaļi.

B o j ā j u m i. Uz atlasītiem āboliem — I A šķirai, izņemot aprūsinājumu, nedrīkst būt nekādu bojājumu. A šķirai atļauti nelieli kraupji, citu sēnīšu slimību un tādi mizas bojājumi, kas neiet plašumā (neprogresē). B šķirai atļauti dažādi bojājumi jau lielākā mērā, un C šķirai jau krietni daudz. Bojājumu ziņā ar C šķiru ir robeža, tā kā bieži, ja arī auglis pēc lieluma C šķirā iederētos, pārliecīgās kraupes vai pat neprogresējošu bojājumu dēļ no šķirojuma jāizsēdz. Pieļaujamie bojājumu daudzumi

maza šķērsgriezuma augļiem

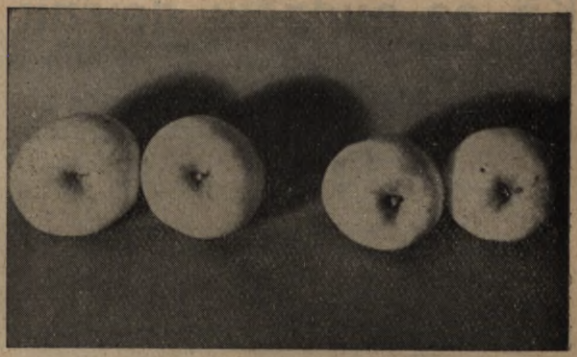

Staraïnie, tumšie laukumi ābolu kātiņu iedobumā ir aprūsinājums

noteikti instrukcijā un atrodami arī Zemkopības ministrijas 1937. g. izdotās tabulās — „Sagatavojiet ābolus tirgum pareizi", kas izsūtītas pagastu valdēm.

A p r ū s i n ā j u m s. Tā nav rūsa, kas rodas uz dzelzs priekšmetiem, bet ir ābolu mizas uzbieznējums, viegls pārkorķojums, kas visbiežāk atrodas augļa kātiņa iedobumā, pie biķerīša, un arī pārkaisīts visai augļa virsmai. Atkarībā no aprūsinājuma daudzuma, bieži āboli jāpārskaita mazvērtīgāku augļu šķirā. Sīkāk par aprūsinājumiem var redzēt minētās tabulās.

Augļu šķirošanā jāievēro visas 6 atzīmētās īpašības, bet nozīmīgākās ir lielums, bojājumi un aprūsinājums. Pārējās trīs īpašības, piem., gatavība — visās šķirās ir noteikta; gatavībai atsevišķos iesaiņojumos jābūt vienmērīgai, ābolu formai — šķirnei tipiskai un krāsai — atsevišķā iesaiņojumā vienmērīgai (visās šķirās). Ja nokrāsojuma ziņā augļi stipri nevienādi, tad tie jāšķiro arī vēl pēc krāsas.

Praktiskā augļu šķirošanas darbā ir sevišķi paņēmieni. Tagad vairāk iepazīsimies ar augļu īpašībām. Pašreiz galvenokārt jāvingrinās pēc lieluma augļus iedalīt vienā no 4 šķirām, pēc iespējas vairāk ābola šķērsgriezuma noteikšanai izlietojot pirkstu mērojumu, lai rudenī tas vairs nesagādātu grūtību un visu vērību varētu pievērst bojājumu un aprūsinājuma izplatības noteikšanai.

Kā es audzēju deviņu vīru spēku

E. BARTUŠEVICA, 825. Dzegužkalna mazp. dalībniece

Dažus gadus atpakaļ Rīgas pilsēta nodeva mūsu mazpulkam apsaimniekošanai nelielu zemes gabalu (2200 m²). Zemi iedalījām 30 lauciņos — 50 m² un 25 m² lielos.

Ierīkojot ūdens vadu, atradām, ka 60 cm dziļumā, zem smilts kārtas, atrodas labāka zeme (trūdaina smilts). Lai būtu labāki panākumi darbā, nolēmām katrs savu lauciņu uzrijolēt 70—80 cm dziļumā. Tas bija grūts darbs, bet ar neatlaidību visu paveicām.

Biju nodomājusi audzēt deviņu vīru spēku (Verbascum thapsi forme Schrad). Stādiņus pasūtīju no Vecauces. 23. maijā stādiņus iedēstīju dobēs. Lai tie varētu brīvi augt, tad stādīju dēstu no dēsta 45 cm, bet rindu no rindas 65 cm attālumā. Nostādīju ar deviņu vīru spēku 25 m².

No sākuma stādiņi auga nīkuļodami un tādēļ laistīju vairākas reizes dienā. Pēc dažām nedēļām stādiņi bija labi iesakņojušies un sāka spēcīgi augt.

Pēc mēneša sāka attīstīties stublāji ar ziedu pumpuriem. 26. jūnijā atvērās pirmie ziedi. Ziedi ir jānoplūc katru dienu priekšpusdienā; ja to neizdara, tad nākošā dienā tie jau ir nobiruši zemē.

Ziedus plūcot savā lauciņā

Ziedi ir jāžāvē ēnainā vietā un caurvējā. Pirmajā gadā darbs man neizdevās, jo nepratu vēl labi žāvēt. No 75 stādiņiem novācu tikai 1,1 kg izžāvētu ziedu, kuŗus pārdodot, dabūju Ls 6,60.

Pirmajā vasarā sāku arī padomāt, kā lētāki iegūt stādus. Dabūju zināt, ka deviņu vīru spēku var izaudzēt no sēklām. Nopirku dažus gramus sēklu, sajaucu ar smilti un ap Jāņiem izsēju iepriekš sagatavotā dobē. Katru dienu dobīti uzmanīgi aplaistīju, lai neizskalotu sīkās sēkliņas. Pēc 8 dienām sēkliņas sadīga. 15. dienā stādiņus izretināju. Uz katriem 5 cm² atstāju vienu stādiņu. Stādiņi auga ļoti ātri, un 26. oktōbrī iestādīju tos paliekošās vietās. Uz 25 m² iestādīju 75 stādiņus. Pusi iestādīju rudenī, bet otru pusi 23. aprīlī. No sākuma rudens stādījums izrādījās sliktāks, bet vēlāk stādiņi saņēmās un pārspēja pavasaŗa stādījumu.

Ar prieku vēroju, ka stādiņi sacenšas savā starpā, pāraugdami cits citu. Jūnija sākumā attīstījās stublāji ar daudzām sānu atvasēm (līdz 30) un ziedu pumpuriem. Deviņu vīru spēks izauga ap divi metri gaŗumā un stipri pārsniedza manu augumu, tā kā man bieži vien vajadzēja pakāpties, lai noplūktu augšējos ziedus.

Katru dienu rūpīgi saskaitīju noplūkto ziedu daudzumu. Pirmā dienā noplūcu četrus ziedus. Katru nākošo dienu ziedu skaits pavairojās — līdz 12.000 dienā. Pēc tam ziedu skaits pakāpeniski sāka mazināties, bet septembrī pavisam izbeidzās.

Otrā gadā deviņu vīru spēku audzēšana man padevās labāk, nekā pirmajā gadā. No 75 stādiņiem savācu 4,03 kg žāvētu ziedu. Šī gada raža no deviņu vīru spēka man deva ienākumu Ls 28,77, t. i. Ls 1,15 no katra m².

Kā vērtēt govslopus pēc ārējā izskata (eksterjēra)

BR. PLAUDE, LLK lopkopības inspektors

(Pieccīņu uzdevums).

Katra lauksaimnieka vēlēšanās ir izaudzēt saimnieciski noderīgākos lopus. Mūsu apstākļos govslopu audzēšanas izdevumi, samērā ar gaļas cenām, augsti, tāpat neatmaksājas govis audzēt gaļai. Tās audzē piena ražošanai. Noderīgākās piena govis ir tās, kas ilgi dzīvo un labi ražo. Ilgi spēj dzīvot normāli attīstījusies un veselīga govs. Par dzīvnieku veselību, izturību un spējām uzņemt daudz barības, kas vajadzīgs liela un saimnieciski izdevīgu piena izslaukumu sasniegšanai, var spriest pa daļai pēc dzīvnieka ārējā izskata vai eksterjēra.

Jo pareizāks kāda dzīvnieka eksterjērs, jo patīkamāks tas lopkopja acij, pat skaists. Par „skaistu" lopu katrs apzinīgs piena lopu audzētājs sauc tādu dzīvnieku, kas lietderīgi veidots un spēj sasniegt augstas piena ražas.

Vispirms, ja kādu dzīvnieku novērtējam, tad tas jānostāda uz līdzenas vietas tā, kā redzams 1. attēlā. Abām priekškājām jābūt gandrīz stateniski pret ķermeni, neviena no priekškājām nevar būt izlikta vai palikta zem ķermeņa. Pakaļējās kājas jānostāda tā, lai varētu redzēt tesmeni. Aplūkojamā dzīvnieka galvai jābūt normālā augstumā, taisni turētai vai mazliet pagrieztai pret apskatītāju. Augsti pacelta galva rada muguras līnijas ieliekšanos, un noliekta galva — izliekšanos. Reizē ar muguras līnijas ieliekšanos vai izliekšanos veidojas arī astes kaulu virziens. Tāpēc izveicīgi dzīvnieku nostādītāji dzīvnieka galvas stāvokli izmanto dažu ķermeņa kļūdu apslēpšanai. Dzīvnieki arvien jāaplūko no 10—12 soļu attāluma un jāskatās tieši no s ā n i e m (tā arī jāfotografē, jo fotografējot dzīvnieku iesānus no priekšas, aparātam tuvākā daļa

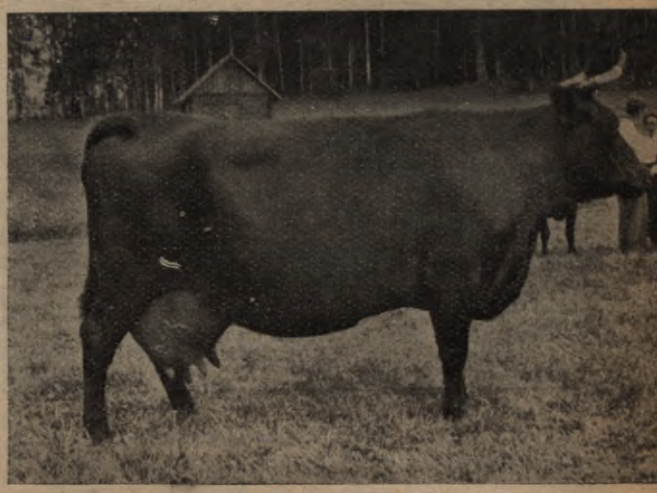

1. att. Govs ar izcili labām rupjās barības uzņemšanas spējām — dziļu jostas vietu

uz attēla būs nesamērīgi lielāka nekā tālākā, un uzņēmums dos nepareizu jēdzienu par dzīvnieka izskatu). Apskatot dzīvnieku vispirms no vieniem un tad no otriem sāniem, gūstam kopiespaidu par dzīvnieka vispārējo attīstību un samērīgumu: atsevišķo daļu garumu, dziļumu un saskaņotību. Apskatot dzīvnieku no pakaļpuses, redzams tā ķermeņa platums, tuvāki saskatāms krusta veidojums, tesmeņa pieslēgums ķermenim un pakaļējo kāju stāvotne. No priekšas apskata galvas samērus, krūšu platumu un priekšējo kāju stāvotni.

Lai dabūtu pareizāku kopiespaidu par **dzīvnieku, tad jāredz** arī tā gaita. Dzīvniekam kustoties, redzamas dažas kļūdas, kuŗas, veikli nostādot, **var apslēpt**, piem., plecu, muguras, jostas un kāju kļūdas.

Dzīvniekus novērtējot, **jāievēro** arī viņu v e c u m s. Tā vidēji spēcīgām govīm ar laiku var izveidoties mazliet ieliekta muguras līnija, atslābt vēdera un plecu muskulātūra. Teļu vai arī jaunlopu atsevišķo ķermeņu daļu **samēri** neatbilst pieauguša dzīvnieka samēriem. Piemēram, teļam vai jaunlopam **ir** lielāka atšķirība krusta un skaustuves augstumos nekā pieaugušam dzīvniekam. Jaunam dzīvniekam arvienu ķermeņa pakaļējā daļa būs augstāka par priekšējo. **Arī krusta platuma samēros liela da-**

2. att. Govs ar stipri kļūdainu eksterjēru — izvirtības pazīmes

žādība. Teļam gūžu kaulu platums arvienu lielāks par tukšumu kaulu platumu, tas izlīdzinās (atkarībā no lēn- vai ātraudzības) dažos gadījumos otrā dzīvības gadā, un pieaugušam dzīvniekam minēto kaulu platumu samēri arvien būs otrādi. Tāpat arī jauns un nepieaudzis dzīvnieks arvien augstkājaināks — caur

3. att. Pa kreisi: plats, ļoti pareizi veidots krusts pa labi — šaurs krusts

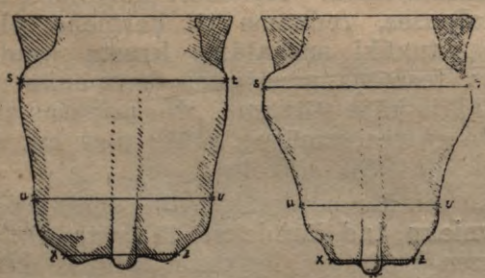

4. att. Pa kreisi: šķelta skaustuve un stāva lāpstiņa, pa labi: īsa un asa skaustuve, slīpa lāpstiņa

to seklāks un strupāks nekā pieaugušais. Tas tādēļ, ka krūšu dziļums un platums, tāpat arī jostas vieta un mugurkauls turpina veidoties vēl pēc tam, kad apstājusies kāju kaulu augšana.

Eksterjēru novērtējot, svarīga arī dzīvnieka suga, ķermeņa uzbūves tips (konstitūcija) un šīs sugas ātrvai lēnaudzība, par ko sīkāks apraksts būs turpmākos „Mazpulka" num.

Arī dzīvnieku kārta noteic atsevišķo ķermeņa daļu izveidojumu. Vīriešu kārtas dzīvnieki attīstās ātrāki un savās ķermeņu formās tuvojas ātraudzīgiem dzīvniekiem. Galva īsāka un platāka. Kakls īsāks, platāks un muskuļaināks. Ķermeņa priekšējā daļa masīvāka, dziļāka un platāka. Josta seklāka. Kāju locītavas rupjākas.

Vērtējot eksterjēru, jāpiegriež nopiet na uzmanība dzīvnieka miesas stāvoklim (kondicijai). Labs miesas stāvoklis daudz trūkumus apsedz, slikts — tās izceļ: ķermenis šaurāks, lielākiem tukšumiem, iekritumiem, iežņaugumiem.

Stājoties tieši pie atsevišķo ķermeņa daļu aplūkošanas, sāksim aplūkot galvu.

Galva. Galvas formai piena ražošanā nav nekādas lomas, bet pēc tās varam spriest par dzīvnieka veselību, konstitūciju un izkoptību.

Veselu lopu galvas izteiksme dzīva, sevišķi acis skaidras, spožas un acu dobumi nav iekrituši.

Dzīvniekiem ar spēcīgu konstitūciju galvas lielums pieskaņots ķermeņa lielumam, zem ragiem nav iežņauguma, acu dobumu kauli neizspiežas. Piere (att. 10. (2)) īsa, plata un līdzena. Deguna kauls (3) plats un vidēji gaŗš. Nāsis (4) plaši nostādītas un nav saspiestas. Vaigu kauli (5) vidēji stipri attīstīti. Ja vaigu kauli un ragi rupji, tad tas bieži norāda uz dzīvnieka badināšanu jaunībā. Lēnaudzīgākiem lopiem ragi lielāki un rupjāki, ātraudzīgiem — otrādi. Ragu formu, virzienu un stāvokli var jaunībā veidot, iegriežot (tajā ragu pusē, uz kuŗu vēlama ragu noliekšanās) vai arī ar speciāliem ragu veidņiem. Skaista ragu forma piešķiŗ visam dzīvniekam glītāku izskatu.

vieglāka, sausāka un izteiksmīgāka.

Jo vairāk kāda suga izkopta, jo galva

Aiz ragu starpas (1) kakla (7) augšdaļā atrodas spranda. Tā nedrīkst būt iedobta. Galvai jāpāriet kaklā bez iežņauguma.

Kakls (7). Piena govīm kakls vēlams vidēji garš, vidēji biezs, ar plānu, vaļīgu ādu. Kaklam pamazām bez norobežojuma jāpāriet apakšdaļā pakrūtē (10) un augšdaļā — skaustuvē (11).

Kā laba kārtas pazīme bullim vēlams biezs, plats, muskuļots skausts (kakla augšējā daļa).

Skaustuve (11) ir ķermeņa daļa, kas atrodas aiz kakla, pirms muguras (20) starp lāpstiņām (12). Govslopiem vēlamāka ir zemā un garā skaustuve. Tā dod strupu ķermeņa priekšdaļas savienojumu, taisnu un stipru muguru, raksturīgu labiem ražotājiem. Jo platāka lāpstiņa un garāka skaustuve, jo vērtīgāki šādi lopi arī gaļai. Kļūdainas skaustuves ir īsās, tikpat zemās kā augstās un šķeltās, kas redzamas 4. attēlā. Vēcākiem dzīvniekiem skaustuves un pleca (9) savienojumi atslābst un rodas šķelta skaustuve, vaļīga lāpstiņa un izgrieztie pleci. Jo mazāk šie dzīvnieki kustējušies, jo spilgtāki šie trūkumi. Ja tie redzami jau jauniem dzīvniekiem, tad tā ir rupja eksterjēra kļūda un norāda uz vājinātu izturību. Interesanti atzīmēt, ka šie trūkumi ganību laikā lielā mērā izlabojas.

Krūtis. Ražīgiem dzīvniekiem jābūt ar dziļiem un platiem rumpjiem. Krūšu kurvis sākas no pakrūts (10), pleciem (9) un skaustuves (11), iet no muguras (20) apmēram gar ribu galiem (21) uz krūšu kaula (15) pakaļējo daļu. Tas ir ķermeņa dobums, ko no augšas ierobežo mugurkauls, no sāniem ribas un apakšējā daļā krūšu kauls. Krūšu kurvis visos virzienos vēlams plašs, lai tajā esošie organi, galvenā kārtā sirds un plaušas, varētu netraucēti darboties. No galveniem trūkumiem minams krūšu kurvja seklums (vai augstkājainība), kas uzskatāms par sevišķi lielu trūkumu pieaugušiem, vecākiem dzīvniekiem.

Iežņaugtas krūtis ar dziļiem iekritumiem aiz lāpstiņām norāda, ka tā vieta,

5. att. Slikts barības izmantotājs

kur ķermenī atrodas sirds (13) un plaušas, ir, samērā ar pārējo ķermeni, sašaurināta.

Veselīgiem un ātraudzīgiem lopiem vēlams vienveidīgs ribu izliekums. Arī lēnaudzīgiem lopiem vēlams labs krūšu velvējums, bet daudzos gadījumos būs jāapmierinās ar plakanākām ribām, kas ir lēnākas attīstības sekas. Arī šinī gadījumā iekšējiem organiem nepieciešamas plašas telpas, un tāpēc noteikti vajadzīgs liels krūšu apmērs (sk. 10. att. melno līniju (caur 13).

Ierautas, šauras krūtis veido nepietiekoši uz priekšu izvirzīts krūšu kauls, stāva lāpstiņa un pa daļai badināšana jaunībā. Pie šaurām krūtīm, no priekšas skatoties, priekškājas tuvu sabīdītas kopā. Dzīvniekam itkā ķīļveidīga forma.

Trūkumi krūšu kurvju uzbūvē uzskatāmi par svarīgām eksterjēra kļūdām.

6. att. Sekla un gara jostas vieta un augsta astes sakne

7. att. Ieliekta jostas vieta

Tie novēršami ar pareizu dzīvnieku izlasi un pa daļai labojami ar spēcīgu jaunlopu ēdināšanu, pareizu turēšanu un kustībām āra gaisā cauru gadu.

V ē d e r s. Piena lopam, kam jāuzņem un jāpārstrādā daudz rupjās barības, ir svarīgi labi izveidoti gremošanas organi un līdz ar to plašs vēdera apmērs. Vēlama tāda vēdera forma, kādu redzam 1. attēlā. Vēderam jābūt gan plašam, bet arī segtam ar spēcīgu muskuļu sienu (33), kas neļauj vēderam ne noslīdēt, ne nokārties. Barības uzņemšanas spējas labi nosaka dziļums jostā, t. i. virzienā, kas 10. attēlā stateniski iet no 24. p. uz vēdera apakšu. Piemēram, 1. attēlā parādītā govs ir lieliska rupjās barības uzņēmēja un laba tās izmantotāja. Turpretim 5. attēlā dzīvnieks ar

8. att. X veida kāju stāvotne

seklo jostu un uzrauto vēderu ir slikts rupjās barības uzņēmējs un tās izmantotājs.

Vēdera lielums un forma atkarīga no ēdināšanas jaunībā. Spēkbarība ar mazām rupjās barības devām ļauj dzīvniekam labi pieaugt, bet tā vēders un gremošanas organi ieņem maz tilpuma. Turpretī lieli daudzumi sliktas rupjās barības, bez spēkbarības neveicina dzīvnieka augšanu; tā izaug neliels dzīvnieks, ar lielu, nokārušos vēderu. Labi gremošanas organi izveidosies, jaunlopiem sagādājot daudz labas, saturīgas, viegli sagremojamas rupjās barības. To var pasniegt lielos vairumos, cik tikai dzīvnieks var apēst, tā ietaupot spēkbarību. Līdz ar to izveidojas spēcīgi gremošanas organi un attīstās labas rupjās barības uzņemšanas spējas.

M u g u r a. Muguras daļa sākas ar skaustuvi (11) un beidzas ar pēdējo ribu. Muguru (20) nedrīkst sajaukt ar muguras līniju. Muguras līnija apzīmē visa ķermeņa augšējo daļu no skaustuves (11) līdz astes saknei (34). No rupjākām kļūdām mugurā jāmin s e d l i (2. att.), kas ir mugurkaula ieliekuma sekas. Mazāka kļūda ir k u p r i s vai tam pretējā parādība — i e l i e k t a m u g u r a visā muguras garumā (kā pa daļai 7. att.). Šīs muguras kļūdas ir pa daļai vājas uzbūves, pārlieku trūcīgas ēdināšanas un nepareizas turēšanas sekas. Augsti barības galdi, redeles vai šauri aizgaldi ar paaugstām sienām veicina muguras i e l i e k š a n o s. Īsas jaunlopu stāvvietas veicina i z l i e k t a s muguras izveidošanos.

J o s t a (24) ir tā ķermeņa daļa, kas uz muguras līnijas sākas aiz muguras (20) un beidzas pie krusta kaula (30), bet no apakšas norobežojas ar tukšumiem. Jostai jābūt p l a t a i, l ī d z e n a i un ī s a i. Tā raksturīga spēcīgai konstitūcijai. I e l i e k t a s jostas (7. att.) izteic audu mīkstumu. I z l i e k t a s jostas (2. att.) reti sastopamas. Ķermeņa dziļums jostas vietā (īpaši 1. attēlā) piešķir lielu nozīmi kā barības uzņemšanas pazīmei. To reizē uzskata arī par vienu no svarīgākām pieniguma pazīmēm. Jostas vietā sekli dzīv-

nieki (5. un 6. attēls) ir slikti ēdēji un slikti ražotāji.

T u k š u m i. Starp ribām, zem jostas, līdz tukšuma kaulam (25) atrodas tukšumi. Tie vecām govīm lielāki un jauniem lopiem mazāki. Lieli tukšumi izteic zināmu saišķu vai muskuļu audu atslābumu, tāpat traucējumus gremošanā, vai norāda uz tukšu kuņģi. Vecākām govīm lielus tukšumus par sevišķu trūkumu neuzlūko, bet jauniem lopiem to uzlūko par sliktu ķermeņa „noslēgumu".

K r u s t s. Krusta daļu veido krusta (30) un gūžu (31) kauli. Krustam visos virzienos vēlami lieli samēri. Krusts ir viena no svarīgākām ķermeņa daļām. No krusta iziet spēks, kas virza dzīvnieku uz priekšu. Krusta kauliem, muskuļiem un stiegrām jāatbalsta dzīvnieka svara lielākā daļa. Labi gremošanas organi un liels tesmens dzīvniekam nevar būt, ja šaurs, īss un vāji attīstīts krusts.

Krusta platumu, garumu un vispār krusta formas pa daļai ietekmē arī laba jaunlopa ēdināšana. 3. attēlā redzam 2 krusta formas — pa kreisi tāda dzīvnieka, kas jaunībā pareizi ēdināts, un pa labi tāda, kas nepilnīgi ēdināts. Tomēr vienmēr ar spēcīgu ēdināšanu krusta kļūdas izlabot nevar, jo sava loma ir arī iedzimtībai, bet zināmā mērā labot, ja to iesāk agrā jaunībā un sistēmatiski turpina, var. Govīm, samērā ar pārējām ķermeņa daļām, krusti garāki un platāki nekā buļļiem. Ļoti pienīgiem lopiem bieži krustu daļa augstāka par skaustu vi, ko uzlūko par vēlamu īpašību.

9. att. Taisna kāju stāvotne, liels tesmens ar stingru pamatu

Krustu novērtējot, jāievēro krustu veidotāju kaulu stāvoklis.

Par s t i p r u krustu uzskata tādu, kas labi saaudzis, nav šķelts; kam gūžu un tūpļa kaulu platuma samēri tādi, kā 3. attēla kreisā pusē. No sāniem skatoties, tūpļa kauliem (35) jābūt par tukšumu kauliem (25) zemākiem, bet augstākiem par gūžu locītavas kauliem (31).

Krusts l ī d z e n ā k s tad, kad gūžas augstākas; tādos gadījumos dzīvnieka gaļīgums un tesmeņa novietojums labāks. Ja tūpļa kauli vienādā augstumā vai pat nedaudz augstāki par tukšumu kauliem, tad rodas p a c e l t s krusts ar vāju jostu (piem. 7. att.). Tie slikti balsta dzīvniekus un apgrūtina to kustības.

Zemi tūpļa un gūžu kauli rada s l ī p o krustu. Dažreiz krusta slīpumu mazina taisna vai pacelta astes sakne (34). Slīpais krusts raksturīgs neizkoptiem lopiem un tādiem, kam sliktas gaļīguma īpašības. Šī krusta forma bieži savienota ar nepareizu pakaļējo kāju stāvotni un sašaurinātu vietu tesmeņa novietošanai. Ja krusts augstāks par tukšumu kaulu sākumu, ja gūžu locītavas (31) un tūpļa kauli (35) zemi, tad krusts ir j u m t v e i d ī g s. Astes sakne (34) nav vēlama augsta un rupja (6. att.). Tā pieļaujama nobaļojamiem lopiem, bet piena govīm tā ir nevēlama. Zema astes sakne un augsti tūpļa kauli (35) veido iesprausto asti, kas nav uzlūkojama kā svarīga eksterjēra, bet vienīgi kā skaistuma kļūda.

A s t e. Neizkoptiem dzīvniekiem aste (36) ir resna un īsa, iekoptiem tievāka un garāka. Par labu pazīmi govij uzlūko tādu asti, kas vidēji resna un sniedzas apm. līdz lecamai locītavai (40), galā nobeigdamās ar astes pušķi (39).

K ā j u s t ā v o t n e. Par pareizu uzskata tādu kāju stāvotni, pie kuŗas abas viena sāna kājas kā miera tā kustības stāvoklī atrodas vienā stateniskā plāksnē. No pakaļpuses skatoties, katra pakaļējā kāja tad sedz priekšējo kāju.

10. att. Govs eksterjēra daļas

1. Ragu starpa,
2. piere,
3. deguns-purns,
4. nāsis,
5. vaigs,
6. mute,
7. kakls,
8. rīkle,
9. plecs,
10. pakakle-pakrūte,
11. skaustuve
12. lāpstiņa,
13. sirds vieta,
14. elkons,
15. krūšu kauls,
16. augšstilbs,
17. celis,
18. apakšstilbs,
19. vēzītis,
20. mugura,
21. ribas,
22. piena vēnas,
23. piena aka,
24. josta,
25. tukšuma kauls,
26. paslēpenes,
27. tesmeņa priekšējie ceturkšņi
28. tesmeņa pakaļējie ceturkšņi,
29. pupi,
30. krusta kauls,
31. gūžu locītava,
32. gūžas,
33. vēdera sāni,
34. astes sakne,
35. tūpļa kauls,
36. aste,
37. piena spogulis,
38. tesmeņa pamats,
39. astes pušķis,
40. lecamā locītava.

Bet kāju kļūdainā stāvotne sastopama biežāk nekā pareizā.

Visbiežāk sastopamā kāju stāvotnes kļūda ir x-veidīga (8. attēls) un no sāniem skatoties, zobenveidīga kāju stāvotne. Sākot no lecamās locītavas, tās paliektas uz priekšu un rada nedrošas kustības.

Kāju stāvotni, pie kuŗas lecamās locītavas attālinātas, bet nagi sabīdīti kopā, sauc par mucveidīgo. Visbiežāk tās saistītas ar stāvām lecamām (40) un vēzīšu (19) locītavām, un sastopamas pie ātraudzīgiem un gaļīgiem lopiem. Šiem dzīvniekiem grūti stāvēt uz cieta klona.

Pie šaurā krusta, tievām lecamām locītavām izveidojas bieži šaurā kāju stāvotne, kur kāju stilbi atrodas cieši kopā. Tāda kāju stāvotne piena lopiem atzīstama par kļūdainu, jo trūkst vietas lielam tesmenim.

Arī priekškāju ceļu tuvais stāvoklis var radīt priekšējās x-veidīgās kājas. Sākot no vēzīšu locītavām uz āru pagrieztā pēda rada plašo, un uz iekšu pagrieztā pēda šauro nagu stāvokli. Garš, pārāk slīps un mīksts vēzītis (19) veido lāča kājas, kas, nepietiekoši nagus kopjot, ātri izveido kroplus nagus. Tas apgrūtina dzīvniekiem kustības ganībās.

Tesmenim (27), kā piena ražotājam organam, ķermenī ir ļoti svarīga loma. Pēc normāla tesmens apmēriem govs labākās slaukšanas laikā var vieglāk kā no citām ārējām pazīmēm noteikt govs pienīgumu. Liels tesmens ne arvien ir pienīgs, jo gaļīgos tesmeņos lielumu nerada vis piena dziedzeri, bet saišķu un tauku audi. Tāds tesmens pēc izslaukšanas maz saplok, un govs cietstāvēšanas laikā arī maz samazinās. Ar plānu ādu un bagātīgu zemādas piena dzīslu (vēnu) tīklu segts, ķermenim cieši pieslēgts (38), gaŗš, plats (9. attēls), vienādu ceturkšņu lielumu (27. un 28.) tesmens uzskatāms par ideālu tesmeni. Tā pupiem jābūt normāla gaŗuma un viegli slaucamiem. Tesmeņu formas ir iedzimstoša parādība, bet tesmeņa formas un pieslēgumu var arī ietekmēt slaukšana un slimības.

Nokārušos, slikti pieslēgtu tesmeni uzskata par vājas konstitūcijas pazīmi.

Te tikai atzīmēsim tesmeņa vēnas — piena dzīslas (22), kas sākas no tesmens priekšējiem ceturkšņiem (27) un, vairāk vai mazāk izlocītas, dodas krūšu virzienā, ieiedamas krūšu dobumā caur piena aku (23).

Vecām un ar sirdsdarbības traucējumiem slimojošām govīm tesmens dzīslas arī var būt lielas, tāpēc šīs lielās dzīslas nav drošas pienīguma pazīmes, kā to tautā bieži uzskata.

Piena spogulis (37) ir ādas daļa virs tesmens starp gūžām (32), kas segta ar īsu, uz augšu vērstu spalvu. Gaŗu un platu piena spoguli agrāk uzskatīja par labu pienīguma pazīmi. Tagad izrādās, ka tas labi raksturo gūžu un krustu platumu, nevis pienīgumu.

Pareizi novērtēt dzīvnieku pēc ārējā izskata (eksterjēra) var tikai labi ievingrinājies lopkopis. Tāpēc novērtēšanā jāvingrinās pēc iespējas pie daudziem dzīvniekiem un vienmēr vienā un tanī pašā kārtībā, kā jau šinī rakstā norādīts. Tikai pareizs eksterjēra novērtējums, kopā ar lopkopības pāraudzības grāmatvedības atzīmēm par dzīvnieka izcelšanos, tā ēdināšanu un ražošanu (pienīgumu), var dot īsto slēdzienu par dzīvnieka saimniecisko vērtību.

Mazpulku dalībnieku — biškopju ievērībai.

Kurzemē, Zemgalē un Vidzemes dienvidu daļā bites jau izlidojušas; Ziemeļvidzemē un Latgalē izlidošana iespējama jau tuvākās siltākās dienās. Pēc izlidošanas dravās jāpasteidz šādi pavasaŗa darbi: tuvākā siltākā saulainā dienā, kad bites izlidos, jāpārbauda saimju barības krājumi; stropā jābūt ne mazāk kā 8—10 kg medus, t. i. abās pusēs saimei 2—3 malējiem rāmīšiem jābūt pilniem ar medu. Ja barības maz, — tukšie rāmīši no malām jāatņem un to vietā jāliek ar medu pilni no rudenī rezervei atstātiem rāmīšu krājumiem. Ja biškopim savas dravas medus nav, tad jāpagatavo un jāuzliek cukura konfekte, plācenis vai pūdercukura mīkla. Nedrīkst dot bitēm no svešas dravas vai tirgū pirktu medu, jo tanī var būt dažādu bišu slimību dīgļi. Bez tam jānotīra izvelkamās vai atņemamās grīdas; birums jāsavāc, uz rupja sieta jāizsijā vaska drumslas, kas jāpārkausē vaskā; atsijātās beigtās bites jāsadedzina, lai neizplatītos bišu kaitēkļi un slimības. Vājām un vidējām saimēm jāsašaurina telpas, atņemot tukšākos un vecākos vai netīrākos rāmjus; jāatstāj tikai tik rāmīšu, cik bites sedz. Saimes ļoti silti jānosedz, jo sākusies jau peru audzēšana un tiem vajaga daudz siltuma. Pēc tam saimes līdz nākošam siltam laikmetam nav jātraucē.

Visumā saimes šogad labi ziemojušas, birums mazs un pirmais izlidojums agrs. Turpmākā saimju attīstība un raža būs stipri atkarīga no biškopja gādības un pareizas apkopšanas.

Klētiņa Nāvessalā

Zīm. 908. Baldones mazp. dal. L. Bļodnieks

MĀJOKLIS PUTNIEM.

Em. Miķelsons. 498. Valmieras pagasta mazpulka diženais.

Ar katru dienu saule kāpj arvien augstāk pie debesīm. Un nemanot pienāks laiks, kad teiksim — pavasaris atnācis. Tā teiksim tad, kad redzēsim, ka sniegs jau nokusis, pavasaŗa pali jau aizskrējuši, cīrulītis jau augstu gaisā vītero savu dziesmu un melnais strazds jautri svilpo lielajā ozolā pie mājas. Bet cik nepatīkami būs mums, ja tikai tad vēl ieraudzīsim, ka mūsu viesiem „māja" stāvēs sašķiebusies pie koka stumbra un varbūt ar lielu caurumu jumtā vai sienās. Lai tas nenotiktu, tad jau laikus par to padomāsim. Ziemas brīvākajās dienās katram laiks tikdaudz atliksies, kā salabot šo mazo dziedātāju miteklīšus un pagatavot arī dažus jaunus. Un lai netikvien strazdiem mūsu sētās atrastos mājiņas, bet lai tās būtu arī citiem maziem putniņiem (sk. „Mazpulks" Nr. 3. 1937. g.)

Cik tīkami tad būs noraudzīties vasarā uz kupliem kokiem dārzā un ap māju, pa kuŗiem lodās zīlītes un strazdi, kaitīgos kukaiņus meklēdami. Daudz citu sīku putniņu būs tad ap mūsu mājām, kuŗi ar savām mazām balsīm dziedās priecīgas dziesmas, jautras un gaišas padarot mūsu dienas gaitas.

CAURI CIŅĀM PIE BRĪVĪBAS.

A. Anerauds.

1918. g. 24. februārī pasludināja Igauniju par demokratisku republiku. Pēc šīs Igaunijas pirmās dienas — saule it kā satumsa. Otrā dienā Igaunijā ienāca vācieši.

Vācu okupācijas vara ilga 8 mēnešus. Pa šo laiku igauņu tautas darbinieki ar sevišķu delegāciju meklēja atbalstu pie antantes valstīm. Panākumi bija: 1918. g. pavasarī Francija, Anglija un Italija atzina Igauniju de facto. Vāciešu nodoms bija piekukuļot latviešu un igauņu delegātus, lai tie pieprasītos pievienoties Vācijai. 1918. g. 10. aprīlī igauņi no tā atteicās. Vācijai nebija panākumu. Izcēlās revolūcija. Vācieši atkāpās, ieročus nogremdēdami jūrā vai tikai to atslēgas paņemdami. Pēc vāciešiem Igaunijā ielauzās lielinieki. Steidzami sāka darboties pagaidu valdība ar Petsu priekšgalā. Palīdzot Somijai un Anglijai, jaunā valdība tika pie ieročiem un pirmā karaspēka. Armijas virsvadību uzņēmās ģen. Laidoners. Igauņi uzbruka lieliniekiem, un jau

Nāvessalas piemineklis

Nāvessalas piemiņas mūzejs

1919. g. 24. februārī ģen. Laidoners ziņoja tautai, ka lielinieka vairs Igaunijā nav.

Palīdzot latviešiem atbrīvot Latviju, viņi cieta vēl lielākus zaudējumus kā paši latvieši. Ir vietas Latvijā, kur plecu pie pleca cīnījās latvietis un igaunis. Un šie cīnītāji bija tie, kas vienoja tautas īstā draudzībā. Šīs draudzīgās saites uzturēdami, ar cieņu un godbijību atcerēsimies 24. februāri — mūsu kaimiņu valsts 20 gadu pastāvēšanas dienu.

TAUTAS PAMATS.

Ivars Ungurs, Rīgas pils. I. ģimn. 858. mazpulka dalībnieks.

No sensenās pagātnes, cauri visām laika maiņām, kā nepazūdošs un neaizskaŗams tēls paceļas klusā zemnieka stāvs. Viņš savu vientuļo un mierīgo dzīvi pavada klusā lauku stūrītī, te sākdams un te beigdams savu dzīves gājumu. Nekas īsti zemnieku no viņa tēva sētas nevar atraut. Tas ir cieši saaudzis ar apkārtējo dabu, un kautkas smags, līdzīgs mīkstajam mālam, ir pielipis zemnieka kājām. Lai gan māli ir netīri, tomēr tie ir auglīgi, un sēkla, viņos kritusi, nes simtkārtīgus augļus.

Kad zemnieks pavasarī sēj graudus kūpošajā zemē, no viņa izstaro skaidrs miers, jo tas dara svētu darbu. Viņš sēj miljonus dzīvību un miljonus atkal pļauj. Un pats zemes rūķis, pēc pabeigtās dienas, pārdomās kavējas pie katras izsētās kviešu saujiņas. Un viņam arī skaidra top sava lielā darba

nozīme. Tas redz, ka bez zemnieka nevarētu pastāvēt pilsētas un valstis. Un lielāka apziņības sajūta pārņem sirmo vīru. Viņš garā skata sevi ozola veidā, kuŗš dziļas saknes laiž, lai stiprām vētrām pretim stāties varētu. Kad saknes gaitu aptur akmens, viņš augt tad apstājas, bet sakni apkārt

PULKVEŽA KALPAKA ATCEREI

J. Petrikalns, 71. Alsviķa mazp. dalībn.

6. martā pagāja 19 gadu no mūsu armijas pirmā virspavēlnieka Oskara Kalpaka nāves dienas. Tā ir svēta diena, jo Oskaru Kalpaku, mūsu lielāko varoni pieminot, straujāk sāk pukstēt katra latvieša sirds. Kad 1918. gada 18. novembrī nodibinājās Latvijas valsts, maz bija tādu, kas viņai ticēja un palīdzēja grūtajā brīdī. Oskars Kalpaks bija tas, kas lielā ticībā jaunajai Latvijai ar mazu saujiņu latvju brīvības cīnītāju gāja cīņās par tēvzemes brīvību. Viņš krita liktenīgā pārpratuma kaujā 1919. gada 6. martā pie Airītēm. Kalpaka nesalaužamo cīņas garu mūsu brīvības cīnītāji nesa sev sirdīs un droši izcīnīja Latvijai brīvību. Lai mums, mazpulku dalībnieki, uz mūžiem mīļā piemiņā paliek mūsu lielā tēvzemes sarga varoņdarbi! Ja dzimtene kādreiz mūs sauks, tad lai mēs visi kā viens esam gatavi, šī lielā varoņa ticību sirdī nesot, droši iet cīņā par savu dzimteni.

PULKVEŽA KALPAKA PIEMIŅAI

St. Vaikulis, 502. Ardavas mazp. dalībn.

Pienākot marta pirmajām dienām, mūsu sirdīs iedegas kāda savāda liesma, kas liek atminēties un izjust lielos marta notikumus līdz ar pagājušām, nekad neaizmirstamām Latvijas atbrīvošanas cīņām.

Martā mēs atminamies mūsu pirmo varonīgo nācionālo armiju un tās virspavēlnieku pulkvedi Oskaru Kalpaku.

Kalpaks saviem kareivjiem iedvesa ticību Latvijai un latvju tautas spēkam. Pulkve-

Sojas pupa

Zīm. 342. Ukru mazpulka dalībn. Z. Ziemelis

dis Kalpaks visās cīņās pirmais gāja saviem kareivjiem pa priekšu; neviens viņam negribēja pakaļ palikt un tā viņi kļuva neuzvarami. Pirmais viņš arī krita sava pulka priekšgalā 1919. gada 6. martā, traģiskā kaujā uz Saldus ceļa. Oskara Kalpaka vārds un šī marta diena ir ierakstīta latviešu sirdīs neizdzēšamiem burtiem. Pulkvedis Oskars Kalpaks ir īsts tautas dēls — Lāčplēsis!

PRETIM SAULAINĀKĀM DIENĀM

J. Veisbuks

61. Kazdangas lauksaimniecības vidusskolas mazpulks sarīkoja slēgtu vakaru, kuŗā piedalījās skolotāji, mazpulka dalībnieki un pārējie skolas audzēkņi. Vakarā pašsacerētā tautiskā uzvedumā, kuŗu iestudēja mazpulka literārās sekcijas vadītāja Rezevska kundze, attēloja latviešu tautas gaitas, sākot ar tautas brīvības gadiem līdz šim laikam.

Pirmā skatā, strādājot dažādus darbus un dziedot tautas dziesmas, attēlo brīvības gadus, kad latvieši bija brīvi un neapspiesti, kad tie paši bija kungi savā zemē un gaŗajos ziemas vakaros pulcējās kopā, lai vakarēdami padarītu arī kuplāku tautas garamantu dižo pūru.

Otrā skatā, dziedot pie ugunskura vergu laiku dziesmas, attēlo latvju tautas drūmāko posmu — vergu laikus, kad latvieši, smagās nastas nezdami, „krimta cietu pelavmaizi, avotiņā mērcēdami". Bet neciešama kļūst šī nasta, un tauta negrib vairs smakt zem varmāku sloga. Tautas brīvības gars mostas, un kaŗa vīri, dziedādami dziesmu — „Es kaŗā aiziedams", aiziet sīvā cīņā, lai visu latvju tautu vestu pretim saulainākām dienām.

Trešajā skatā tēloja tagadējos laikus, kad latvju tauta ir brīva no svešnieku spaidiem, ko kā smagu nastu viņa nesa daudzus gadu simtus. Spilgtā apgaismojumā izceļas Latvija, un visa latvju tauta solās mūžam būt uzticīga šai zemei, ko redzēt brīvu un neatkarīgu tā ir ilgojusies daudzus gadu simtus.

Uzvedums noslēdzās ar dziesmu: „Tev mūžam dzīvot, Latvija!"

VĒSTULE TĒVAM.

R. Aleksnis 1050. Cēsu valsts ģim. mazpulka dal.

Ik reizi to, kad domāju par mājām,
Tu prātā nāc, jau salicis un vecs.
Es redzu tad, kā mēs pār laukiem gājām,
Kā mani mazu nesa Tavējs plecs.

Un atkal nu, kaut vēji logos sitas
Un laukus biezi sniegi klāj,
Man prātā nava domas citas,
Kā nokļūt tur, kur tevi redz.

Es redzu nu, kā Tu par laukiem staigā
Un graudus kaisi zemē rudajā.
Pār galvu dzērvju kāši klaigā
Un bēri sprauslo pērnā rugajā.

Bet Tu tik sēj, un zaļi paliek lauki
Aiz Tevis jau pēc dienām nedaudzām.
Ai, mīļo tēt, cik brīži tie man jauki,
Kad līdz Tev skraidīju par melnām ežmalām.

Es labas dienas sūtu Tev un matei,
Un visiem mājniekiem teic tās,
Bet raksti man, kad sējai druvās izej,
Un asni sazeļ senās atmatās.

Mazpulku dzīve

Pieci gadi zem baltzaļā karoga.

296. Rundāles I mazpulks š. g. 19. februārī nosvinēja piecu gadu darbības jubileju. Svinības ievadīja ar garīgu aktu Bērsteles - Mežotnes draudzes mācītājs E. Bergmanis, pēc kam mazpulka vadītājs Hartmanis nolasīja pārskatu par mazpulka piecu gadu darbību. Mazpulks iegādājies sev telti un šauteni. Mazpulku jubilejā sveica Jelgavas novada mazpulku inspektors agr. K. Pelēķis, Rundāles pagasta vecākais Mengots, Mežotnes lauksaimniecības vidusskolas direktors M. Ziemelis un citi. Pēc kopīgi nodziedātās valsts himnas, 296. Rundāles I mazpulka priekšnieks Mengots nolasīja referātu par Rundāles pagasta vēsturi. Svinīgo aktu slēdza nodziedot mazpulku himnu. Vakarā notika mazpulka dalībnieku priekšnesumi un saviesīga dzīve.

119. Tāšu mazpulks 5 gadu jubileju svinēja 6. martā Tāšu pamatskolā. Svinīgo aktu ievadīja 119. Tāšu mazpulka vadītāja, Miķītes jkdze, sniedzot pilnīgu pārskatu par mazpulka izveidošanos un darbību. Kā LLK pārstāvis svinībās piedalījās Jelgavas novada mazpulku inspektors agr. K. Pelēķis, kurš nodeva sveicienus no Mazpulku nozares vadītāja agr. K. Ķirša un nolasīja referātu „Ko prasa no mums tagadējais laiks". Pēc valsts himnas kapteinis Pencis nolasīja referātu par pulkvedi Kalpaku un Kalpaka bataljona cīņām. Mazpulku svinībās sveica 37. Grobiņas mazp. vadītāja Vinteres jkdze, 141. Ilģu mazpulka pārstāve Duseles jkdze, Tāšu lauks. biedr. priekšnieks Barons, 57. Durbes un 582. Kapsēdas mazp. pārstāvji un citi. Mazpulku Virsvadoni Dr. **K. Ulmani** un Kara ministru ģenerāli **Balodi** sumināja, uzsaucot trīskārtīgu „Lai dzīvo!"

Vakarā izrādīja A. Lūša lugu „Zeme un zelts", pēc tam turpinājās saviesīga dzīve.

Godalgots mazpulks. LLK mazpulku un jaunatnes audzināšanas nodaļa, saziņā ar T. L. M. ārstniecības augu uzņēmumu, piešķirusi atzinības balvu 247. Gauru mazpulkam par priekšzīmīgu ārstniecības augu ievākšanu un piegādi ārstniecības augu uzņēmumam 1937. gadā.

61. Kazdangas lauksaimniecības vidusskolas mazpulks sarīkoja slēgtu vakaru, kurā piedalījās skolotāji, mazpulka dalībnieki un pārējie skolas audzēkņi. Vakarā pašsacerētā tautiskā uzvedumā, kuŗu iestūdēja mazpulka literārās sekcijas vadītāja Rezevska kundze, attēloja latviešu tautas gaitas, sākot ar tautas brīvības gadiem līdz šim laikam.

Pirmā skatā, strādājot dažādus darbus un dziedot tautas dziesmas, attēlo brīvības gadus, kad latvieši bija brīvi un neapspiesti, kad tie paši bija kungi savā zemē un garajos ziemas vakaros pulcējās kopā, lai vakarēdami padarītu arī kuplāku tautas garamantu dižo pūru.

Otrā skatā, dziedot pie ugunskura vergu laiku dziesmas, attēlo latvju tautas drūmāko posmu — vergu laikus, kad latvieši, smagās nastas nesdami, „krimta cietu pelavmaizi, avotiņā mērcēdami". Bet neciešama kļūst šī nasta, un tauta negrib vairs smakt zem varmāku sloga. Tautas brīvības gars mostas, un kara vīri, dziedādami dziesmu — „Es karā aiziedams", aiziet sīvā cīņā, lai visu latvju tautu vestu pretim saulainākām dienām.

Trešajā skatā tēloja tagadējos laikus, kad latvju tauta ir brīva no svešnieku spaidiem, ko kā smagu nastu viņa nesa daudzus gadu simtus. Spilgtā apgaismojumā izceļas Latvija, un visa latvju tauta solās mūžam būt uzticīga šai zemei, ko redzēt brīvu un neatkarīgu tā ir ilgojusies daudzus gadu simtus.

Uzvedums noslēdzās ar dziesmu: „Tev mūžam dzīvot, Latvija!"

28. Kokneses mazpulks līdz ar L. J. S. Kr. pulciņu Kokneses pamatskolas telpās godināja ilggadīgu laukstrādnieku, kurš pie savas saimnieces nodzīvojis pāri par 50 gadiem, un ilggadīgu laukstrādnieci, kuŗa pie tās pašas saimnieces nodzīvojusi 30 gadu. Vakaru kuplināja ar koŗa dziesmām un deklamācijām.

58. Jaunpils mazpulks 5. februārī sarīkoja sanāksmi — groziņu vakaru. Mazpulka dalībnieki kopīgi ar vecākiem bija ieradušies kuplā skaitā. Mazpulka pr-ks iepazīstināja vakara dalībniekus ar 28. janvāŗa draudzīgā aicinājuma nozīmi. Mazpulka dalībnieki bija sagatavojuši vairākas dziesmas un deklamācijas.

Kultūras dienā 170. Mālpils mazpulks sarīkoja domrakstu sacensību par tematu — „Draudzīgais aicinājums". Par labākiem iesniegto sacensības darbu rakstītājiem izrādījās šādi mazpulka dalībnieki: Miervaldis Stūrmanis, Paulis Bernhards un Gaida Kaufmane, kuŗi visi saņēma balvas — Tūrisma nodaļas mākslinieciskо sienas kalendāru. Labākais darbs tika nolasīts Kultūras dienas aktā skolā.

Savos darbos mazpulka dalībnieki nebija aizmirsuši uzrādīt, ko no Draudzīgā aicinājuma ieguvusi Mālpils 6-kl. pamatskola un mazpulks, kuŗa bibliotēkā no 152 grāmatām 136 ir Draudzīgā aicinājuma veltes.

106. Kastīru mazpulka pirmā meiteņu sanāksme notika 8. janvārī. Sanāksmē notika sieviešu kreklu šūšana ar šujammašīnu.

Ziemas prieki Morisona kalnā — Baldonē

Otrā meiteņu sanāksme notika 15. janvārī un trešā — 22. janvārī. Sanāksmē notika sieviešu kreklu izrotājumu šūšana izvilkuma darbos.

Ceturtā meiteņu un pirmā zēnu sanāksme notika 2. februārī. Meitenēm bija kreklu rotājumu šūšana un zēniem koka darbi.

Mazpulka pilna biedru sapulce notika 5. februārī. Sapulcē piedalījās 24 dalībnieki.

114. Krotes mazpulks nolēma 6. febr. sapulcē nākošā vasarā audzēt sīpolus un pļavu auzeni. 1937. g. ražas apskatē 24 dalībnieki par saviem izstrādājumiem saņēma godalgas, kā arī diplomus un naudas balvas par 4 LB teliņiem un leghornas sugas vistām.

243. Ikšķiles mazpulkā notika vakarēšana 6. februārī, Ikšķiles „Elkšņu" skolā. Ar īsu uzrunu vakarēšanu atklāja vadītājs J. Drulle un novēlēja mazpulka dalībniekiem līksmu un raženu vakarēšanu. Tad sekoja mazpulka dalībnieču referāti „Laba grāmata" un „Seno latviešu svētki un budēļos iešanu". Vakarēšanā Ikšķiles mazpulka dalībnieki iemācījās kādu ļoti noderīgu darbu — skalu ogu groziņu pīšanu.

365. Mēmeles mazpulks sarīkoja Mēmeles 6-kl. pamatskolā draudzīgā aicinājuma atceres vakaru. Vakaru atklāja mazpulka priekšnieks Čuriškis. Mazpulka vadītājs Neimanis savā runā aicināja piedalīties visiem mēmeliešiem savas pirmās skolas atbalstīšanā. Šinī vakarā mazpulka vadītājs pasniedza mazpulka diženajam A. Vanagam LL kameras balvu. Balvu viņš saņem par centību meteoroloģisku novērojumu izdarīšanā. Mazpulka literātūras un atturības sekcijas vadītāja M. Zirnis referēja par 28. janvāra nozīmi. Mazpulka vadītāja palīdze A. Miezītis nolasīja rakstnieka Sprūdža stāstu „Zelta lietus" Mazpulka priekšnieks nolasīja referātu par pagasta vecāko N. Zemīti un priekšzīmīgāko lauksaimnieku V. Freibergu. Mazpulka dalībnieki vakaru kuplināja ar deklamācijām un tautiksām dejām.

480. Viļķu mazpulks gada sanāksmi noturēja janvāra beigās. Pag. gadā mazpulka dalībnieki audzēja kuverta pupas un dažādu šķirņu kāpostus. Mazpulks sarīkojis pieccīņas, ražojumu apskati, piedalījies nometnē Ungurpilī, novada pieccīņās, Pļaujas svētkos, Uzvaras laukuma talkā.

Vakarēšana 61. Kazdangas lauks. vidusskolas mazpulkā

Kasē 1. janvārī Ls 81,35. Nodomāts papildināt mazpulka bibliotēku.

370. Lašu mazpulks kopā ar Lašu aizsargu nodaļu un Lašu pamatskolu 30. janvārī rīkoja tautūras dienu ar referātu un mazpulka dalībnieku priekšnesumiem. Vakars bija pulcinājis kuplu apmeklētāju skaitu. Par ieņemto naudu nolemts iegādāt mazkalibra šauteni mazpulka vajadzībām.

490. III. Rigas pils. ģimn. mazpulka literārā sekcija 10. februārī sarīkoja skolas telpās Annas Brigaderes pēcpusdienu. Pēc tam sekoja referāti: „Annas Brigaderes dzīve" un „Annas Brigaderes varones" un mūzikāli priekšnesumi.

Sekcija savu darbību iesāka pag. gadā. Savā darbības laikā tā ir sarīkojusi vairākas šādas pēcpusdienas, kurās nolasīti referāti.

pie Kārļa Apsīša. Dalībnieki mīļi viņu sveica vārda dienā, dāvinot vērtīgas grāmatas.

Neaizmirsa arī mīļo mazpulka saimes Virsvadoni — kuru sveica dziesmām un apsolījās ar vēl lielāku dedzību un prieku sekot viņa un mūsu tautas mērķiem.

500. Naujenes mazpulks ierīkoja irbju barotavu Naujenes 6-kl. pamatskolas tuvumā. Vajadzīgo darību piegādāja dalībnieki.

Aizsaules ceļos

Š. g. 8. martā šķīrās no mums

Kārlis Hochcilds,

915. Annas Brigaderes mazpulka vadītājs. Par viņu sēro

Jelgavas mazpulku novads un **915. Annas Brigaderes mazp.**

Mūsu mīļais mazpulka dalībnieks

Jānis Korms

šķīries no mums š. g. 17. janvārī. Par viņu sēro

730. Dvietes mazpulks.

Mūsu mazpulka dalībnieks

Alfreds Kārkliņš,

dzim. 1922. g 5. augustā, pēc grūtām ciešanām šķīrās no mums š. g. 28. janvārī. Viņu mīļā piemiņā paturēs

649. Ainažu pag. mazpulks.

Mūsu mazpulka dalībniece

Tamāra Zilberte

mirusi š. g. 13. februarī. Viņu mīļā piemiņā paturēs

300. Glūdas mazpulks.

Paziņojumi

● Š. g. vasarā mazpulkos jāsarīko **ēdienu gatavošanas sacensības meitenēm, šaušanas sacensības zēniem** un **govju slaukšanas sacensības visiem**. Kur iespējams, šogad noorganizējamas arī sacīkstes rajona mērogā. Nākošā — 1939. g. vasarā šīs sacensības būs novada un valsts mērogā.

● Š. g. sarīkojamās **novada un valsts mēroga mazpulku pieccīņas** būs šādas: 1) rakstu darbs, 2) izlūku (informācijas) gājiens, 3) ogu vai augļu šķirošana, 4) ogu groziņu (meitenēm) un augļu kastes (zēniem) pagatavošana un 5) liellopu eksterjēra novērtēšana.

Pieccīņām laikus jāgatavojas visiem rajona pieccīņu uzvarētājiem, sekojot visiem aizrādījumiem un rakstiem „Mazpulkā".

● Visiem mazpulku vadītājiem, kopā ar dalībniekiem, **jāpiedalās pavasarī sarīkojamā „spodrības nedēļā"**, kopā ar tuvāko skolu veicot skolas spodrināšanas darbus un spodrinot un daiļojot arī katram savu sētu, dzīvokli un istabu.

● Visiem mazpulkiem **aktīvi jāpiedalās arī „meža dienās"**, saziņā ar vietējo meža dienu komiteju. **Mazpulku pienākums ir paturēt arī pastāvīgā uzraudzībā un kopšanā agrākos gados ierīkotos stādījumus.**

● Par mazpulku diženo un līdumnieku kandidātu pārbaudījumu termiņiem un vietām ieinteresēto mazpulku vadītājiem tiks piesūtīti atsevišķi paziņojumi.

● **Grāmatvedībai** mazpulka darbībā **piegriežama sevišķa vērība** un tāpēc **katram dalībniekam nepieciešama „Laukkopības un dārzkopības grāmatvedība"**, kas nekavējoties jāizsūta visam mazpulkam kopēji. Arī pārējā literātūra jāpasūta jau laikus.

● **Mazpulku dalībniekiem ieteicams sarakstīties** ar kāda tālāka mazpulka dalībniekiem **un norunāt vasarā apmainīšanos ar savām dzīves vietām un darbu** vai vismaz kādu viesošanos vienam pie otra.

● **Mazpulku dalībnieki, kas vēlētos piedalīties ilgstošās pieccīņās:** 1) mājas pagalma izdaiļošana, 2) kādas labierīcības ierīkošana mājā (ūdens piegāde, ventilācija, virtuves vai istabas izbalsināšana, krāsošana u. t. t.), 3) kāda zemes gabaliņa kultivēšana, koku skolas vai ogu dārza ierīkošana, 4) viena mēneša darbu apraksts lauku saimniecībā un 5) pagasta vai pilsētas sabiedriskās dzīves apraksts par 1 gadu, **jāpieteic mazpulku vadītājiem sava novada mazpulku inspektoram līdz š. g. 15. maijam,** uzdodot dalībnieka vārdu, uzvārdu, vecumu un dzīves vietu.

● Tiem dalībniekiem, kas **ilgstošās pieccīņās** pieteikušies agrāk, pēc katra darba nobeigšanas jāziņo par to mazpulka vadītājam un sava novada mazpulku inspektoram.

● Aizrādām **Daugavpils, Rēzeknes un Jaunlatgales novada mazpulkiem,** ka katra vadītāja un dalībnieka pienākums ir rūpēties, lai dažādi vēsturiskie priekšmeti, kas vēl atrodami pilsētās, ciemos, pagastos un atsevišķās mājās, tiktu savākti vienkopus un nosūtīti valsts vēsturiskā mūzeja Daugavpils nodaļai. Katrs, kas būs savācis kaut vienu priekšmetu, būs izdarījis lielu pakalpojumu senās Latvijas patiesās pagātnes noskaidrošanā. Katra mazpulka, vadītāja un dalībnieka vārds tad tiks godam atzīmēts mūzeja veicinātāju sarakstā. Par vērtīgākām senlietām mūzejs maksā arī atlīdzību.

Senmantu krāšanas darbi ir pasteidzināmi, jo daudz vērtīgu priekšmetu ar katru dienu aiziet bojā. Pēc iespējas ātrāki jāsakrāj visi senie kriju, tāšu un vienkoča trauki, tāpat senie laukkopības, zvejniecības, biškopības un senās amatniecības darba rīki. Arī senie apģērbi (lindraki, krekli, villaines, galvas rotas, svārki u. c.) jāsaudzē un jāiesūta mūzejam ziņas, kur un kādā veidā būtu iespēja senos apģērbus

iegūt mūzeja īpašumā, ja mazpulkam tieši neizdodas tos ievākt. Sevišķi svarīgi savākt akmens cirvjus, t. s. „pērkoņlodes", bronzas, krama, kaula un dzelzs senlietas. Par cirvjiem mūzejs izmaksā atlīdzību Ls 0,50 līdz Ls 1.— gabalā.

Reizā ar senlietu nosūtīšanu mūzejam jāpaziņo, kur katrs priekšmets atrasts (pagasta, ciema un mājas nosaukums).

● Šinī numurā ievietotais raksts „Kā vērtēt govslopus pēc ārējā izskata (eksterjera)" jāizlasa apzinīgi visiem dalībniekiem un pēc tam, saskaņā ar šo rakstu, kāda lietpratēja (agronoma, lopkopības instruktora, pārrauga vai c. vadībā) praktiski visiem kopēji jāiepazīstas ar govslopu eksterjeru un novērtēšanu. Vislabāki to izdarīt sarīkojot ekskursiju uz kādu tuvējo saimniecību, pēc iespējas drīzā laikā, kamēr vēl ir brīvāks laiks. Mazpulku mazajiem iepazīšanās ar šo lietu nav obligātoriska; jaunākiem dalībniekiem pietiek, ja viņi prot atšķirt un apzīmēt atsevišķas ķermeņa daļas, neielaižoties spriedumos par eksterjera kļūdām vai govs novērtēšanu.

● Tiem mazpulku dalībniekiem, kas novadu kursos apmācīti ogu un augļu standartiesaiņojumu pagatavošanā, vēlams papildināt zināšanas, nostiprināt piesavinātos darba paņēmienus un š. g. aprīlī noturēt vietējos kursus sava mazpulka dalībniekiem, mācot mēitenēm pīt ogu groziņus un zēniem sanaglot augļu kastes.

Par noturētiem kursiem mazpulka vadītājam līdz š. g. 10. maijam jāiesūta sava novada inspektoram šādas ziņas: a) kad un kur kursi notikuši, b) kas dalībniekus apmācījis, c) cik dalībnieki kursos piedalījušies un d) cik dalībnieku patstāvīgi nopinuši ogu groziņus un cik — pagatavojuši augļu kastes.

● 146. Cibla's 1. mazpulks apvienots ar 775. Ozupīnes mazpulku, nosaucot jauno mazpulku par **146. Ciblas I. mazpulku**, 752 Ludzas I. un 920. Ludzas II. mazpulks apvienoti, nosaucot jauno mazpulku par **752. Ludzas mazpulku.**

661. Rīgas pils. 24. pamatskolas mazpulks pārdēvēts par **661. Rīgas Jāņa Rozentāla mazpulku,** 691. Rīgas pils. 16. pamatskolas mazpulks pārdēvēts par **691. Rīgas Brīvzemnieka mazpulku,** 978. Rīgas pils. 28. pamatskolas mazpulks pārdēvēts par **978. Rīgas Jumaras mazpulku,** 1037. Rīgas pilsētas 2. īpatn. pamatskolas mazpulks pārdēvēts par **1037. Rīgas pilsētas īpatnējo mazpulku.**

● Pēdējā mēnesī apstiprināti un ieskaitīti pagaidreģistrā šādi jauni mazpulki: **1087. Miķeļbākas, 1088. Galvāru, 1089. Rīgas baznīcas ģimnazijas, 1080. Ilgas mazpulks.**

● **Sēklu iegāde.** Lai palīdzētu celt ražu, Mazpulku piederumu apgāds Jelgavā, Viestura piemiņas pilī, un Rīgā, Baznīcas ielā 4-a, dz. 5, mazpulku vajadzībām apgādā atsevišķiem valsts novadiem piemērotu laukaugu sēklu, ieteicamāko dārzāju sēklas un vasaras puķu sēklas tām pasugām, kuŗām mūsu apstākļos uz lauka ienākas sēklas.

Piegādes noteikumi.

1. Cenas noteiktas bez iesaiņojuma.
   Par iesaiņojumiem aprēķina:
   a) Labībām Ls 1,— par katru maisu,
   b) Kartupeļiem līdz 70 kg tilpuma Ls 0,70, līdz 50 kg tilpuma — Ls 0,40 par katru izlietotu maisu.
2. Mazākais sēklu daudzums, ko piegādā:
   a) Dārzājiem un vasaras puķēm — 5 g vai 1 porc.
   b) Labībām, liniem un kartupeļiem — 25 kg.
   c) Lauku zirņiem — 1 kg.
3. Cenas aprēķina:

no	5 g	līdz	50 g	par	10 g cenu
„	50 „	„	250 „	„	100 „ „
„	250 „	„	5 kg	„	1 kg „
„	5 „	„	25 „	„	10 „ „

4. Pasūtījumus izdarīt un naudu iemaksāt var Mazpulku piederumu apgādā Jelgavā un Rīgā, bet rakstiski pasūtījumi jāadresē Mazpulku piederumu apgādam Jelgavā, Viestura piemiņas pilī un nauda jāiemaksā Latvijas Lauksaimniecības kameras pasta tekošā rēķinā Nr. 4564, naudas pārveduma otrā pusē atzīmējot, kādam nolūkam nauda iemaksāta. Rakstiskā pasūtījumā nepieciešami jāuzrāda:
   a) Pasūtītāja vārds un uzvārds vai mazpulka nosaukums un numurs;
   b) Pagasts, mājas, pasta adrese;
   c) Stacija, uz kuŗu sēkla sūtāma, ar kādu ātrumu, uz kāda vārda; ja preču zīmes duplikāta uzrādītājam, tad uz kā vārda, uzvārda un adresi nosūtāms preču zīmes duplikāts.
5. Pasūtīšanas izdevumus sedz sēklu pasūtītājs. Mazākiem sūtījumiem izlietojams pasts, kur par katriem 500 g jāmaksā Ls 0,10, bet ne mazāk kā Ls 0,30 par katru saini.
6. Sēklas vērtība jāmaksā pie pasūtīšanas, bet ja tas nebūtu izdarīts, tad Mazp. piederumu apgāds sēklas izsūta ar uzliktu pēcmaksu sēklu vērtības un pasūtīšanas izdevumu apmēros.

7. Par sūtījumu bojāšanos vai pazušanu ceļā Mazpulku piederumu apgāds neatbild.

Sēklu saraksts.

Laukaugi kvieši, mieži, auzas un kartupeļi jāpasūta ne mazāk kā 25 kg no vienas šķirnes.

	Cena par 1 kg Ls
Vasaras kvieši.	
Rubina — visos novados, vājākās zemēs	0,27
Diamanta — visos novados, labākās zemēs	0,27
Priekuļu — Latgalē	0,27
Extra Kolben — Zemgalē un Kurzemē	0,27
Mieži.	
Maija — Zemgalē un Kurzemē	0,23
Kenia — izmēģināšanai Zemgalē	pēc kursa
Stendes Dzintara — Vidzemē, Kurzemē un Latgalē	0,23
Priekuļu Vairoga — Vidzemē, Kurzemē un Latgalē	0,23
Auzas.	
Stendes Dzintara — Kurzemē un Vidzemē (agri jāsēj)	0,23
Stendes mazās, agrās — Kurzemē, Vidzemē un Latgalē (sēt kopā ar ceturtdienas zirņiem)	0,23
Zelta lietus II — Kurzemē, Vidzemē un Latgalē, labākās zemēs	0,23
Priekuļu baltās — Zemgalē, Kurzemē un Vidzemē	0,23
Uzvaras — Kurzemē un Vidzemē	0,23
Abas pēdējās šķirnes ieteicams sēt izmēģinājumos līdzās	
Zirņi.	
Ceturtdienas, izlase — visos novados	pēc kursa
Solo, izlase — visos novados	pēc kursa
Mausholta, izlase — Zemgalē	pēc kursa
Viktorijas, izlase (lieli, balti, galda zirņi) — Zemgalē, ļoti labās zemēs	pēc kursa
Lini.	
Rota II — visos novados	0,45
Kartupeļi.	
Rūpniecības šķirnes, ieteicams audzēt rajonos, kur spirta brūži	
Parnasija — visos novados	0,07
Hero — visos novados	0,07

Āboliņu un pļavu zāļu sēklas.
zāļājiem, sēklu audzēšanai un mauriņam (košuma dārzā)

	10 kg Ls	1 kg Ls
Āboliņš:		
Sarkanais, agrais, augstākā labuma	17,50	2,—
Sarkanais, vēlais, augstākā labuma	17,50	2,—
Bastarda, augstākā labuma	22,50	2,50
Baltais, augstākā labuma	27,50	3,—
Auzene.		
Aitu (Festuca ovina)	32,—	3,50
Pļavu (Festuca pratensis)	17,50	2,10
Sarkanā (Festuca rubra)	45,—	4,75
Kamolzāle:		
(Dactylis glomerata)	18,—	2,—
Lapsaste:		
(Alopecurus pratensis)	34,—	4,10
Raizāle:		
Angļu (Lolium perenne)	15,—	1,70
Franču (Avena elatior)	32,—	3,60
Skarene:		
Parastā (Poa trivialis)	32,—	3,60
Pļavu (Poa pratensis)	32,—	3,60
Smilga:		
(Agrostis stolonifera)	32,—	3,60
Timotiņš.		
(Phleum pratense)	9,50	1,10

Pļavu kultūrzāļu demonstrāciju lauciņu ierīkošanai sēklu kolekcija (6 pļavu kultūrzāles — pļavu auzene, kamolzāle, lapsaste, pļavu skarene, timotiņš un angļu raizāle) par Ls 1,50.

Dārzāju sēklas.	1kg Ls	100 gr Ls	10 gr Ls
Bietes: Ēģiptes, tumši sarkanās, plakanās	4,20	0,55	0,10
Burkāni: Feonija, pusgaļie, strupie ziemas	9,60	1,35	0,20
Nantes, pusgaļie, pārlabotie, izlase	8,50	1,20	0,18
Parīzes tirgus, visagrākie, apaļie	16,80	2,40	0,30
Strupie, bez serdes, ziemas	9,60	1,35	0,20
Cigoriņi: Magdeburgas, gaļie, gludie	6,30	0,95	0,12
Dilles: parastās	3,70	0,55	0,10
Gurķi: Berlīzova	11,80	1,50	0,25
Monastiras	11,80	1,50	0,25
Murovas, visagrākie, mazie	11,80	1,50	0,25
Parīzes, kormišoni	11,80	1,50	0,25
Vjazņikovas, agrie	11,80	1,50	0,25
Kāļi: dzeltenie, ābolu	3,20	0,45	0,10
dzeltenie, Krasnoseļskas	3,20	0,45	0,10
Kāposti, baltie, galviņu:			
Amagas, zemie, vēlie	12,20	1,70	0,25
Ditnera agrie	11,80	11,55	0,20
Lībekas	9,90	1,40	0,20
Dānijas cietie (labi pārziemo)	15,20	2,10	0,30
Kāposti, puķu:			
Dāņu eksports (Porc. 0,50)	146,—	20,30	2,85
Erfurtes visagrākie (Porc. 0,50)	128,—	17,90	2,55
Erfurtes agrie, lielie (Porc. 0,50)	128,—	17,90	2,55
Helios (Porc. 0,80)	—	42,—	5,—
Lecerfs (Porc. 0,50)	100,—	14,—	1,95
Primo (Porc. 0,20)	40,—	5,60	0,80
Kāposti, sarkanie, galviņu:			
Akmeņgalvas	—	2,80	0,40
Kāposti, rožu:			
Briseles „daudz un cietu"	10,40	1,45	0,20
Kāposti, Savojas (krūzainie):			
Groota mīluļi	—	1,45	0,20

Kāposti, kacēnu (lopbarībai):	8,60	1,20	0,20
Ķirbji: baltie nestīgojošie (krūmķirbji)	8,60	1,20	0,20
milzu meloņu	7,30	1,05	0,15
Kolrābji: Vīnes, agrie	—	2,65	0,35
Pētersiļi: sakņu, Bardovikas vēlie	5,50	0,80	0,12
lapu, sūnveidīgie	7,—	1,—	0,15
Pupas, turku:			
a) Zemās ar zaļām pākstīm:			
Ķeizars Viļums	3,20	0,45	—
Turku zobens	3,20	0,45	—
mazās, baltās cukurapērļu	3,20	0,45	—
b) zemās ar dzeltenām pākstīm:			
Zelta kalns (Mont d'or) melniem graudiem	4,80	0,65	—
c) kāršu (maikstu) pupas:			
10 nedēļu	7,—	1,—	—
Platais milzu zobens	4,50	0,60	—
Zelta kalns (Mont d'or) vaska karaliene melniem graudiem, dzeltenām pākstīm	6,50 4,—	0,80 0,50	—
Pupas, dārza:			
Vindzoras	3,—	0,45	—
Puravi: Karentanas	10,40	1,45	0,20
zīlonis	13,20	1,60	0,25
Rāceņi:			
dzeltenie maija (Holandes)	5,—	0,70	0,10
rudens, Petrovskas	5,90	0,85	0,12
Redīsi:			
non plus ultra, apaļie, sarkanie	4,50	0,60	0,10
Saksa, apaļie, sarkanie	4,80	0,65	0,10
apaļie rozā, baltiem galiem	4,—	0,55	0,10
Viktorijas milzu, iegarenie, sarkanie	5,20	0,75	0,10
ledus tilkas, garie, baltie	4,—	0,55	0,10
Rutki: delikatese, pusgarie	4,90	0,65	0,10
maija, Lieldienas sveiciens, rozā	6,60	0,95	0,15
ziemas, apaļie, melnie Erfurtes	4,90	0,65	0,10
Salāti: Betnera, dzeltenie	12,50	1,75	0,25
maija karalis, dzeltenie	11,20	1,55	0,20
Berlīnes, dzeltenie	10,90	1,55	0,20
endivijas, krūzotie, dzeltenie	—	1,60	0,20
Selerijas: sakņu, ābolu	18,—	3,50	0,50
sakņu, Prāgas	16,50	2,30	0,30
Sīpoli:			
holandiešu dzeltenie	16,—	2,10	0,25
Barletta, mazie, konservu	—	2,10	0,30
loki, rupjie, ziemas	—	1,70	0,25
loki, smalkie, ziemas	—	2,90	0,40
Skorconers jeb melnā sakne	—	4,50	0,65
Sparģeļi: Braunšveigas	—	3,35	0,45
Spināti: de Gaudry	2,20	0,30	0,10
Juliana	2,20	0,30	0,10
Dānijas karalis	2,20	0,30	0,10
Tomāti: Bonny Best	—	12,—	1,75
Condine red	—	12,—	1,75
Lotringas skaistulis	—	6,—	0,80
Zirņi:			
a) cukura, angļu zobens	3,15	0,40	—
b) Lobāmie, zibens ātrie	2,40	0,35	—
Lobāmie, konservu brīnums	2,40	0,35	—
marov Amerikas brīnums	2,50	0,35	—
marov Vithamas brīnums	2,50	0,35	—
marov Kartera telefons	2,50	0,35	—
marov non plus ultra	2,50	0,35	—
Lauksaimniecības sakņaugu sēklas:			
Cukurbietes: Latvijas C	2,—	0,30	—
Runkuļi: Barres	2,—	0,30	—
Ekendorfas dzeltenie	2,—	0,30	—
Ekendorfas sarkanie	2,—	0,30	—
Kiršes ideāls	2,—	0,30	—
puscukura baltie zaļgalvji	2,10	0,30	—
puscukura, rozā	2,10	0,30	—
Burkāni, lopbarības:			
baltie zaļgalvji	5,90	0,80	0,10
dāņu čempions	5,20	0,75	0,10
Loberichas	4,60	0,65	0,10
Sv. Valerija	4,60	0,65	0,10
Kāļi, lopbarības: Bangholmas	2,—	0,30	0,10
Turnipši (lopu rāceņi):			
Bortfeldas	1,80	0,30	0,10
Dales hybrid	2,25	0,35	0,10
Kacēnu kāposti	8,60	1,20	0,20
Dažādu augu sēklas.			
Kanāriju putniņu barības sēklas (Phalaris canariensis)	2,10	0,30	—
Koriandrs	1,50	0,30	—
Ķimenes	1,60	0,30	—
Magones, zilās	1,60	0,30	—
Saules puķes, agri un vienmērīgi ienākas, **„Mazpulku" īpaša izlase**	9,—	1,—	—
Sinepes, melnās	1,30	0,25	—
Sinepes, baltās	0,80	0,20	—
Sojas pupas	2,50	0,35	—
Adonisa rozītes (Adonis aestivalis)	2,—	0,25	0,10
Alises, baltās (Alyssum Benthamii)	3,20	0,40	0,10
Godecijas (Godetia), baltās	—	1,—	0,15
Godecijas, karmezinsarkanās	—	1,—	0,15
Godecijas, tumši sarkanās	—	1,—	0,15
Godecijas, lavendeļu zilās ar gaišu vidu	—	2,—	0,25
Godecijas, rozā	—	1,—	0,15
Iberis, baltās (Iberis umbellata)	—	0,50	0,15
Iberis, lašu krāsā (camea)	—	0,50	0,15
Iberis, lilla	—	0,50	0,15
Iberis, sarāanās	—	0,50	0,15

Iberis, rozā	—	0,50	0,15
Jaunava zaļumos (Nigella dama scena) fl. pl. zilās .	2,—	0,25	0,10
Jaunava zaļumos, gaiši zilās .	2,—	0,25	0,10
Jaunava zaļumos, baltās . .	2,—	0,25	0,10
Klarķijas (Glarkia elegans fl. pl.) baltās	—	1,20	0,15.
Klarķijas, sarkanās	—	1,20	0,15
Klarķijas, rozā	—	1,20	0,15
Klarķijas, kaparsarkanās . .	—	1,20	0,15
Klarķijas, purpursarkanās .	—	1,20	0,15
Kliņģerītes (Galendula officinalis fl. pl.) Radio . .	4,—	0,50	0,15
Kliņģerītes, gaiši dzeltenās .	4,—	0,50	0,15
Kliņģerītes, oranžsarkanās .	4,—	0,50	0,15
Kliņģerītes, oranžs ar sarkanu vidu	4,—	0,50	0,15
Kliņģerītes, sēradzeltenas . .	—	0,50	0,15
Kliņģerītes, oranža nokrāsā .	—	0,50	0,15
Kreses, garās (Tropaelum majus), tumši sarkanās .	2,50	0,30	0,10
Kreses, šarlaksarkanās . . .	2,50	0,30	0,10
Kreses, melni sarkanās . .	2,50	0,30	0,10
Kreses, zelta dzeltenās . .	2,50	0,30	0,10
Kreses, laša rozā	2,50	0,30	0,10
Kreses, zemās (Tropaeolum Nanus), tumši sarkanās .	2,—	0,25	0,10
Kreses, zemās, ugunīgi sarkanās	2,—	0,25	0,10
Kreses, zemās, zelta dzeltenās tumšām lapām	2,—	0,25	0,10
Kreses, zemās, dzeltenās . .	2,—	0,25	0,10
Krepes, laša rozā	2,—	0,25	0,10
Lini (Linum grandiflorum rubrum)	3,25	0,40	0,10
Lupines, (Lupinus), baltās .	—	0,50	0,15
Lupines, zilās	—	0,50	0,15
Lupines, rozā	—	0,70	0,15
Magones (Papaver paeoniflorum fl. pl.), baltās . .	—	0,25	0,10
Magones, dzeltenās	—	0,25	0,10
Magones. rozā	—	0,25	0,10
Magones, šarlaksarkanās . .	—	0,25	0,10
Magones, sarkanās ar baltu .	—	0,25	0,10
Magones, kapara krāsā . .	—	0,25	0,10
Magones, purpursarkanās . .	—	0,25	0,10
Magones, magoņu pelēkas .	—	0,25	0,10
Magones, lillā ar sarkanu .	—	0,25	0,10
Magones, melnās	—	0,25	0,10
Magones Rhoeas, šarlaksarkanās	—	0,45	0,10
Magones, karminsarkanās . .	—	0,45	0,10
Magones, lašu rozā	—	0,45	0,10
Magones, rozā	—	0,45	0,10
Magones, baltās	—	0,45	0,10
Matiola (Matthiola bicornis) .	2,20	0,35	0,10
Puķu zirnīši (Lathyrus odoratus grandiflorus)	2,20	0,30	0,10
Rezeda (Reseda odorata grandiflora)	4,—	0,50	0,15
Saulgrieži (Helianthus annuus purpureus) sarkanie . .	—	0,60	0,15
Sīlmalīte (Nemophila insignis)	2,80	0,35	0,10
Šķidrauta puķe (Gysophila elegans) baltās	—	0,35	0,10
Šķidrauta puķe, sarkanā . .	—	0,35	0,10
Šķidrauta puķe, lielzied. baltā	—	0,45	0,10
Šķidrauta puķe, rozā . . .	—	0,45	0,10
Trekterīši (Convolvulus tricolor) zils-balts-dzeltens .	—	0,40	0,10
Trekterīši, baltās	—	0,40	0,10
Trekterīši, zilās	—	0,40	0,10
Trekterīši, rozā	—	0,40	0,10

LLK Mazpulku un jaunatnes audz. noa.

Mazpulku ievērībai

Pag. gada „Mazpulka" numuros izsludinātā sacensība tautas tradiciju un senu ticējumu vākšanā turpinās un visus dalībniekus aicinām iesūtīt savāktos materiālus „Mazpulka" redakcijai līdz š. 15. apr. Līdz šim lielāko variantu skaitu savākuši un iesūtījuši šādi dalībnieki:

1) **Jānis Bičevskis,** 121. Ērgļu mazp. saņems kā balvu: „Agrārais jautājums un zemes reformas Latvijā."

2) **Kārlis Mālers,** 169. Lēdurgas mazp., saņems kā balvu: „Agrārais jautājums un zemes reformas Latvijā."

3) **Adolfs Freimentāls,** 586. Liepas mazp., saņems kā balvu: „Agrārais jautājums un zemes reformas Latvijā."

4) **Evalds Upesdeglis,** 606. Rītes mazp., saņems kā balvu: „Apsīšu Jēkabs dzīvē un darbā."

Saturs:

	Lpp.
Varoņa personība. J. Students	97
Mūsu kopīgā manta. A. Luks.	102
Jaunais Fu. Elizabete Foreman-Levis. . .	106
Atgriešanās. J. Rudzītis	109
Tālos ciemos. A. Treicis	112
Vēl pieci ēdieni sacensībām. I. Zaula . .	116
Ārstniecības augu un garšaugu iepirkšana .	120
Mazpulku dalībnieku agra pavasara darbi. Agr. K Ķirsis	122
Tas vēl jāzina par piecciņām. H. Kalmiņš .	124
Kā es audzēju deviņu vīru spēku. E. Bartuševica	128
Kā vērtēt govslopus pēc ārējā izskata (eksterjēra). Br. Plaude	129
Mazpulku dalībnieku-biškopju ievērībai . .	135
Pašu darbs	136
Mazpulku dzīve	138
Paziņojumi	140

Izdev.: **Latvijas Lauksaimniecības kamera.** Atbildīgais redaktors: **RUDOLFS DZĒRVE.**

A./S. „ROTA" Jelg. nod. Jelgavā, Poruka iela 5, tālr. 519. 1003 Šis numurs iespiests 32.000 eks.

Aug. Kurau

Drāšu audumu, pinumu un caurumotu skārdu fabrika

Rīgā, Tērbatas ielā 78, tālr. 92227

NOLIKTAVA:

Tērbatas ielā 24, tālr. 27629

Pastāvīgi lielā izvēlē

dāmu, kungu un bērnu apavi, kā arī speciāli aizsardzēm piemērotas krāsas kurpes

Apavu nams „ALMA"

Rīgā, Kr. Barona ielā 15

JURA IRBES

metalla pogu fabrika

Rīgā, Čēsu ielā Nr. 23, tālrunis 91325.

IZGATAVO:

Dažādu šķiru metalla pogas formas un civil- apģērbiem. Nozīmes un medaļas.

Veļas pogas „Vaiņags" un „Valida". Diegu pogas „Austra". Matadatas un citus smalkus metalla izstrādājumus.

Jelgavas audums

K. STRAZDS **Tekstilfabrika un tirgotava**

Jelgavā, Katoļu ielā № 30

Piedāvā:

Dāmām un meitenēm: kleitu un mēteļu drānu.

Kungiem: uzvalku, mēteļu, puskažociņu un skolēnu drānas.

Pie veikala noliktavas plaša drēbniecība

A. KAULIŅA

Bērnu drēbju tirgotava

Rīgā, Gaiziņa ielā 4, pie Centrāltirgus. Tālr. 29722

Privātdziv. Lāčplēša ielā 70 dz. 1 Tālr. 21541

Pasta tekošs rēķins 11214

Piedāvā lielā izvēlē visādus meiteņu un puisēnu apģērbus

Jaunos vidussk., tautas un franču liceja tērpus u. c

Laipna apkalpošana Glīts darbs

Skolām un palīdzības biedr. viszemākās cenas

Latv. Sujmašīnu Sab-ba

Rīgā, Marijas ielā Nr. 15

Izšuj: **karogus, sporta nozīmes, tērpus u. t. t.**

Pārdod: **šujmašīnas, to daļas un adatas visām sistēmām**

Pušķo savu namu —
Tavs nams — tava pils!

FR. LASSMAŅA

sēklu tirgotava

Rīgā, Brīvības bulvārī Nr. 1

Piedāvā mazpulkiem svaigas **palmu un karalisko liliju sēklas,** kas tagad sējamas un viegli audzējamas. Palmas un lilijas katra nama košums.

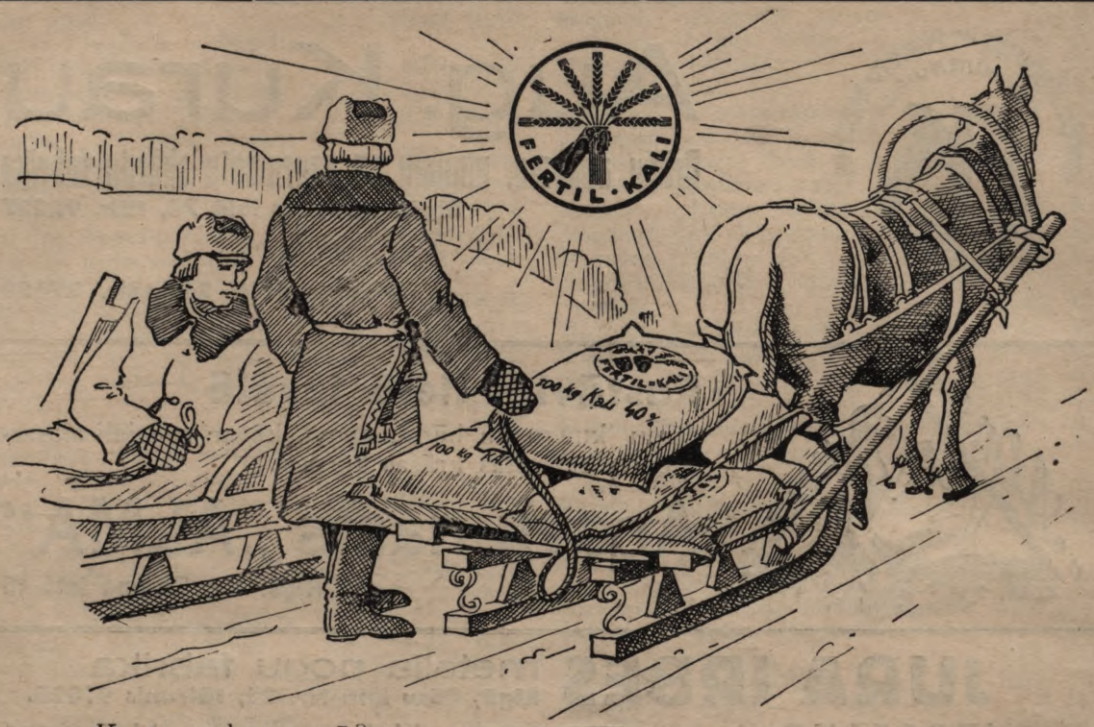

Ko tu ved vezumā?
Pārvedu mājās vēl labā ziemas ceļā **40% kalija sāli,** lai to varētu īstā laikā izsēt pļavām, ganībām un tīrumiem.

K. Bodnieka

manufaktūras preču tirgotava

Rīgā, Kr. Barona ielā Nr. 28-a

Nodaļas: Rūjienā, Rigas ielā 2; Talsos, Lielā ielā 38; Jelgavā, Pils ielā 6/8

Pastāvīgi krājumā:

Zīda un vilnas audumi, baltpreces, logu priekškari, celiņi, mēbeļu drānas

O. Pērkons un A. Kucejevs

RĪGĀ, Brīvības ielā Nr. 115. Tālrunis 93089

Pastā tek. rēķ. 10523

Izgatavojam krūšu nozīmes, cepuru un uzpleču zīmes visu pulku karaviriem, aizsargiem un visādām citām organizācijām, pulksteņu karuļu saites korporācijām, karaviriem un aizsargiem, apkalam pēc mākslinieku un pašu zīmējumiem adreses, albumus, pūra lādītes, kausus, sporta un šaušanas balvas, izpildām vissmalkākos emaljēšanas un gravēšanas darbus.

Dārzāju un puķu sēklas

Augļu koki un ogulāji

Rozes

zemās un augstās

Greznuma stādi

ilggadīgas ziemcietēšu puķes, puķu sīpoli

lielā izvēlē S-bas

A. Rudzīts un T. Fogels

SĒKLU TIRGOTAVĀ Rigā, 13. janvāra ielā, pretīm prefektūrai un lielā Maskavas ielā, pie dzelzs tilta.

Koku audzētava: Brīvības gatvē, Krimuldas ielā Nr. 2

Cenu rādītāji par brīvu